

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Alime KENDİRLİ

KADIN KONUKEVLERİ: KADINA ŞİDDET VE MANEVİYAT ALGISI

Felsefe ve Din Bilimleri (Din Psikolojisi) Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya-2023

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Alime KENDİRLİ

KADIN KONUKEVLERİ: KADINA ŞİDDET VE MANEVİYAT ALGISI

Danışman

Ünvanı Adı SOYADI

Doç. Dr. Sema ERYÜCEL

Felsefe ve Din Bilimleri (Din Psikolojisi) Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya-2023

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Adı SOYADI'nın bu çalışması, jürimiz tarafından Felsefe Ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Fatıma Zeynep Belen (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. Sema Eryücel (İmza)

Üye : Doç. Dr. Şeref Göküş (İmza)

Tez Başlığı: Kadın Konukevleri: Kadına Şiddet ve Maneviyat Algısı

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 09/ 02/ 2023

Mezuniyet Tarihi : 13/04/2023

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kadın Konukevleri Kadına Yönelik Şiddet ve Maneviyat Algısı” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir, bunu şerefimle doğrularım.

(İmza)

Öğrenci Adı, Soyadı

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

30 / 03 / 2023

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Alime KENDİRLİ
Öğrenci Numarası	20185263026
Anabilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri
Programı	Din psikolojisi
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Sema ERYÜCEL
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Kadın Konuk Evleri: Kadına Şiddet ve Maneviyat Algısı
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2049284542
Rapor Tarihi	28 / 03 / 2023
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: % 13 Alıntılar dahil: % 21
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,	
<p>Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 90 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır.</p> <p>Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:</p> <p>(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım.</p> <p>() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdeler sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.</p>	
Gerekçe:	
<p>Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.</p> <p style="text-align: right;">Danışman Öğretim Üyesi Unvanı, Adı-Soyadı Doç. Dr. Sema ERYÜCEL İmza</p>	

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	ix
ÖZET	x
SUMMARY	xi
ÖNSÖZ	xii
GİRİŞ	2

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Şiddet	4
1.2. Kadına Yönelik Şiddet	5
1.3. Kadına Yönelik Şiddet Biçimleri	7
1.3.1. Fiziksel Şiddet.....	7
1.3.2. Psikolojik Şiddet	7
1.3.3. Cinsel Şiddet	8
1.3.4. Ekonomik Şiddet.....	8
1.4. Kadına Yönelik Şiddete Dair Mevzuatlar	9
1.4.1. T.C. Anayasası	10
1.4.2. Türk Medeni Kanunu	10
1.4.3. Türk Ceza Kanunu	11
1.4.4. 4320 Sayılı Kanun.....	11
1.4.5. 6284 Sayılı Kanun.....	12
1.5. Şiddet ve Bağımlılık Arasındaki İlişki	13
1.6. Kadın Konukevleri	14
1.6.1. Konukevlerinin Ortaya Çıkışı	15
1.6.2. Dünya’da Kadın Konukevleri	16
1.6.3. Türkiye’de Kadın Konukevleri	17
1.7. Maneviyatın Tanımı	18
1.7.1. Maneviyat Nedir?.....	20
1.7.2. Maneviyatın Özellikleri	21

İKİNCİ BÖLÜM ARAŞTIRMA VE YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni.....	22
2.1.1. Sınırlılıklar	23
2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	23
2.3. Araştırma Soruları.....	24
2.4. Çalışma grubu ve Nitelikleri	25
2.4.1. Katılımcıların Demografik Değişkenlere Ait Tablolar	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

3.1. Antalya Kadın Konuk Evinde Kalan Şiddet Gören Katılımcıların ve Şiddet Gösteren Kişilerin Bağımlılık Durumları	28
3.2. Katılımcılara Şiddet Uygulayan Kişilerin Başka Suçlardan Suç Kayıtları, Suça (Şiddete) Meyillilikleri ve Tanımlanmış Psikolojik Rahatsızlıkları	29
3.3. Katılımcıların Bu Süreçte Sosyal Destek Algıları	31
3.4. Katılımcıların Gördüğü Şiddet Türü ve Şiddete Maruz Kalma Sıklıkları	33
3.5. Mağdurlara Yönelik Şiddete Neden Olan Faktörler	36
3.6. Katılımcıların Öznel Dini Maneviyat Algıları ve Din Eğitimi Görme Durumları.....	39
3.7. Katılımcıların Şiddet Gördükleri Kişilere Dair Dini Manevi Değerlendirmeleri	43
3.8. Bu Süreçte Katılımcıların Aldığı Sosyal Destek.....	44
3.9. Katılımcıların Bu Süreçte Manevi Yaşamlarında Ki Değişiklikler	47
3.10. Katılımcıların Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Önerileri	50

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM TARTIŞMA VE SONUÇ

TARTIŞMA.....	52
SONUÇ	60
KAYNAKÇA.....	62
EKLER	71
EK 1- Mülakat Soruları.....	71
EK 2- Katılımcıların Demografik Özellikleri	72
ÖZGEÇMİŞ	74

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2. 1. Katılımcıların Yaş Durum Tablosu	26
Tablo 2.2. Katılımcıların Medeni Durum Tablosu	27
Tablo 2.3. Katılımcıların Eğitim Durum Tablosu	27
Tablo 2.4. Katılımcılara şiddet Gösterenlerin Eğitim Durum Tablosu	27
Tablo 2.5. Katılımcıların Mesleki Durumları	28
Tablo 2.6. Katılımcılara şiddet gösterenlerin yakınlık derecesi Tablosu	28

KISALTMALAR

BM :	Birleşmiş Milletler
CAHVIO :	Kadına Yönelik Şiddeti ve Aile İçi Şiddeti Ortadan Kaldırma ve Önleme Geçici Komitesi
CEDAW :	Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesi Sözleşmesi
GREVIO :	Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Eylem Grubu
KSGM :	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
SHÇEK :	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
STK :	Sivil Toplum Kuruluşu
ŞÖNİM :	Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

ÖZET

Kadına yönelik şiddet, ülkemizde ve dünyada sıklıkla rastlanan en önemli sosyal sorunlardan biridir. Kadınlar genç veya yaşlı olsun toplumun sosyal ve kültürel yapısı, hukuki yaptırımların yetersizliği, yanlış bilinen din ve ahlaki anlayış nedeniyle şiddete uğramaktadırlar. Tüm toplumların geleneksel yapısına bakıldığında erkek egemen bir yapıya dayanmaktadır ve cinsiyete dayalı bu ayrımcılık nedeniyle kadınların hakları ve özgürlükleri, birtakım gerekçelerle ihlal edilmektedir. Bu araştırma kapsamında şiddetin temeli, kadına şiddete sebep olan etmenleri, kadın konuk evinde kalan şiddet görmüş katılımcıları ve katılımcılara şiddet uygulayanları din/maneviyat ekseninde inceleyerek din-maneviyatın şiddetin engellenmesinde önleyici faktör olarak değerlendirilebileceği öngörülmüştür.

Bu araştırma, Antalya Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı Alanya, Kepez, Konyaaltı ilçelerinde bulunan kadın konukevlerinde ki şiddet mağduru 35 kadın katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemine başvurulmuş ve veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile elde edilmiştir. Bu anlamda katılımcılara; bağımlılık, gösterilen şiddet türü, şiddet gösterenin yakınlık derecesi, öznel din/maneviyat algıları, manevi eğitim alma durumları, şiddeti önlemeye yönelik önerileri kapsamında sorular yöneltilmiştir.

Araştırma sonucunda; şiddet gören katılımcıların ve onlara şiddet gösterenlerin büyük çoğunluğunun eğitim seviyelerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında katılımcılara şiddet gösterenlerin çoğunluğunun alkol ve uyuşturucu madde kullandıkları, önemli bir kısmının suça karıştığı ve şiddet gördükleri kişilerin genellikle eşleri ve aile yakınlarından olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca katılımcıların fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kaldıkları da tespit edilmiştir. Bununla birlikte katılımcılara şiddet uygulanma nedenleri ele alınıp, katılımcıların ve onlara şiddet uygulayanların din/maneviyat algıları incelenerek, kadına yönelik şiddetin önlenmesinde “din/maneviyatın” önleyici faktörler olma durumları bulgularla araştırılıp ortaya koyulmuş, literatür temelinde tartışılarak bu kapsamda da önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Din Psikolojisi, Kadın Konukevleri, Kadına Yönelik Şiddet, Maneviyat Algısı, Maneviyat.

SUMMARY

**WOMEN'S SHELTERS: VIOLENCE AGAINST WOMEN AND
PERCEPTION OF SPIRITUALITY**

Violence against women is one of the most important social problems frequently encountered in our country and in the world. Whether young or old, women are exposed to violence due to the structure of society, the inadequacy of legal sanctions, and wrong religious and moral understanding. When we look at the traditional structure of all societies, it is based on a male-dominated structure and women's rights and fundamental freedoms are violated due to this discrimination based on gender. Within the scope of this research, it is predicted that religion-spiritualism can be evaluated as a preventive factor in the prevention of violence by examining the basis of violence, the factors that cause violence against women, the participants who have been subjected to violence in the women's guest house and those who perpetrate violence against the participants.

This research was carried out with 35 female participants who were victims of violence in women's guest houses in Alanya, Kepez, Konyaaltı districts of Antalya Provincial Directorate of Family and Social Services. Qualitative research method was used in the research and the data were obtained by interview method over open-ended interview form. In this sense, questions were asked within the scope of addiction, the type of violence experienced to the participants, the degree of closeness of the perpetrator, subjective religious-spiritual perceptions, spiritual education status, and suggestions for preventing violence.

As a result of the research, it was determined that the education levels of the participants who were exposed to violence and those who showed violence to the participants were low in general. It was determined that the majority of those who showed violence to the participants used alcohol and drugs, and a significant part of them had a criminal history. It was determined that the people who were subjected to violence by the participants were generally their spouses and family relatives. It was determined that the participants were exposed to physical, psychological, sexual and economic violence. In addition, the reasons for violence against the participants were discussed, the religious-spiritual perceptions of the participants and those who perpetrated violence were examined, the preventive factors of religion-spiritualism in the prevention of violence against women were investigated and revealed, discussed on the basis of the literature, and suggestions were made in this context.

Keywords: Women's Shelters, Psychology of Religion, Violence Against Women, Spirituality, Perception of Spirituality.

ÖNSÖZ

Toplumumuzun en küçük yapı taşı olan aile içinde yaşanan şiddetin kartopu etkisiyle toplumun her kesimine yansımaya yaşam içinde şahit olmaktadır. Şiddetin miras gibi bireylerden birbirine geçerek kültürlere yerleşmesi, sosyal hayatta normalleştirilmesi ve bunun da en çok kadına yönelik olması, aile yapısına büyük bir darbe vurmaktadır. Aile yapısı bozulan toplumlar yıkılmaya mahkumdur. Temennimiz bunların hiç yaşanmaması ve bir an evvel sona ermesidir.

Bu çalışma sürecinin her aşamasında engin bilgi ve deneyimlerini bizlerle paylaşan, samimi ve içten yaklaşımıyla maddi manevi motive edici desteğini üzerimde hep hissettiğim, sabırla sorularına cevap veren ve yönlendiren, çok kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Sema Eryücel'e teşekkürlerimi bir borç bilirim. Eğitimim süresince ve acılı günlerimizde sabırla ve destekle yanımda olan evlatlarım Betül'e, Hüseyin Emre'ye, Süeda'ya, aileme ve dostlarıma çok teşekkür ederim. Akademik eğitimime hep destek veren, mülakatlar için sabırla beni kadın konuklarına defalarca götürüp ve bekleyen, bu tezimin son aşamasını göremeyen, Covid19 sebebiyle bizden ayrılıp ahiret yurduna geçen, çok kıymetli eşim merhum Uğur Kendirli 'ye ithafen.

GİRİŞ

1.Araştırmanın konusu

Şiddet, tarihin ilk zamanlarından itibaren insanoğlunun karşı karşıya kaldığı ve kalacağı önemli bir insanlık sorunudur. Kadına yönelik şiddet günümüz toplumlarının da çözüm aramakta olduğu sosyal sorunlar arasındadır.

Dünya Sağlık Örgütünün araştırmasına göre dünyada bireysel şiddete en fazla maruz kalanlar kadınlar olduğu vurgulanmaktadır (WHO, 2002;5).

Son otuz yıldır bu konuda toplumsal hareketler ve hukuksal yönden ciddi adımlar atılmış olsa da çok fazla olumlu sonuçlar alınamadığı görülmektedir. Kadınların partnerleri, eşleri, eşlerinin ailesi, ebeveynleri, tanımadıkları bireyler tarafından şiddete maruz bırakıldıklarına gerek çevremizde meydana gelen olaylarla gerekse basın ve medya yoluyla tanık olmaktadır. Bu şiddet olaylarının bazılarının maalesef sonu ölümle de sonuçlanmaktadır.

Bu araştırma, Antalya Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı Alanya, Kepez, Konyaaltı ilçelerinde bulunan kadın konuk evlerinde ki şiddet mağduru 35 kadın katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın konusu şiddet mağduru katılımcıların öznel din/maneviyat algılarının değerlendirilmesi, kadına yönelik şiddetin sebeplerinin öğrenilmesi, katılımcıların ve onlara şiddet gösterenlerin bağımlılık durumları, öznel din/maneviyat algılarının kadına yönelik şiddeti önlemedeki durumunun araştırılmasıdır.

2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı Kadın Konukevlerinde şiddet gören kadınların, şiddet görme nedenleri, öznel maneviyat algılarının anlaşılması, din ve maneviyatın kadına yönelik şiddetin önlenmesi durumunu, bağımlılık bağlamında açıklamaya çalışmaktır.

Literatürde araştırma ve incelemeler sonunda kadına yönelik şiddetin önlenmesinde din ve maneviyat ekseninde yapılmış kadın konukevlerinde şiddet gören kadınlarla nitel araştırmaların sınırlı olmasından dolayı, bu araştırmanın önem arz ettiği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın literatüre önemli katkı sağlayacağı, genel anlamda şiddet ve kadına yönelik şiddetin engellenmesi bağlamında önemli bir faktör olacağı öngörülmektedir. Ayrıca araştırma sonuçlarının politika yapıcılara rehberlik edeceği de öngörülmektedir

3.Araştırmanın Problemi

-Kadın konukevinde bulunan şiddet gören kadın katılımcıların şiddet görme nedenleri nelerdir?

- Kadın konukevinde şiddet gören ve onlara şiddet gösterenlerin eğitim durumları nelerdir?

- Kadın konukevinde şiddet gören kadın katılımcıların ve onlara şiddet gösterenlerin “din-maneviyat” algıları nasıldır?

-Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde din/maneviyat önleyici faktörler midir?

-Kadın konukevinde kalan kadınların şiddetin önlenmesine yönelik önerileri nelerdir?

-Kadın konukevinde şiddet gören kadınların sosyal destek algıları nasıldır?

4.Tanımlar

Kadın Konukevi: Kadın konukevleri, şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte zaruri ihtiyaçlarının da karşılanmak sureti ile geçici bir süreyle kaldıkları kadın konukevi, sığınma evi, kadın sığınağı, kadın şefkat evi ve benzeri adlarla açılmış yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır. (<https://www.ailevecalisma.gov.tr//sss/kadinin-statusu-genel-mudurlugu> Erişim:12 /12 /2022)

Şiddet Gören Kadın Katılımcılar: Şiddetten dolayı kadın konukevinde kalan mağdur kadınlar.

Şiddet Uygulayan: Kadın konukevine sığınan kadınlara şiddet gösteren kişiler.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Şiddet

Şiddet; bir kişiye fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik zarar veren veya acı çektirerek tehdit, baskı ya da keyfi olarak özgürlüğünün engellenmesine neden olan veya sonuçlanması muhtemel eylemler de dahil olmak üzere fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik, sözlü tutum veya davranışlardır (<https://evicisiddet.adalet.gov.tr/Erişim>: 15/ 10/ 2022).

“Şiddet”, Arapça bir kelimedir ve “sağlamlık, güç, gücün derecesi” anlamına gelir. “Şiddet” kelimesinin İngilizce ve Almanca kullanımı, Latince kavramların bir kombinasyonundan gelir. Bir tanıma göre şiddet “ihlal etmek” “zarar vermek”, “güç”, “hız” ve “aşırılıkçı” anlamında kullanılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında şiddet, güç, otorite ve üstünlük kötüye kullanıldığında ortaya çıkan sınırların ihlali olarak tanımlanabilir (Sunguray, 2018).

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımladığı şekliyle şiddet; fiziksel veya duygusal gücün kasıtlı kullanımı, güç kullanımı veya kişiye, kendine, grup veya topluluğa yönelik tehdit, yaralama, ölüm, psikolojik, gelişimsel bozulma veya yoksunluk tehlikesi ile sonuçlanmasıdır (WHO, 2002; 5).

Şiddet ile ilgili olarak bazı araştırmacılar, şiddetin insan doğasında meydana geldiğini ve insan doğasındaki olumlu içgüdüsel şiddetin çeşitli nedenlerle olumsuz şiddete dönüştüğünü savunmaktadır. Başka bir grup, şiddetin çevreden çıkarıldığını savunuyor.

Psikanalitik kuramın kurucusu Freud, saldırganlık, yıkıcılık ve şiddet içeren davranışların doğuştan gelen bir içgüdü olduğunu savunmaktadır. Bu yüzden kaçınılmaz olduğunu belirtir. Freud; insanlarda doğuştan mevcut bulunan dürtülerin toplum tarafından kabul göremeyecek istekler olduğunu, bu sebeple insan bu davranışlardan kaçınmak için çok fazla enerji harcamaktadır (Nancy,2014, 34-35). Freud'un görüşüne destek veren Lorenz'e göre ise şiddetin genetik olarak programlanmış, boşalmanın yollarını arayarak, kendini teşhir etmek amacıyla doğuştan gelen bir içgüdüdür (T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 1998, Yanikkerem, 2002, Baysan, 2003).

Biyolojik yaklaşım kuramcıları da davranışların doğuştan gelen biyolojik bir kökeni olduğunu belirtirler ve davranışların, çevreye uyum süreci olduğunu vurgular. Şöyle ki, çevresel faktörlerin vücudumuzu etkileyerek bazı reaksiyonlar göstermemizi sağlar. Biyolojik yaklaşım da sinir sistemi, hormon ve genlerimizin birbirleriyle etkileşimlerinin bireyin

öğrenme süreci, duygu ve başa çıkma yöntemlerine, bellek, kişilik ve motivasyonuna nasıl etki ettiğine ya da nasıl etkilediği yönüne odaklanmaktadır. Biyolojik temelli çalışmalar, suçun bireyin 'kader'i olduğunu savunmaktadır (Roth, 2010). Bu çalışmalarda özellikle suça neden olan 'kötü gen'in arandığı görülmektedir. Ancak, çalışmalarda ortaya çıkan en temel sorun genler ile geçen ne olduğudur (Dolu, 2010). Son dönemdeki araştırmalarda, tek bir genin değil birden fazla genin bir araya gelerek suç davranışı riskini arttırdığı sonucuna varılmaktadır (Einstadter ve Henry, 1995, akt. Dolu, 2010).

Şiddetin edinilmiş bir davranış olduğunu iddia eden araştırmacılar, şiddetin ebeveynlerden edinilen davranış olduğunu savunuyor. Hümanistik kuramının kurucusu Rogers koşulsuz sevgi ve saygı bulunmayan bir çevrede büyüyen bireyin, olumlu bir benlik duygusu edinemeyerek, normal olmayan davranışlara yönelebileceğini ifade etmektedir. Rogers bu kuramda insanın yıkıcılığı, temel insani potansiyellerin yerine getirilmesine izin veren koşulların yaratılmamasından kaynaklanmaktadır (Sharf, 2017, s.190; Nye, 1998, s.142).

Davranışçı Psikoterapiler ile Sosyal ve Bilişsel Öğrenme Kuramları Açısından Saldırganlık ve Şiddet Watson'un (1914) öncülüğünü yaptığı davranışçılığın savunucuları, bütün davranışların öğrenme sonucunda gerçekleştiğini ileri sürmektedirler. Davranışı, uyaran insanı doğuştan gelen eğilimlerin değil, yalnızca çevrenin etkisinin biçimlendirdiğini savunan davranışçılar, şiddetin ve saldırganlığın öğrenildiğini, çevreden olumsuz tepki almadığı ya da teşvik edildiği durumlarda saldırgan davranışları tekrarlayarak alışkanlık haline getireceğini ifade etmektedirler (Fromm, 2011, s.57-71; Eron,1987; Nye, 1998, s.142).

Çocukken istismara uğramış, bir erkek tarafından istismar edilmiş veya istismara uğramış bir anneyi gören erkeklerin şiddet eğilimi olduğunu söylemektedir. Eşlerini istismar eden kocaların çoğunun çocukluk çağında fiziksel, duygusal veya cinsel istismar öyküsü olması bu görüşü desteklemektedir (Yanikkerem, 2002).

Yanikkerem (2002), geçmişte babaları tarafından şiddet gören kişilerin şiddeti bugüne kadar taşıdığını ve dayağın varlığının, dayağın şiddetinden ve sıklığından daha önemli olduğunu bildirmektedir.

Yetişkin faillerin çoğunluğunda aile içi şiddet, şiddete maruz kalma, özgüven eksikliği ve hoşgörüsüzlük vakaları olduğu tespit edilmiştir (Vahip ve Doğanavşargil 2006). Her daim şiddete tanık olan birinin şiddet uygulayacağı anlamına gelmediği, elbette yaşadığı ailede şiddet gören ya da şiddete şahit olan ama yetişkinlikte şiddet uygulamayan insanlar da vardır (İçli, 1994).

Şiddet konusunda, görüldüğü gibi şiddetin nedenleri üzerinde farklı yorumlar yapılmaktadır ve araştırmacıların teorilerinin kat ettiği yolun şiddet olduğu açıktır. Bu teoriler üzerinde araştırma ve çalışmalar yaparak bu konuda çözümlere ulaşmak mümkün olacaktır.

1.2. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına şiddeti, kadının varlığına ve kişiliğine yönelik gerçekleştirilen fiziksel ve psikolojik orantısız güç kullanımı olarak tanımlamak mümkündür. Kadına yönelik şiddet ülkemizin önemli toplumsal sorunlarından biridir ve tüm dünyada din, dil, köken ve statüleri ne olursa olsun kadınlar şiddete maruz kalmaktadırlar.

4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkında Kanun'un görüşülmesi sırasında, aile içi şiddet mağdurlarının genellikle kadın ve çocuklar olduğu vurgulanmıştır (TBMM Genel Kurulu Tutanağı, 13 Ağustos 1997). Kadına şiddet uygulayan kişilerin daha çok kendileriyle, kocalarıyla ya da eskiden birlikte oldukları erkeklerle yakın ilişkileri olan kimseler olduğu görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün yaptığı bir araştırmada, dünyada kadınların %35'nin fiziksel ve aynı derecede cinsel şiddete maruz kaldığı ve bunlardan %30'nun eşleri tarafından, %7'nin de başka kişiler tarafından gerçekleştirildiği belirtilmektedir (DSÖ, 2002; 5).

Meselenin hassasiyetine binaen, kadına yapılan şiddetin kaynağını ve nedenlerini belirlemek adına ülkemizde ilki 2008, diğeri de 2014 yılında olmak üzere iki önemli araştırma yapıldığı görülmektedir. "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" adıyla yapılan söz konusu iki çalışma neticesinde elde edilen verilerden bazıları şu şekildedir;

- 2014'te yapılan ankette, ülke genelindeki kadınların% 36'sının hayatlarının herhangi bir zamanında eşleri veya eski kocaları tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Bu rakam 2008 anketinin %39'dur.
- 2014 ve 2008 anketlerine göre hayatlarının herhangi bir noktasında duygusal istismara uğrayan kadınların oranı yüzde 44'tür.
- 2014 yılında yapılan araştırmada, hayatlarının herhangi bir zamanında cinsel saldırıya uğrayan kadınların oranı% 12 'dir. 2008'de ki araştırmada bu oran %15'tir. Bununla birlikte 2014 yılında ki ankette, hayatlarının herhangi bir vaktinde fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranı% 38 iken 2008 yılında ki ankette bu oran %42'dir.
- 2014'deki araştırma verilerine göre, şehirlerde kadınlara yönelik gerçekleştirilen fiziksel şiddet oranı %35 olarak belirlenirken, kırsal kesimde ise bu oran %37,5 olarak gerçekleşmiştir. 2008'deki araştırmada ise bu oranlar, şehirde %38, kırsalda ise %43 olarak tespit edilmiştir.

- 2014 yılında yapılan bir araştırmada, fiziksel şiddetten dolayı yaralanan kadınlarda ki oran %26 olarak belirlenirken 2008 yılında yapılan bir ankette bu rakam %25'tir.
- 2014 yılında yapılan bir araştırmada, en az hayatlarında bir kez eğitimsiz fiziksel veyahut cinsel şiddete maruz kalmış kadınların oranı %43 iken, eğitilmiş lisans ve yüksek lisans düzeyinde kadınların oranı %21'dir. 2008 yılında yapılan bir ankette, bu rakam eğitimsiz kadınlar için yüzde 55,7 olarak belirlenmiştir.
- 2014 yılında yapılan bir araştırmada, maruz kaldıkları şiddeti başka kişilere anlatmayan kadınların oranı %44 olarak tespit edilmiştir. 2008 yılında yapılan ankette bu oran %48,5 olarak gerçekleşmiştir.% 5'lik bir düşüş görülmektedir.
- 2014 yılında yapılan bir araştırma sonucuna göre, küçük yaşta evlenmiş kadınların eşlerinin % 70'i 5 ila 10 yaş aralığında büyük oldukları belirlenmiştir.
- 2014 yılında yapılan bir araştırmaya göre, cinsel şiddete maruz kalma riski kadınlar yaşlandıkça artmakta ve eğitim düzeyleri azaldıkça cinsel şiddet riski tekrar artmakta olduğu tespit edilmiş. Ancak cinsel şiddete maruz kalan boşanmış/ayrılmış kadınların durumu da giderek artmaktadır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, <https://www.tccb.gov.tr/Erişim>: 17/ 09/ 2022).

Kadına yönelik şiddet vakalarının gerçek rakamlarını ve örneklerini elde etmek mümkün değildir. Çünkü vakalar ya gizlenir (özellikle dövülen kadın tarafından) ya da kayıt altına alınmaz. Örneğin, Amerikan istatistiklerinde her 18 saniyede bir kadının dövüldüğü tahmin edilmekte ve Kanada çalışmalarında 10 kadından birinin dövüldüğünü fakat sorunun kaydedilenden çok daha fazla ve kapsamlı olduğunu göstermektedir (Aktaş, 2006: 30).

1.3. Kadına Yönelik Şiddet Biçimleri

Kadına yönelik şiddetin farklı biçimlerde olduğu görülmektedir. Kadına yönelik şiddet vakalarına bakıldığında en yaygın şiddet biçimlerinin cinsel şiddet, psikolojik, fiziksel ve ekonomik şiddet olduğu anlaşılmaktadır. Konuyla ilgili 2014 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kadına şiddete ilişkin hazırlanan ankete göre, hayatlarının bir noktasında şiddet gördüğünü söyleyen kadınların oranı yüzde 36'dır. Bu oran oldukça yüksektir neredeyse 10 kadından 4'ü şiddet görmekte. Araştırma sonucunda şiddetin en fazla yaşandığı bölge İç Anadolu'dur (<https://www.aile.gov.tr/> Erişim: 08 /06 /2022).

Türkiye'deki evli kadınların yüzde 44'ünün hayatlarının bir noktasında en az bir tür psikolojik şiddet yaşadığı tespit edilmiştir. Duygusal istismar konum açısından çok az farklılık gösterse de, bölgesel bazda bakıldığında büyük farklılıklar göstermektedir. Psikolojik şiddet oranına bakıldığında %35 ile %54 arasında değişmektedir (Çalışkan ve Çevik, 2018).

1.3.1. Fiziksel Şiddet

Güç kullanımına dayanan ve herhangi bir fiziksel zarara neden olmayı amaçlayan her türlü saldırgan davranış fiziksel şiddet olarak kabul edilir (Atman, 2003: 333). Bu, dışarıdan insan vücuduna karşı sert ve acı verici olumsuz bir davranıştır. Bu, egoyu şiddetle tatmin etme eylemi olarak ifade edilir. Fiziksel istismarın şaplak atma, tekmeleme, saçtan çekme, itme, dövme, el kıvrırma, bir eve kilitleme, bir yerini kırma, silahla, kesici delme aletiyle veya kezzap gibi bir kimyasalla yaralama, yakma veya öldürme olasılığı daha yüksektir ve gerekirse tedavisini de engeller (KAMER, 2015; Altynai ve Arat, 2007).

Fiziksel şiddet genellikle tek başına kullanılmaz, duygusal, cinsel ve sözlü şiddet ile birlikte ortaya çıktığı görülebilir.

1.3.2. Psikolojik Şiddet

Hacettepe Üniversitesi tarafından 2014 yılında yapılan bir araştırma, Türkiye'deki evli kadınların %44'ünün hayatlarında en az bir psikolojik şiddete maruz kaldığını ortaya koymuştur (Kadın Dayanışma Fonu Gönüllü Rehberi, Ankara, 2017). Psikolojik istismarın bu rakamlardan daha yüksek olduğu tahmin edilmektedir.

Psikolojik şiddet, duygusal veya sözlü baskı veya dayak şeklinde görülebilir. Bunlar şunlar olabilir: hakaret, çılgılık atma, küfür, tehdit, korkutma, aşağılama, alay etme, karar vermekten kaçınma, kendini başkalarıyla karşılaştırma, inancını ve ailesini küçümseme vb. Bir kadın, bir erkeğin onu her an döveceğinden ve psikolojik ve duygusal olarak huzursuz bir insan olabileceğinden korkar. Ankara'da yapılan bir araştırmaya göre (1996) en yaygın şiddet türü psikolojik şiddettir (İlkaracan, ist-1996).

Psikolojik şiddet, örtülü bir form olması bakımından farklıdır. Fiziksel şiddet gibi görünür izler bırakmadığı için bu daha az önemlidir. Ancak kadının özgüvenini ve kimliğini tamamen yok edebilir, hatta fiziksel şiddet çok daha kalıcı izler bırakabilmektedir (Polat, 2001).

1.3.3. Cinsel Şiddet

Birini isteği dışında bir cinsel ilişkiye ve davranışa zorlamak cinsel saldırı olarak tanımlanır (KSGM, 2008: 14).

Cinsel şiddet, kadına yönelik şiddetin en kötü, aşağılayıcı biçimidir. Bu tür şiddete maruz kalan kadınlara karşı şu tedbirler alınmaktadır: Eşi tarafından olsa bile (istemediği zaman ve yerde cinsel ilişkiye girmeye zorlama) tecavüz, zorla istemediği kişilerle ilişkiye girme, ensest, evlenmeye veya doğurmamaya zorlama, doğum yapmaya, kürtaj yapmaya zorlama veya çocuk doğurmamaya zorlama, cinsel organa taciz ve zarar, cinsel organa yazarak veya sözle taciz etmek, kadınsı-erkekliği hakkında sözler söylemek, onur nedeniyle öldürmek veya öldürülmeye zorlamak (KSGM, 2009; CHAMBERS, 2015).

Yaralanmaya neden olmanın yanı sıra, şiddet aynı zamanda bir kadının kronik ağrı, fiziksel engellilik, uyuşturucu ve alkol bağımlılığı ve depresyon dahil olmak üzere bir dizi başka sorun için uzun vadeli riskini de artırır. Planlanmamış gebelikler, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ve gebeliğin yan etkileri cinsel istismara uğrayan kadınlarda yaygındır (Polat, 2015).

Türkiye Cumhuriyeti KSGM tarafından yapılan bir araştırmada, evli olan kadınlardan yüzde 15'i cinsel şiddete maruz kalmıştır (Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet, Ankara, 2009, s. 59). Cinsel şiddet konusu, mahrem mesele olması nedeniyle en gizli şiddet türüdür. Bu sebeple cinsel şiddet oranının daha yüksek olmasına muhtemel bakılmaktadır.

1.3.4. Ekonomik Şiddet

Ekonomik kaynakların kesilmesi, parayla kadınları cezalandırmak, kontrol etmek ve tehdit etmek amaçlı kullanılmasıdır. Kadının ve yaşanılan evin masraflarını karşılamamak, aile bireylerinin ihtiyaçları için gerekli parayı vermemek, kadının çalışmasını engellemek, çalışan kadının elinden parasını alarak para ve mal üzerinde kontrol sahibi olmak, paranın nereye harcandığını devamlı kontrol etmek, sermaye yönetimini eleştirmek ve etiketlemek (Smith 1995, Özkan 2002, <http://www.kader.org.tr>).

Bu, insanların çalışmasını ve gelir elde etmesini engellemek, onları çalışmaya zorlamak, kişisel gelirlerini veya varlıklarını ele geçirmek, yönetmelerini engellemek olarak ortaya çıkan davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Erdem, 2007, s. 56)

Ataerkil bir aile yapısına sahip bir ulus olarak, kadınların kendi paralarına sahip olmalarını ve özgürce harcamalarını sağlamak hala erkeklerin insiyatifine bağlıdır. Eğitimli olmalarına rağmen, çoğu erkek sosyal alışkanlığın etkisi nedeniyle bununla pek ilgilenmiyor (Kılıç, 2009).

1.4. Kadına Yönelik Şiddete ve Kadın Haklarına Dair Mevzuatlar

1.4.1. T.C. Anayasası

1924 Anayasası ile başlamış olan eğitim, siyasal katılım, eşitlik ve çalışma hayatında dönemsel gelişmelerle 1961 ve 1982 Anayasası ile de kadın haklarındaki eksikler giderilmiştir. Türkiye, başta Anayasa olmak üzere tüm mevzuatta, kadın-erkek eşitliğinin güvence altına alınacağı ve kadına karşı ayrımcılığın önlenmesini sağlayacak tedbirler almıştır. Türkiye'de kadın-erkek eşitliği ilkesi, 2001 yılında Anayasa'nın 41. maddesinde, 2004 yılında 90. maddesinde ve 2004 ve 2010 yıllarında 10. maddesinde yapılan değişikliklerle güçlendirilmiştir (<https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/hakkinda.htm>, Erişim: 25 /12 /2022).

2004 yılında Anayasa'nın 10. maddesine; “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür” hükmü eklendi.

12 Eylül 2010 tarihinde gerçekleştirilen referanduma, Anayasa'nın bazı hükümlerinde değişiklik yapılmıştır. Yapılan bu değişikliklerden bazıları kadın ve çocuklara yönelik olmuştur. Kadınlara, çocuklara, yaşlı, dul ve yetimlere gazi ve malüllere kısaca korunma ihtiyacı olanlara, toplumun dezavantajlı kesimlerine “pozitif ayrımcılık ilkesi” benimsenmiştir. Böylece hiçbir güvencesi olmayan kesimlerin, gerek sosyal ve gerekse bireysel hak ve özgürlükleri, anayasal teminat altına alınmıştır. Anayasa'nın 10.maddesi “Bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar ve engelliler gibi özel süratle korunması gerekenler için alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı sayılamaz” şeklinde düzenlenmiş iken, yapılan değişiklik ile “... bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz” ibaresi eklenmiştir (<https://kadem.org.tr/kadınlaraya-yonelik-yasal-duzenlemeler/> Erişim: 10/ 01/ 2023).

1.4.2. Türk Medeni Kanunu

Türk medeni kanunu: 4 Ekim 1926'da yürürlüğe girmiştir. Kanun kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik birçok hükme sahipti. Kadınlara boşanma, resmi nikah, tek eşlilik, evlilikte kadının rızası, velayet hakkı, tanıklık, eşit miras, malları üzerinde tasarruf hakları, kadının istediği mesleğe girebilme hakkı, verilmiştir. Kadının çalışmasını, kocanın iznine bağlayan Medeni Kanun'un 159. maddesi Anayasa Mahkemesi'nce iptal edildi. İptal kararı 2 Temmuz 1992 tarih ve 21272 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

Fakat zamanla bu kanunların da yetersiz kaldığı görülmüştür. Bu sebeple 2002 yılında Türk Medeni Kanunu'nda eşitlik ilkesine uygun olarak yeni hükümler getirilmiş ve kadın ve

erkek eşitliğine aykırı olduğu söylenen hükümler yeni Türk Medeni Kanunu'nda yer almamıştır. Türk Medeni Kanunu'nun da ki yenilikler ağırlıklı olarak kadın ve erkek eşitliği konularını kapsamaktadır. Kuşkusuz en radikal değişiklik özellikle mülkiyet rejimleri açısından aile hukukunda yapılmıştır (GÜHFD, 2014). Yeni Medeni Kanun'un "Tasarruf Yetkisinin Sınırlanması" ile ilgili m.199 hükmüne göre ailenin ekonomik varlığı, eşin rızasını almadan eşlerden birinin hesapsız harcamaları nedeniyle tehlikeye girmesi durumunda, hakim bu eşin tasarruf yetkisini sınırlandırmaktadır. Yeni Medeni Kanun, eşler arasında hukuki eşitlik yaratmak için önemli adımlar atmıştır. Böylece yeni Türk Medeni Kanunumuz ailede erkek ve kadını hakları ve sorumlulukları bakımından eşit kabul ederek uluslararası alandaki gelişmelere uygunluk sağlamıştır (Hukuk Fakültesi Dergisi,2016 s.117).

1.4.3. Türk Ceza Kanunu

1 Haziran 2005 tarihi itibariyle Yeni Türk Ceza Kanunu yürürlüğe girmiştir. Ceza Kanunu'nun Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülmesi sırasında, kadınlara karşı ayrımcılığı destekleyen birçok hükmün reddedilmesini ve yasaya yasaklayıcı hükümlerin dahil edilmesi sağlanmıştır. Böylece, Türkiye'nin önceki Ceza Kanunu'nda yer alan ve kadınların insan haklarını ihlal eden suçları meşrulaştıran tecavüz suçları için namus cinayetleri, bekaret testi, indirim veya cezasızlık öngören hükümler yeni yasada yer almamıştır (Karınca, 2008).

Kanuna genel bir düzenleme getirilerek, bireyler arasında ayrımcılık yapmak suretiyle mal ve hizmetlere erişimin engellenmesi suç sayılmıştır (madde. 122) (<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5237> Erişim:09 /10 /2022).

Namus cinayetleri, evlilik içi tecavüz vb. cezalandırıldı, ağırlaştırılmış cinsel şiddet düzenlendi ve mağdurun fiziksel veya zihinsel sağlığı kötüleirse cezalar iki katına çıkarıldı. Ancak Adli Tıp Kurumu'nun bu tespiti yapma ihtiyacı ve uzun süreceği gerekçesiyle alınan tahliye kararları kamuoyundan haklı bir tepkiyle karşılanmıştır (Karınca, 2008).

Önceden planlanmış adam öldürme cezası, boşandığı eşi aile fertlerine, müebbet hapis cezası iken verilmişse, cezalandırılacak ceza ağırlaştırılmış hallerde müebbet hapis cezasıdır (md. 82/d). 12 Mayıs 2022 tarihli kararnamede "boşandığı eş ve eş" terimi yerine "kadına karşı" terimi kullanılmıştır (Madde 82/f).

Bu düzenlemelerle kadına yönelik şiddete karşı mücadelenin etkinliğini arttırmak ve amacına hizmet edip etmediğinin belirlenmesi planlanmaktadır (*Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi* 2022 Yılı, Cilt 71, Sayı 3, 1397 – 1430).

Kanuna göre, Türk Ceza Kanunu'ndaki takdir yetkilerinin azaltılmasının nedenleri sınırlı olacak. Suçlu kişinin davranışlarından dolayı pişmanlık, takdir yetkisinin düşürülmesi için gerekçe olarak kabul edilmeyecektir. Suçlunun mahkemedeki ihtiyat ve davranışları, örneğin elbisesine ve elbisesine indirim için bakmak, takım elbise ve kravat takmak, takdir yetkisini düşürmek için bir neden olarak sayılmayacaktır. İsteğe bağlı indirimler uygulanırsa, nedenleri mutlaka kararda belirtilecektir. Kadına şiddete yönelik daha etkin mücadele ve caydırıcılığın sağlanması amacıyla, kadınlara karşı önceden planlanmış cinayet, önceden planlanmış yaralama, tehdit, işkence ve işkence suçu işlenmesi halinde ceza artırılabilecek (m. 86/e, f,i) (<https://www.resmigazete.gov.tr/Erisim: 25/05/2022>).

1.4.4. 4320 Sayılı Kanun

Türk hukukunda ilk defa kadına yönelik şiddeti önlenmek amaçlı 17 Ocak 1998'de "4320 sayılı Aile Koruma Kanunu" yürürlüğe girmiş fakat 4320 sayılı Kanunun yetersizliği sebebiyle yeni bir kanuna ihtiyaç duyulmuştur. Böylece 8 Mart 2012 tarihli 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanun", 18 Ocak 2013 tarihiyle de "Uygulama Yönetmeliği" kabul edilmiştir (Öztürk, 2017).

1.4.5. 6284 Sayılı Kanun

1998 yılında 4320 sayılı Kanun kadınları şiddetten korumak amacıyla hazırlanmıştır. "Ailenin Korunması Hakkında Kanun" adı altında kabul edilmiştir. 8 Mart 2012 tarihiyle kabul edilen 6284 sayılı yeni Kanun, "Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanun" olarak değiştirilmiştir (Tbb Dergisi <https://www.barobirlik.org.tr/> Erişim: 26/12/2022).

Ülkemizde, kadına yönelik şiddetin önlenmesi amaç olarak belirlenmiş ve bu bağlamda mevzuat değişikliği yapılmıştır. Bu değişiklik 08.03.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanundur. 6284 sayılı Kanun, 4320 sayılı Kanun'daki eksikliklerin ve belirsizliklerin uygulanmasındaki zorlukların giderilmesi amacıyla tasarlanmıştır. Ayrıca kanun gereğince Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, inşaat aşamasında kadın örgütleriyle sürekli çalışmakta ve katılımcı bir şekilde kurulmaktadır. Önce ki hazırlanan mevzuatların kadına yönelik şiddetin önlenmesi gereksinimlerini her açıdan karşılayabileceğini söylemek zordu. Öte yandan, eski yasayla karşılaştırıldığında, ilerleme olduğu açıktır (Caniklioğlu, 2015).

Kanun, şiddet içeren veya mağdurlara karşı şiddet uygulayabilecek nitelikte şüphelilere karşı önleyici tedbirlerin alınmasını öngörmektedir

(Ulusal mevzuat - <https://www.aile.gov.tr//eyhgm/mevzuat/konular-i-ulusal-mevzuat/> Erişim:24/ 08/ 2022).

- Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların ve aile bireylerinin korunması, (md. 1/f. 1).
- Şiddet mağdurlarına temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli destek ve hizmet verilmesi, (md. 1/f. 2 b) .
- Tedbir kararlarının insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilmesi, (md. 1/f. 2 c).
- “Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmayan kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet” şeklinde ev içi şiddet tanımını içermesi, (md. 2/f. 1 b).
- Kadına yönelik şiddetin, cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ve kadının insan haklarını ihlal eden bir tutum ve davranış olarak tanımlanması, (md. 2/f. 1 ç).
- Çalışmalarını 7 gün 24 saat esasına göre yürütecek olan şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulmasını, (md. 2 /f. 1 f) .
- Korunan kişinin çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere 4 aylık, mağduru çalışması halinde 2 aylık kreş imkanı verilmesi ve Bakanlık bütçesinden ödenmesi, (md. 3/f. 1d).
- Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk kuvveti veya mülki amirin koruma kararı verilmesi, mağdura ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara barınma yeri temin edilmesi, geçici koruma altına alınması, (md. 3 / f. 2) .
- Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkesin bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilmesi, (md. 7).
- Koruyucu tedbir kararı verilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaması, (md. 8/f. 3).
- Kolluk görevlerinin çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar personel tarafından yerine getirilecek olması, (md. 11) .
- Tedbir kararını ihlal eden hakkında, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama

hapse verilmesi ancak zorlama hapsinin toplam süresinin altı ayı geçemeyeceği, (md. 13).

- Şiddet mağduruna ve şiddet uygulayana verilecek destek hizmetlerinin ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olması, (md. 15) .
- Kanunun uygulanmasında kurumlar arası koordinasyonunun Bakanlık bünyesinde olması, (md. 16) .
- Korunan kişiye Bakanlık bütçesinden geçici maddi yardım yapılması, (md. 17).
- Korunan kişi için nafakaya hükmedilmesi ve sağlık giderlerinin karşılanması (md. 18; md. 19). (<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat/> Erişim: 09/10/2022).

Görüldüğü gibi 2004 yılından itibaren kadın ve ailenin korunmasına yönelik bir çok kanun maddesi içinde düzenlemeler yapılmıştır. Ancak kadına yönelik şiddet artmaya devam etmektedir. Hukuksal düzenlemeler ile birlikte bireysel ve toplumsal değişimlerin de ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

1.5. Şiddet ve Bağımlılık Arasındaki İlişki

Uyuşturucular sadece suça neden olmamakla birlikte şiddet içeren davranışların en önemli kaynaklarından biridir. Alkol ve uyuşturucunun saldırganlık ve şiddet eylemlerini şiddetlendirdiği tespit edilmiştir (White HR, Gorman D.M. Uyuşturucu ve Suç Arasındaki İlişkinin Dinamikleri. J Crim Adalet 2000; 1: 151-218).

Alkol ve uyuşturucu, büyük sorunlara neden olan fakat tedavi edilebilir bir alışkanlıktır. Bu alışkanlık üretime, toplumdaki suçlara, toplumsal düzenin bozulmasına, sağlık hizmetlerinde çok ciddi kayıplara, iş kazalarında ve trafik kazalarında artışa ve toplumsal yapıda ciddi zararlar vermektedir. Bu maddeler sadece tüketen kişiyi değil, kişinin içinde bulunduğu sosyal çevreyi de etkilemektedir. Toplum ve yavaş yavaş o toplumdaki tüm kurumları, kültürel yapının özelliklerinden ekonomik işleyişe kadar, çeşitli şekillerde ve biçimlerde etkiler (Yancar, 2005, 28).

Gelişmekte olan ülkelerde kent yaşamı deneyiminin çok daha yeni olması, kentsel yerleşimlerin altyapısının yetersizliği, sosyal kurumların eksikliği ve zorunlu büyük göç akımlarının baskısı, kentleşme sürecine eklenen yeni sorunlar yaratmaktadır. Özellikle ekonomik yapı, kronik işsizlik sorunlarını ele almak için yetersizdi. Gençlerin sosyalleşme sürecinde ailenin üstlenmesi gereken görevleri yerine getirmede ekipman eksikliği ve mesleki destek eksikliği uyuşturucu bağımlılığının önemli bir sorunudur (Tatlıdil, 2007).

İnsanları uyuşturucu bağımlılığına sebep, toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına bağlı olarak değişme eğiliminde olsa da bu konuda yapılan araştırmaların genel sonucu, madde kullanımının yol açtığı zarara tek bir faktörün neden olmayacağıdır. Bu davranış biçimi ancak birden fazla faktörün birleşimi olarak açıklanabilir. (İçli, 1985: 115).

Bu biyolojik değişiklikler, bağımlıların uzun süre madde kullanmayı bıraksalar bile madde kullanımına geri dönmelerini kolaylaştırmakta, böylece tedavisi zor bir hasta grubu haline gelmektedir. Öte yandan, madde kullananların maddelerin etkisi altındayken birçok riskli eylem ve suç işleme olasılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmektedir (L.A. Teplin ve ark. ve C.C. Lo, H.Coşkunol ve ark., 2007: 167'de alıntılanmıştır). Çalışmalar, sapkın davranış, saldırganlık ve şiddet eylemlerinin en önemli kaynaklarından biri olan madde kullanımının birbirini şiddetlendirdiğini belirlemiştir (H.R. White ve ark.), (Altuner ve ark., 2009: 87 -94'te alıntılanmıştır).

Madde kullanımı, insanları kuralları kabul etmemek, kendilerine ve çevreye zarar vermek, suça neden olmak gibi davranışlarda bulunmaya teşvik eder. Bu maddelerin insan beynindeki kontrol mekanizmalarını zayıflatmasıyla bireyler daha agresif davranabilmektedir (Köknel, 1998, 249).

Madde kullanımı, şiddet içeren davranışların önde gelen kaynaklarından biridir ve çok sayıda araştırma bulgusu, madde bağımlılığı ile şiddet içeren davranış arasında bir bağlantı olduğunu göstermektedir.

1.6. Kadın Konukevleri

Kadın konuk evleri, fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü olarak istismar veya istismar veya istismara uğrayan kadınların psikososyal ve ekonomik sorunlarını ele alarak, varsa çocuklarıyla olan ihtiyaçlarını güçlendirerek ve tatmin ederek şiddetten korunabilecekleri kadın misafirhaneleri, sığınma evleri, kadın evleri, şefkat evleri ve benzeri isimler altında açılmış veya açılacak olan konut sosyal hizmet kuruluşlarıdır (<https://www.aile.gov.tr/ksgm/sss/kadinin-statusu-genel-mudurlugu/>Erişim: 15/ 08/ 2022).

Kadın konuk evlerinde hizmet alan kadınların durumunu, aileleri veya eşleriyle olan anlaşmazlıklarını ve sorunlarının giderilmesini incelemek amacıyla profesyonel araştırmalar yapılmaktadır. Kadın ve beraberindeki çocuklar, güvenlik, danışmanlık, tıbbi bakım, geçici maddi yardım, kreşler, mesleki eğitim kursları, grup çalışması, sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler vb. alanlarda doğrudan veya uygun kurumlara yönlendirilerek desteklenmektedir (www.ailevecalisma.gov.tr Erişim tarihi:15/ 08/ 2022).

Dünya literatüründe genellikle "sığınak, kadın sığınağı, sığınma" olarak tanımlanan, şiddete ve toplumsal ayrımcılığa maruz kalan kadınlara ve beraberindeki çocuklara yardım etmek için sayısız hizmet sunan kurumların tarihi neredeyse yüzyıllar öncesine dayanıyor. Her ülkede gerektiğinde farklı şekilde uygulanmakta ve kadın sığınma evi/misafirhane/sığınma evi/sığınma evi/misafirhane olarak adlandırılmaktadır.

Kadınların ve beraberindeki çocukların yaşamlarını olumsuz yönde etkileyen birçok durum özel ve kişisel sorunlar olmaktan çıkmıştır. Sosyal yaşam tarzının gelişmesiyle birlikte başta şiddet olmak üzere toplumsal cinsiyet baskısına maruz kalan kadınların ve çocuklarının karşılaştıkları sorunlara karşı kalıcı çözümler bulunmaya başlanmıştır. Yaşayacak yeri olmayan kadınlara sığınma hakkının verilmesi en önemli çözümlerden biri olmuştur (Garalova, 2019; Mor Çatı, 2007; Şahinoğlu, 2000).

Erim ve Yücens (2016), kadın konuk evlerini "farklı cinsiyet baskılarına maruz kalan, baskıyla mücadele ederken kendileri ve çocukları için gerekli maddi ve manevi desteği sağlayamayan kadınlar için geçici konut" olarak adlandırmaktadır (Erim ve Yücens, 2016).

Şiddete ve daha birçok zorluğa maruz kalan kadınlar, ekonomik olarak bağımsız olamayacakları için genellikle kendi imkânlarıyla olumsuz etkilendikleri bir ortamdan çıkamamaktadırlar. Bir kadın aile, akraba, veya yakın çevresine sığınabilir. Ancak bu da uzun süreli bir çözüm olmayabilir. Kadınların evlerinden ayrılması toplumumuzda hoş karşılanmamaktadır. Tüm bu sebeplerden dolayı, kurumların veya devletin kadınları koruması ve destek olması gerekmektedir (Sallan Gül, 2011; Şahinoğlu, 2000).

Kadınlara dayanışma olanakları sağlamaları için tasarlanmış bu kurumlarda kadınlar, sadece kendilerinin kendi hayatlarına yön verme hakkına sahip oldukları yeni bir hayata başlama, kaybettikleri özgüven ve özgürlüklerini yeniden kazanma fırsatı buldukları belirtilmektedir.

1.6.1. Konukevlerinin Ortaya Çıkışı

Konukevleri, kadınların şiddete maruz kaldıkları çevreden uzakta şiddetin olmadığı toplum yapısının gelişmesinde ve şiddetten uzak yeni bir hayata atılmada hayati bir rol oynamaktadır (Tosun ve Öztürk, 2010: 8).

Osmanlı'da şimdiki sığınma evleriyle aynı olmasa da yaşayacak bir yere ihtiyacı olan dul, yetim ve yoksul kadınlara, vakıflar, dergahlar ve dernekler aracılığıyla varsa refakatçi çocuklara sığınma hizmeti verilmiştir (Öztürk, 2008).

Osmanlı'da kadınların sığınmaları için hizmet veren ilk kadın sığınma evi Hatuniye Dergâhı diğer adı Karılar tekkesi olmuştur. 17. yüzyılın sonlarından 19. yüzyılın ortalarına

kadar hizmet veren Dergah İstanbul'da Eyüp semtindedir. Bu kurumda kalan ve gidecek hiçbir yerleri olmayan muhtaç kadınların, çalıştıkları ve ürettikleri el sanatlarıyla kimseye ihtiyaç duymadan sığınmışlar ve geçimlerini sağlamışlardır.16-80 yaş arası yaklaşık 100 kadın barınma hizmeti almışlardır (Öner Suata, 2008: www.haber7.com/ Erişim 21/ 09/ 2022).

1900'lerin başında dul ve yetimler için "Cemiyeti Hayriye-i Nisvaniye", "Osmanlı Kadınları Cemiyeti-i Hayriyesi", "Şefkat Teâli-i Vatan Osmanlı Hanımlar Cemiyeti", "Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği" ve "Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti" adı altında pek çok dernek açılmış fakat bu dernekler şiddetten dolayı mağdur olan kadınlara hizmet vermek amacıyla kurulmuş olmasalar da, dönemin bağlamında kalacak yerleri olmayan, ihtiyaç sahibi kadınlar ve çocukların barındıkları önemli kuruluşlardı (Çiftçi, 2013: Çakır, 1992). Osmanlı döneminin kadın derneklerini önemli kılan, yoksul, yetim, kadın ve çocuklara sığınma hizmeti veren ilk kurumlar arasında yer almalarıdır (Öztürk, 2008).

Batıda 1960'lara kadar, konuk evleri açılmadan önce, istismara uğramış kadınlar kiliselerde, evsiz barınaklarında ve hayır kurumlarında korunuyordu. Bu Hizmeti kiliseler uzun zaman yürüttüler. Ancak kaynakların kısıtlı olması ve talebin artması gibi nedenler ile kiliseler bu konuda sınırlı kaldı. Öte yandan bu sığınma evleri kadınların ihtiyaçlarını ve karşılaştıkları sorunları karşılayacak kadar etkili olamamıştır (Sullivan ve Gillum, 2001: 247).

Avrupa'da ilk modern konukevleri 1970'li yıllarda kurulmaya başlanmıştır (Tosun ve Öztürk, 2010: 8). Bu misafirhaneler sivil toplum kuruluşları veya şiddete maruz kalan kadınlar tarafından işletmeye alındı. Konuk evlerinde yetkililer ilk günlerde gönüllü faaliyetlerde bulunmuşlardır (Gül, 2013, s. 49).

1.6.2. Dünya'da Kadın Konukevleri

80'li yıllarda yükselişe geçen kadın hareketleriyle kadına yönelik şiddeti görünür hale gelmiştir. Kadınlar en fazla şiddete maruz kaldıkları aile içi şiddet ve özel yaşamın tartışmaya açılmasına sebep olmuşlardır (Altınay ve Arat,2008).

İngiltere'de açılan ilk konukevi, kadına yönelik şiddetin uluslararası alanda önem kazanmasını sağlamış ve dünyaya yeni bir kurumsal hizmet sunmuştur (Yıldırım, 1998).

Kadına yönelik şiddetle mücadelede olumlu gelişmeler yaşandıkça, Avustralya, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nin yanı sıra Birleşik Krallık'ta da konuk evleri açılmıştır (E. Dobash ve R. Dobash, 1992). Kadın hareketlerinin gelişmesiyle birlikte 1974 yılında Almanya, 1976 yılında Fransa, 1977 yılında Norveç, 1977 yılında İsviçre'de

misafirhaneler açılmıştır (Karataş, Şener ve Otaran, 2008, s. 51). 1994 yılında Almanya'daki bu kurumların sayısı 260'a ulaşmıştır (Appelt ve Kaselitz, 2002). Hollanda, kadına yönelik şiddetle mücadelede yeterli sayıda misafirhaneye sahip birkaç ülke arasındadır (Gül, 2013: 51).

Bu gelişmeler sonucunda birçok ülkede kadın dayanışma merkezleri kurulmuş ve aynı zamanda acil durum telefon hatları kurulmuştur (Yıldırım, 1998, s. 46).

Dünyada kurulan ilk kadın sığınaklarının giderlerinin tamamının ya da tamamına yakının kamu kaynaklarından karşılanmasına rağmen, sığınakların kadın örgütleri tarafından yürütüldüğü bilinmektedir (Gül, 2011, s.49). Bugün hala ABD ve birçok Avrupa ülkesinde kadın sığınaklarının kamu tarafından fonlanırken sığınak çalışmasının tamamen bağımsız olmasalar da feminist örgütlerce üstlenildiği bilinmektedir.

Kadınlara yönelik sığınak çalışması gerek fiziki gerekse de işleyiş açısından ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Sığınaklar, müstakil yapılanmalarda kurulabildiği gibi, bir ya da birkaç kadın için güvenli evler şeklinde de organize edilebilmektedir. Sığınaklar kadınların özgül ihtiyaçlarına göre tanımlanarak farklı başlıklar altında destek verebilmektedir. Özellikle Avrupa'da kadına yönelik erkek şiddeti genel başlığında işleyen sığınaklara ilaveten, spesifik ihtiyaçları karşılamak üzere çalışmalar yürüten sığınaklar da işlerlik kazanmaya başlamıştır. Dayanışma merkezleri ve kriz merkezlerinin yanı sıra özellikle Batı Avrupa'da 2000'den itibaren şiddet türlerine göre sığınak yapılanmalarına yönelim kazanıldığı görülmektedir. İhtiyaçları özgülenmiş sığınak yapılanmalarının yanında farklı fiziki koşullarda sığınak modelleri de ortaya çıkmıştır. Yerelin ve kadınların ihtiyaçlarına göre geçici/uzun süreli sığınaklar, ev modeli, istasyon sığınak modelleri gibi farklı fiziki sığınak modelleri uygulanmaktadır (Üstünel, Sakallı v.d., 2017, s.11).

1.6.3. Türkiye'de Kadın Konukevleri

Dünyada kadın haklarındaki gelişmelerle beraber Türkiye'de ilk resmi kadın hakları araştırması 1980'li yıllarda başlamıştır. Kadına yönelik şiddet araştırmaları bu süreçten sonra ulusal eylem planları ve projeler aracılığıyla ele alınmaya başlanmıştır (Alşan Kılıç, 2018).

Türkiye tarafından 1985 yılında imzalanmış olan CEDAW, dünya ve Türkiye için önemli bir başlangıç olmuştur. Diğeri ise 1990 yılında Başbakanlık Makamında kurulmuş olan "Kadının Statüsü ve Sorunları"; Daha sonra yasal mekanizmalar hayata geçirilmiştir. 1991 yılında Başbakanlık bünyesindeki "Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM)" kurulmuş ve bu konuda çalışmalara başlamıştır (Alşan Kılıç, 2018: Garcia-Moreno, 2005).

Ülkemizde devlet kurumlarına bağlı ilk kadın misafirhaneleri Ankara ve İzmir'de SHÇEK tarafından "Kadın Konuk Evleri" adı altında 1990 yılında hizmete açılmıştır (Şimşek, 2018).

Türkiye’de 1990 ve 2002 yılları arasında 8 kadın konukevi açılmıştır. 2012 yılında 6360 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle 100.000'nin üzerinde nüfuslu belediyeler kadın konukevi açılması zorunluluğunu getirmiştir (Bilgin, 2015).

8 Haziran 2011’de 633 sayılı kararname uyarınca Aile İşleri ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kadın konuk evleri, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün (KSGM) takdir ve sorumluluğuna devredilmiştir (Resmi Gazete, 2011).

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün 2022 yılında ki verilerine bakıldığında Bakanlığa, Belediyeler ve STK’lara bağlı kadın konukevlerinin de dâhilinde toplamda 149 kadın konukevi 3.624 kapasite ile hizmet vermektedir (<http://aileveçalışma.gov.tr> Erişim: 12 /09 / 2022).

1.7. Maneviyat

Maneviyat "maddi olmayan, içsel olan şeyler, bireyin iç dünyası" ve "kalp, manevi güç" olarak belirtilmektedir (<https://www.tdk.gov.tr/> Erişim: 23/ 07/ 2022).

Maneviyat genellikle bireysel inançlar ve uygulamalar, kutsal ve evrenle bağlantı duygusu, kendini geliştirme ve kişisel potansiyellerini ortaya çıkarması ve yaşam doyumu, anlam arayışı gibi konularla ilişkilidir (Mattis ve Jagers, 2001; Zinnbauer ve Pargament, 2005).

Batıda ki ilk çevirilerde ‘‘Spirituality’’kelimesinin karşılığında, maneviyat kavramını tatmin etmek için kullanılmıştır. (bkz. paras. Palucian, Emmons).

Maneviyat kelimesine literatüre bakıldığında Batı’da din ve dindarlıktan uzak mistik unsurları içermeyen bir kullanım alanı yaratmıştır. Türkiye’de yaygın olarak kullanılsa da din ve dindarlıktan uzak bir farklılaşma görülmemektedir.

Maneviyat, daha ziyade Tanrı’ya-Kutsal’a yakınlık, dünya ve canlı olanlarla karşılıklı olarak bağlılık duygusu ile ilişkilendiriliyorken, dindarlık genellikle resmi/kurumsallaşmış dinlerle ilişkilendirilmektedir (Zinnbauer,1997).

Ancak maneviyata karşı artan ilgiye bu kavramların anlamları hakkındaki sorular eşlik etmiştir. Maneviyat, çok boyutlu olması ve kişisel deneyimleri içermesi nedeniyle açıklanması zor bir kavram olarak kabul edilmiştir. Zinnbauer ve arkadaşları (Zinnbauer vd., 1999), bazı din psikologlarının maneviyat tanımlarını incelemişler ve şu şekilde aktarmışlardır:

Benner (1989): Tanrı'nın kendisiyle bir ilişkiye yönelik zarif çağrısına insan yanıtı.

Elkins, Hedstrom, Hughes, Leaf ve Saunders (1988): Aşkın ilahi boyutun farkındalığıyla meydana gelmiş ve benlik, yaşam ve kişinin nihai olarak kabul etmiş olduğu her şeyle ilgili belirli, tanımlanabilen değerlerle karakterize edilen bir var olma ve deneyimleme yolu. Vaughan (1991): Kutsalın öznel bir deneyimi.

Shafranske ve Gorsuch (1984): İnsan deneyiminde aşkın bir boyut . . . bireyin kişisel varoluşun anlamını sorguladığı ve benliği daha geniş bir ontolojik bağlam içine yerleştirmeye çalıştığı anlarda keşfedilir.

Araştırmacı Scott, sosyal bilimler araştırmalarında yer alan dindarlık ve maneviyat tanımlarının içeriğini analiz etmiştir ve analizi sonucunda dindarlık ve maneviyat tanımlarının genellikle dokuz kategoriye eşit bir şekilde ayrıldığını belirtmiştir (akt. Zinnbauer vd., 1999). Kategoriler şu şekildedir:

1. Bir şeye bağlı olmaya veya onunla ilişki kurmaya yönelik tecrübeler
2. Bir şeye artan bağlılığa yol açan süreç
3. Kutsal veya maddi olana karşı davranış tepkileri
4. Düşünce sistemi veya inanç grupları
5. Geleneksel olan kurumsal yapılar veya örgütsel yapılar
6. Keyifli olma halleri
7. Kutsal, aşkın ve benzerlerine inançlar
8. Aşkınlık olma girişimleri veya kapasiteleri
9. Varoluşsal sorulara veya problemlere duyulan merak

Çeşitli alanlarla ilişkili olmasına rağmen maneviyat, insan ile yüce; somut ile soyut ve insan ile Tanrı arasındaki bağlantıyı ele aldığı için büyük ölçüde din ve dindarlıkla ilişkili görülmüştür. Bu nedenle, maneviyat tipik olarak Kutsal'a yakınlık, kurumsal yapı inançları ve dini uygulamalar gibi geleneksel dindarlık ölçüleriyle bağlantılıdır.

Din ve maneviyat hakkında sorular içeren ve 1.422 Amerikalı yetişkinin cevapladığı ankete göre kişilerin dindarlık ve maneviyat algıları arasında yüksek korelasyon bulunmuştur (Shahabi vd., 2002). Maneviyat üzerine yapılan araştırmaların incelenmesi, maneviyat ve dindarlık arasındaki ilişkiye üç farklı yaklaşım sunar: Maneviyatı dindarlığın ayrılmaz bir parçası olarak gören araştırmacılar, maneviyatı dindarlıktan ayrı görenler ve maneviyatı dindarlıkla eşanlamlı olarak görenler (Gross, 2006).

Maneviyat kavramı, Batı'da din ve dindarlıktan farklı bir kullanım sahası açmaya başlamış olsa da maneviyat tanımı yapılırken bile dinden ayrılan ve farklılaşan noktaları açıklayabilmek için maneviyat kavramı ve dinle olan ilişkisine değinmek gerekmektedir.

Hull maneviyat ve din kavramlarını bağlantılı olarak ele almış. Maneviyat ve dini, birbirinin içine geçmiş daireler olarak tanımlamıştır. Ona göre maneviyat daha kapsamlı bir kavramdır ve dini içerir. Dini olan her şeyin aynı zamanda manevi olduğu ancak manevi olan her şeyin dini karakterli olmak zorunda değildir. Manevi olan, biyolojik olanın aşılması halidir. Din, maneviyatın karakteristiği olan aşkının zirveye ulaşmış hali olarak tanımlanabilir. Çünkü Tanrı, kişinin ondan daha aşkın olanını bulamayacağını kabul ettiği yegâne varlıktır (Hull, 2003).

Hull'ın aksine Pargament, dinin maneviyattan daha geniş ve kapsayıcı olduğunu, ona göre dinin kalbinde kutsal aramak yatsa da dinin sadece kutsalla ilgili amaçları yoktur, aynı zamanda dünyevi amaçları da vardır. Kiliselerin organ bağışı için teşvik etmesi, bekârların evlenmesini sağlaması ve toplum için düşük maliyetli konutlar yapılmasını savunması gibi durumlar, dinin dünyevi amaçlarına örnek teşkil eder. Pargament'e göre dünyevi olan pek çok meşru amaç, kutsallaştırılabilir ve bu sayede dinin temel işlevi olarak, insanların dünyayı kutsal bir ışık altında görmesi sağlanabilir. Bunun yaygınlaşması, din ve maneviyat arasındaki ayrımı kaldıracaktır (akt. Zinnbauer vd., 1999).

Maneviyat, insanların bilgi ve anlam inşa etme yollarından biridir; manevi kimlik, yaşamın nihai sorularının üzerinde düşünüldüğü çerçeve olarak kabul edilir. Literatürde esas olarak, esenlik ile ilgili evrensel bir insan kapasitesi olarak kabul edilmektedir (Gross, 2006). Bu sebeple, maneviyat büyük ölçüde dinle ilgili olsa da sadece dinle ilgisi olan kişilerin maneviyata sahip oldukları söylenemez. Psikoloji alanında yapılan çalışmalar göstermiştir ki, çok az din eğitimi almış ve hatta hiç din eğitimi almamış kişiler bile manevi konulara ilgi duymaktadırlar (Hill vd., 2000). Maneviyat, insanın ayrılmaz bir parçası olarak görülmüştür. Hatta Hull, onu bir parça olarak tanımlamayı bile doğru bulmamaktadır. Nasıl ki fiziksel beden insanın bir parçası değil, bütünüdür; maneviyat da insanın bütünüdür. Bedensiz bir insandan söz etmenin mümkün olmadığı gibi, maneviyattan bağımsız bir insandan da söz etmek mümkün değildir (Hull, 2003).

Bazı araştırmacılar din ve maneviyatın birbirinden bağımsız olduğunu savunmuşlar ve bu iki alanı kutuplaştırmaya çalışmışlardır. Bunu yapanlar, dinin kural ve ibadetlere hapsedildiğini, maneviyatın ise insanın anlam arayışına açıklık getirdiğini iddia ederek fikirlerini savunmuşlardır. İkinci iddiaları ise dinin statik, maneviyatın ise dinamik olmasıdır. Oysa din her zaman, temel dayanaklarını muhafaza ederek toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilir yapıda olmuştur. Kutuplaştıranların üçüncü dayanağı, dinin kurumsal ve nesnel, maneviyatın ise kişisel ve öznel olduğu düşüncesidir. Ancak din, kişinin inanç, duygu ve düşünceleriyle yakından ilgilidir dolayısıyla sadece kurumsal olarak düşünülemez. Ayrıca

maneviyatın da salt kişisel olduğu doğru değildir. Maneviyat bireylerin yaşadığı toplumun kültüründen mutlaka etkilenir. Bu yüzden maneviyatın da kurumsal özellikler taşıdığı söylenebilir. Dördüncü kutuplaştırma iddiasına göre din dogmatiktir ve bilişsel yönü vardır. Maneviyat ise içten gelen bir hisse ve bireyin tecrübesine dayanır. Hâlbuki imanın duygu boyutu kesinlikle vardır. İnananların kalplerinin Allah'ın adını anarak dahi huzur bulmaları, iman sayesinde kalbin mutmain olması, bireyin huşu içinde dua ve ibadet etmesi dinin his boyutuna birer örnektir. Kutuplaştırmaya çalışanlar, dini olumsuz maneviyatı ise olumlu olarak göstermeye çalışmaktadır. Oysa bu ikisi ayrı değil, birbirinin içine geçmiş durumdadır. Ayrıca dinin insanın ruh sağlığı üzerinde oldukça olumlu etkileri olduğu yapılan araştırmalarda tespit edilmiştir (Meydan, 2015). Dindarlık ve maneviyatın kutuplaşmış tanımlarından kaçınarak, anlaşılması en zor ve tüm fenomenlerin en insani olanı bu iki kavramın anlaşılması için çaba gösterilmelidir (Zinnbauer vd., 1999).

1.7.1. Maneviyatın Özellikleri

Maneviyat için genel manada kabul gören dört temel özellikten söz edilebilir.

1.) *Anlam ve Amaç (Meaning and Purpose)*

Maneviyata yaşam olaylarını anlamlandırma ve amaç arayışı olarak bakılmaktadır (Lemmer, 2005).

Bir insanın varlığını anlamlandırması ve yaşamının amacını bilmesi gerekir. Pargement (1997) varoluşsal boyuta değinmekte ve maneviyatı "kutsal olanı aramak" olarak tanımlamaktadır. Kişi yaşamda acının-zevkin, yaşamın-ölümün hayatın gerçeği olduğunu anlamalıdır. Öte yanda Maneviyatın, yaşamda ki bu süreçlerin ve devamlı değişime uğrayan dünyada ki belirsizliklerin açıklanması ve kavranması için kişisel bir arzu içerdiği belirtilmektedir (Akt., Bedel, 2009).

2.) *Bağlantı (Connection)*

İnsanlar kendileriyle, başkalarıyla, doğayla ve evrenle sürekli bir temas halindedir. Bu süreçte insan evreni ve onun içindeki yerini aramaktadır. Hayatta sıradan şeyleri bile özel kılacak bir takdir ve merak duygusu vardır ve maneviyatı yüksek bir insan, varlığının trajik gerçeklerinin ciddiyeti ve farkındalığı içindedir. Hayatta acı verici şeyler yaşamak hayata değer katar. Evrenle olan bu bağlantı ve uyum duygusu, dini bir perspektiften bakıldığında, kutsal bir varlık veya Tanrı ile bir ilişki içerir. Bu nedenle, bu bağlantı ve denge duygusuna ulaşmak genellikle dua ve meditasyon gibi maneviyatın karakteristiği olan bağlanma ihtiyacı ile ilişkilidir (Delgada, 2005).

Maneviyatın ilişkisel yönü, bir insanın başkalarıyla uyum içinde yaşayarak, aidiyet duygusuyla, bütünlük duygusuna sahip olarak ve daha yüksek bir farkındalığa ulaşarak doğa ile kurduğu bağlantı ile de ilişkilendirilebilir (Bedel, 2009).

3.) *Aşkılık(Transcendence)*

Aşkılık, yüksek bir farkındalık için fiziksellikte olağan sınırın ötesine geçerek kendi sınırlarını aşma, dünyayı geniş bir perspektiften gözleme yeteneği ve ilahi varlıkla olan ilişki olarak tanımlanır (Hinterkopf, 1996). Bu görünmez olan boyut hep iyi ve uyumlu bilinir (Delgada, 2005). Aşkılık kişiyi şimdi ve ötesine taşır (Bedel, 2009).

İnsanların ruhsal varlıklar olması nedeniyle, dış yaşamda kendilerine heyecan veren içsel yolculuklarını yapabilirler (Leijssen, 2008). İçsel yolculuk bireyi olumsuz bir benmerkezcilikten bireysel ve olumlu bir benmerkezciliğe varoluşun ve sevginin kavranma yeteneğine ulaştırır (Hinterkopf, 1996).

Olumlu bir tutuma sahip insanların, tüm zorluklara rağmen, bu zorluk ve acı seviyesinin üzerine çıkabildiğine tanık olduk. Bu nedenle, zor zamanlarda, bir kişinin maneviyatı tek rahatlık ve kabul kaynağı olabilir.

4.) *Daha Yüksek Olan Güce İnanç (Belief in Higher Power)*

Maneviyat daha yüksek güç arayışıdır (Dein ve Kimter, 2014; Lemmer, 2005; McCarroll, O'Connor ve Meakes, 2005). Genellikle o yüksek güç Tanrı'ya inanç için tasarlanmıştır (Powell, 2007), ancak literatürde yüksek güce "evrensel güç" veya "enerji" olarak adlandırılmaktadır (Thoresen, 1999). Doğrudan insanda ki kutsal arama yeteneği ile de ilişkilendirilebilir (Akt., Bedel, 2009).

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA VE YÖNTEM

1.8. Araştırma Deseni

Nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenolojik araştırma olarak kurgulanan bu araştırma ile kadın konuklarında şiddet gören kadınların şiddet görme nedenleri, gördüğü şiddet türü ve şiddete maruz kalma sıklıkları, şiddet gösteren kişilerin bağımlılık durumları, bu kişilerin başka suçlardan suç kaydının olup olmadığı, suça (şiddete) meyillilikleri ve tanımlanmış psikolojik rahatsızlıkları, katılımcıların sosyal destek algıları, öznel din/maneviyat algıları, din eğitimi görme durumları, şiddet gördükleri kişilere dair din/manevi

değerlendirmeleri, bu süreçte katılımcıların aldığı sosyal destek ile manevi yaşamlarındaki değişikliklere ilişkin algı ve deneyimlerinin nasıl olduğu ilk elden ortaya konulmaya çalışılmıştır. Fenomenolojik araştırma; insanların belirli bir fenomen veya kavramla ilgili anlayışlarını, duygularını, bakış açıları ve algılarını ifade etmelerini sağlayan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamak için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Rose, Beeby & Parker, 1995, s. 1124).

Böylelikle hem fiziksel hem de psikolojik şiddete uğrayan kadınların süreç içerisinde yaşadıkları deneyimlerin anlaşılması hedeflenmiştir.

1.8.1. Sınırlılıklar

Araştırma Antalya Sosyal Hizmetlere bağlı Alanya, Kepez, Konyaaltı kadın konukevinde şiddet gören 35 katılımcıyla sınırlıdır

Araştırma sürecinin Covid19 pandemi dönemine gelmesi, şiddet gören katılımcıların eğitim seviyelerinin düşük olması nedeniyle sorulara verdikleri yanıtlarda zorlanmaları, kendilerini ruhsal çöküntüde hissetmeleri gibi hususlar da araştırmanın diğer sınırlılıklarındandır.

Araştırma nitel araştırma tekniklerinden gözlem ve mülakat tekniği ve literatür tarama tekniği ile sınırlıdır. Literatür çalışmalarının çoğunluğunun batı kaynaklı olması da çalışmamızın sınırlılıklarındandır.

1.9. Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanmasıyla ilgili çalışmanın temel amacı veri toplama sürecini katılımcıların fenomen ile ilgili deneyim ve algılarına daha iyi ulaşacak şekilde yapılandırmaktır (Ersoy, 2016).

Literatür taraması yapılarak kadın konuk evleri, şiddet, kadına şiddet, din ve maneviyat ekseninde yapılan nitel çalışmalardan araştırma yapılarak Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde görev yapan ilgili çalışanlarla kadın konukevinde ki kadınların hassasiyet ve durumlarına göre danışman ile birlikte 40 mülakat sorusu içinden 25 soru seçilerek hazırlanmıştır. Bu sorular, öncelikle katılımcılar ile gerçekleştirilen pilot görüşmede sorulmuş ve buradan elde edilen verilere göre sorularla ilgili gerekli son düzenlemeler yapılmıştır (Bkz. Ek 1). Bu süreçte özellikle soruların, görüşme esnasında daha esnek davranılmasına imkan

sağlaması açısından, yarı yapılandırılmış görüşme formatına uygun bir şekilde hazırlanmasına dikkat edilmiştir.

Araştırmadaki veriler Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan izin alınarak 2019 Ekim- 2020 Mart arasında, 20-55 yaş aralığında Antalya Sosyal Hizmetler İl müdürlüğüne bağlı Alanya konukevinde kalan şiddet görmüş 6 kadın katılımcı, Antalya Kepez konukevinde kalan şiddet görmüş 25 kadın katılımcı ve Konyaaltı konukevinde kalan şiddet görmüş 4 kadın katılımcıdan toplanmıştır. Bizzat araştırmacı tarafından yapılan ve yaklaşık olarak 30-45 dakika arasında süren görüşmeler not alınıp kaydedilmiştir. Akabinde, elde edilen bütün veriler bir araya getirilerek gerekli çözümlenmeler yapılmış ve tez yazım sürecine geçilmiştir.

Yüze yüze görüşmeler not alınıp kayıt edilmiş ve içerik analizi yapılmıştır. Görüşme metinleri açık kod, eksen kod ve seçici kod olarak tekrar tekrar kodlanarak analiz edilmiştir. Veri analizinin geçerliliğini sağlamak amacıyla görüşmeler ikinci bir araştırmacı tarafından ayrıca kodlanmıştır.

1.10. Araştırma Soruları

Literatür taraması yapılarak kadın konuk evleri, şiddet, kadına şiddet, din ve maneviyat ekseninde yapılan nitel çalışmalardan araştırma yapılarak Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde görev yapan ilgili çalışanlarla kadın konukevinde ki kadınların hassasiyet ve durumlarına göre danışman ile birlikte 40 mülakat sorusu içinden 25 soru seçilerek, sorular Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına gönderilmiş ve gerekli izinler alınmıştır.

Antalya Kadın konuk evinde kalan katılımcıların ve şiddet gösteren kişilerin bağımlılık durumları, katılımcılara şiddet uygulayan kişilerin başka suçlardan suç kayıtları, suça(şiddete) meyillilikleri ve tanımlanmış psikolojik rahatsızlıkları, katılımcıların sosyal destek algıları, gördüğü şiddet türü ve şiddete maruz kalma sıklıkları, mağdurların şiddet görmesine neden olan faktörler, öznel dini maneviyat algıları ve din eğitimi görme durumları, şiddet gördükleri kişilere dair dini manevi değerlendirmeleri, bu süreçte katılımcıların aldığı sosyal destek, bu süreçte manevi yaşamlarında ki değişiklikler ve katılımcıların kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair önerilerini yeniden yapılan değerlendirmeler sonucunda bu ana başlıklar altında sorular belirlenmiş ve mülakat yapılmıştır. (Ek. 1)

1.11. Çalışma grubu ve Nitelikleri

Antalya Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı Alanya, Kepez, Konyaaltı ilçelerinde bulunan, Kadın Konukevlerinde kalan 20-55 yaş aralığında 35 kadın katılmıştır.

Katılımcılar amaçlı örneklem kapsamında belirlenen ölçütleri karşılayan ölçüt örneklem yöntemi ile belirlenmiştir (Patton, 2014 , 230; Yin, 2011).

Bu kapsamda ölçüt; katılımcıların kadın olması, Antalya Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı Kepez, Konyaaltı ve Alanya ilçelerinde ki kadın konuk evinde kalıyor olmasıdır. Bu bağlamda katılımcılara yaş, eğitim, manevi eğitim, bağımlılık, gördüğü şiddet türü, şiddet gösterenin yakınlık derecesi, öznel maneviyat algısı yönünde sorular yöneltilmiştir.

Kadın konukevinde şiddet sebebiyle bulunan kadın katılımcılardan sorumlu memure tarafından yönlendirilerek mülakata alınmıştır ve kimlik bilgileri gizli kalmak kaydıyla katılımcılar numaralandırarak bilgileri kayıt altına alınmıştır (bk. Ek2).

Araştırmada katılımcıların yaş, eğitim, meslek, medeni durumu, şiddet gördükleri kişinin eğitim durumu, mesleği, yakınlık derecesi ile ilgili bilgilerine Tablo 1,2,3,4,5 ve 6 da yer verilmiştir.

1.11.1. Katılımcıların Demografik Değişkenlere Ait Tablolar

Tablo 2.1.Katılımcıların Yaş Durum Tablosu

Katılımcıların Yaş Aralığı	N	Yüzdelerik%
Yaş/20-25	5	14,28
Yaş/25-30	4	11,42
Yaş/30-35	6	17,14
Yaş/35-40	5	14,28
Yaş/40-45	6	17,14
Yaş/45-50	5	14,28
Yaş/50-55	4	11,42

Tablo 1 'de şiddet gören katılımcılar 20-55 yaş aralığındadır. Katılımcıların % 14,28'i (n=5) 20-25 yaş aralığında, %11,42'si (n=4) 25-30 yaş aralığında, %17,14'i (n=6) 30-35 yaş aralığında, %14,28'i (n=5) 35-40 yaş aralığında, %17,14'si (n=6) 40-45 yaş aralığında, %14,28'i (n=5) 45-50 yaş aralığında, %11,42'i (n=4) 50-55 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2.2. Katılımcıların Medeni Durum Tablosu

Katılımcıların Medeni Durumları	N	Yüzdellik%
Medeni Durumu/ Evli	17	48,57
Medeni Durumu/ Bekar	3	8,57
Medeni Durumu/ Dul	15	42,85

Tablo 2’de şiddet gören katılımcıların %48,57’sinin (n=17) evli olduğu, %8,57’sinin (n=3) bekar olduğu, % 42,85’nin de (n=15) bekar olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2.3. Katılımcıların Eğitim Durum Tablosu

Katılımcıların Eğitim Durumları	N	Yüzdellik%
Eğitim/ Okula Gitmemiş	1	2,85
Eğitim/İlkokul	17	48,57
Eğitim/ Ortaokul	5	14,28
Eğitim/Lise	8	22,85
Eğitim/Yüksek Öğretim(Lisans- Önlisans)	5	14,28

Tablo 3’e göre, katılımcıların %48,57’sinin (n=17) ilkokul, %22,85’inin (n=8) lise, %14,28’nin (n=5) ortaokul, %14,28’nin (n=5) yükseköğretim ve %2,85’nin (n=1) hiç okula gitmediği görülmektedir. Buna göre katılımcıların %85,72’sinin lise ve daha alt kademe eğitim aldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 2.4. Katılımcılara şiddet Gösterenlerin Eğitim Durum Tablosu

Şiddet Gösterenlerin Eğitim Durumları	N	Yüzdellik%
Eğitim/ Okula Gitmemiş	1	2,38
Eğitim/İlkokul	27	64,28
Eğitim/Ortaokul	4	9,52
Eğitim/Lise	4	9,52
Eğitim/Yükseköğretim(Lisans-Önlisans)	6	14,28

Tablo 4’te göre katılımcılara şiddet gösterenlerin %2,38’i (n=1) okula gitmemiş, %64,28’i (n=27) ilkokul, %9,52’si (n=4) ortaokul, %9,52’si (n=4) lise, %14,28’i (n=6) yükseköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcılara şiddet gösterenlerin eğitim durumlarının şiddet görenlerden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılara şiddet gösteren 50 kişiden sadece 42 kişinin eğitim durumları ile ilgili bilgiye ulaşılmıştır.

Tablo 2.5. Katılımcıların Mesleki Durumları

Katılımcıların Meslek Türü	N	Yüzdelerik%
Ev Hanımı	14	40
Muhasebe	2	5,71
Temizlikçi	6	17,14
Aşçı	2	5,71
Çiftçi	4	11,42
Öğretmen	2	5,71
Çini işleme	1	2,85
Yaşlı bakımı	1	2,85
Kuaför,Estetisyen	2	5,71
Tekstil	1	2,85

Tablo 4'te şiddet gören katılımcıların %40'ının (n=14) ev hanımı olduğu, %5,71'nin (n=2) muhasebe, %17,14'ü (n=6) temizlikçi, %5,71'i (n=2) aşçı, %11,42'si (n=4) çiftçi, %5,71'i (n=2) öğretmen, %2,85'i (n=1) çini işleme, %2,85'i (n=1) yaşlı bakımı, %5,71'i (n=2) kuaför-estetisyen, %2,85'i (n=1) tekstil mesleğini yaptıkları görülmektedir. Katılımcıların meslek sahibi olanlarının hepsi, mesleklerini icra edemediklerini, sosyal güvenceleri ve can güvenlikleri olmadığı için kadın konuk evine sığındıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 2.6. Katılımcılara şiddet gösterenlerin yakınlık derecesi Tablosu

Katılımcıya şiddet gösterenler	N	Yüzdelerik%
Katılımcının Eşi	27	77,14
Katılımcının Anne/Baba/Kardeş/Akraba	7	20
Katılımcının Çocuğu	3	8,57
Katılımcının Eşinin Ailesi	5	14,2

Tablo 6'da katılımcılara şiddet gösterenlerin %77,14'nün (n=27) en yüksek değerle eşlerinin olduğu görülmektedir. Katılımcıların ya kendi ailesinden ya da eşinin ailesinden şiddet gördüğü tespit edilmiştir. Kadına yönelik şiddetin aile içinde yüksek oranda çıktığı görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1 Antalya Kadın Konuk Evinde Kalan Şiddet Gören Katılımcıların ve Şiddet Gösteren Kişilerin Bağımlılık Durumları

Araştırmada şiddet gösteren kişilerin bağımlılıkları tekrarlayan bir bulgu olarak tespit edilmiştir. 35 katılımcıya şiddet gösteren 50 kişiden 21 kişide alkol, 4 kişide uyuşturucu, 4 kişide de kumar tespit edilmiştir. Katılımcılarımız bir kişi değil birkaç kişiden şiddet gördükleri için sayı olarak hepsini sorguladığımız bulgulara göre baz alınmıştır.

Alkol+ uyuşturucu 1 kişi, alkol+ uyuşturucu+ kumar bağımlılığı olan 2 kişi, alkol + kumar 1 kişi , sadece kumar bağımlılığı olan 1 kişi tespit edilmiştir.

Bu veriler sonucunda bağımlılıkla şiddet arasında bir ilişki olduğu düşünülmektedir.

Bu bağlamda katılımcılara şiddet gördüğünüz kişinin herhangi bir bağımlılığı var mıydı sorusuna;

K.4. *“Alkol kullanıyor. Evlendiğimde bilmiyordum. Bilsem varır mıydım.”*

K.6. İkinci eşinden şiddet gören katılımcımız; *“Uyuşturucunun her çeşidi var, alkol var, kumar bağımlılığı da var. Gece gündüz kumar masasından kalmamak ve uyanık kalmak için amfetamin denilen sentetik uyuşturuculardan alıyordu.”*

K.9. Katılımcının şiddet gördüğü; *“Eniştem alkol alıyor, eşim kumar bağımlısı.”*

K.10. Katılımcımız eşinden şiddet görmüş; *“Alkol de var, uyuşturucu da.”*

K.11. *“Eşim alkol kullanıyordu. Beni istemeye geldiklerinde sordum alkol kullanıyor musun? diye o da bana çok nadir dedi.”*

“Fakat öyle değilmiş. Çok sık içiyordu. Uyuşturucu da var gibiydi. Belirtileri vardı. Eşyaları kırıp döküyordu.”

K.15. Katılımcı hem annesinden hem de eşinden şiddet görmüş; *“Annem alkolikti. Eşim de alkol kullanıyordu.”*

K.17. Eşinden şiddet görmüş; *“Uyuşturucu vardı önceden. Bıraktı. Alkol içiyor şimdi.”*

K.19. Katılımcımız hem eşinde hem de oğlundan şiddet görüyordu; *“Eşimin hiçbir şeyi yok. Sigara bile içmez. Oğlum uyuşturucu kullanıyor.”*

K.26. *“Alkol vardı evlenmeden önce. Fakat araştırmadığımız için her gün içtiğini bilmiyorduk.”*

K.28. Bu katılımcımız iki evlilik yapmış: *“İlk eşimin hiçbir şeyi yok. İkinci eşim uyuşturucu ot içerdi, alkol kumar da vardı.”*

K.30. Katılımcımız hem eşinden hem de kayınpederinden şiddet görüyordu: *“Kayınpederim alkolü var kumarbaz. Eşim içmez. Onun hiç bi alışkanlığı yok”.*

K.34. Katılımcımız eşinden, annesinden ve babasından şiddet görmüş: *“Annem ve eşimde yok. Babam alkol kullanıyordu.”*

Şiddet gösterenlerden az da olsa hiçbir bağımlılığı olmayanların da olduğu tespit edilmiştir.

K.2. *“Hiçbir şeyi yok.”*

K.8. *“Sigaradan başka bir şey yoktu kullandığı.”*

Şiddet gören katılımcılarımızdan 1 kişi şiddet gördüğü sürecin ardından alkol kullanmış ve tedavi görmüştür. Diğer katılımcıların bağımlılıkları olmadığı tespit edilmiştir.

K.15. *“Almanya’dan Antalya’ya dönüş yaptım boşandıktan sonra. İki çocuğumla beraber geldim. Ailem Bursa’ya yerleşti. Konuşacak kimsem yoktu. Alkol ve sigarayı hiç sevmeydim. Alkol ve sigaraya başladım. Alkol almadan elim ayağım tutmuyordu. Bu dönemde Allah’a dua ettim. Ya beni al, ya da bana yardım et derdim. Profesyonel destek alıp sigarayı ve alkolü bıraktım.”*

3.2. Katılımcılara Şiddet Uygulayan Kişilerin Başka Suçlardan Suç Kayıtları, Suça (Şiddete) Meyillilikleri ve Tanımlanmış Psikolojik Rahatsızlıkları

Araştırmada katılımcıların bazılarının şiddet gösterenlerin suç kayıtlarının olduğu tekrarlayan bir bulgu olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda suça meyilli olan kişilerin aile içinde de şiddet uyguladıkları görülmektedir.

Tanımlanmış psikolojik rahatsızlığı tespit edilen bireylerin de katılımcılara şiddet gösterdikleri belirtilmektedir.

K.35. *“Evlenmeden önce kavgadan dolayı ceza evine girdi çıktı diye duyduk. Ama ailem yine de verdi beni ona. Evliyken de girdi ceza evine. Ailemle anlaşamıyordu. Kavga anında annemin kafasının keserle yaraladı. Bir yıl yattı çıktı. Çıkınca tekrar bir araya geldik. Psikolojik yardıma ihtiyacı vardı.”*

K.11. *“Suç kaydı olduğunu evlendikten sonra öğrendim. Evlenmeden önce internette ahlak dışı yayınlardan ötürü suç kaydı varmış. İçerde birkaç gün yattım çıktım dedi. Şiddete meyilli olduğunu bilmiyordum. Bana çok farklı anlatıldı. Gördüğümde çok bakımlı bir*

beyefendi. Ben eşimin ikinci evliliğiydim. Eşi on sene önce vefat etmiş. Benim ilk evliliğimdi. Düğünden sonra evine gittiğimde her şey kırık döküktü. Meğerki eşyaları kendi kırıp dökmüş. Çamaşır makinesini kırmış. Elimde yıkadım çamaşırları. Televizyonu kırmış.

Tedavi görmesini söyledim. Doktora götüremedim. Asla kabul etmiyordu. Eşyaları kırıp döktüğü için normal değildi.”

K.16. Eşinin suça meyilli olduğu konusunda; “bilmiyordum” diye cevap verdi. “Suç kaydı var. Zaten aranıyordu. Siyasi suçlar, dolandırıcılık.” Tanımlanmış psikolojik rahatsızlığı konusunda “Dört yıl cezaevinde kaldıktan sonra sabaha kadar bilinçsizce döverdi. Dövdüğümü hatırlamıyorum derdi. Doktor senin tedavi görmen lazım, sen adam öldürsen gözüne görünmez demiş. Doktorların verdiği ilaçları biraz kullandı. Uyutuyor diye bıraktı.”

K.15. Katılımcımız annesinden ve eşinden şiddet görmüş: “Annemin suç kaydı yok. Eşimin sonradan çıktı ortaya. Bi kavgadan dolayı sabıkası çıktı. Eşimin suça meyilli olduğunu bilmiyordum. Annem kendisiyle barışık değildi. Egoistti. Aşırı prensip sahibiydi. Fikirleri yapılmadı mı çileden çıkıyordu. Şiddet uyguluyordu. İkisinde de psikolojik bir şey yoktu. Alkol aldıklarında kontrolden çıkıyorlardı.”

K.9. Eniştesinden ve eşinden şiddet gören katılımcımız; “Eşimin suç kaydı yoktu. Eniştemde çok vardı. Hırsız, belaya bulaşan insan. Eniştemin suça meyilli olduğunu biliyorduk. Eşimin suça meyilli olduğunu bilmiyordum. Eşimi tanımiyordum ki. Ben eşimi kendi düğünümde gördüm. Eniştemde de eşimde de psikolojik bir rahatsızlık yok. İksinin de akli dengeleri gayet yerinde.”

K.3. “Suç kaydı varmış. Şiddetten dolayı mahkum olmuş. 3 günlük hapis yatmış. Ben bunları bilmiyordum. Eşimin tanımlanmış psikolojik rahatsızlığı yok.”

K.4. “Daha öncesinde suç kaydı var mı bilmiyorum. Dayı oğlunu bıçakladı daha sonra. Şiddete meyilli olduğunu bilmiyordum. Neyi biliyordum ki. 16 yaşındaydım evlendiğimde. Psikolojik bir rahatsızlığı yok.”

K.6. “Eşimin iki suç dosyası varmış. Ben bunu evlendikten sonra öğrendim. Dosyada şiddet, uyuşturucu satmak, adam yaralama, tehdit, dolandırıcılık, oooff bir sürü şeylermiş. Suça meyilli olduğunu bilmiyordum. Psikolojik rahatsızlığını kabul etmezler onun gibiler. Doktora gitmiyordu.”

K.8. “Babamın suç kaydı yok. Babam annemle boşandıktan sonra daha çok sinirli oldu, daha çok şiddet göstermeye başladı. Annem bize hiç bakmazdı, yemek yapmazdı, devamlı yatar uyurdu. Tanımlanmış psikolojik rahatsızlığı yok babamın.”

K.13. “Suç kaydı yoktu”. Şiddete meyilli olduğunu az çok işittim de babam verdi. Ne yapcan. Eskiden öyleydi. Psikoloğa gitti.”

K.14. Katılımcı eşinden ve babasından şiddet görmüş: *“İkisinin de suç kaydı yoktu. Eşimin şiddete meyilli olduğunu biliyordum. Çok baskıcı biriydi. Her şey yasak derdi. Babam da diktatördü. Gençliğinde şiddete meyilliymiş. Annem de şiddet görüyordu babamdan.”*

K.20. *“Şiddete meyilli olduğunu evlenmeden önce biliyordum. Ama bu kadar olduğunu bilmiyordum. Nişanlıyken bir kez tokat attı bana. Ayrılmak istedim. Millet duydu artık dediler. Ailem izin vermedi ayrılmamama. Alkolden dolayı psikiyatriye götürdük. İradeyi eşime bıraktılar. Babamda alıyordu alkol ama bunun gibi yapmıyordu. Şiddeti yoktu. Sarhoş olduğunu hiç görmedim babamın. Ablam beni çok uyardı evlenmeden önce. Ama ben 15 yaşındaydım anlamıyordum.”*

K.21. Katılımcı bayanın konuşma özü vardı. Ağız yapısında ki doğuştan özü yüzünden konuşması zor anlaşılıyordu. *“Şiddete meyilli olduğunu bilmiyordum. Tanımlanmış şizofren raporu var %80. Ben evlendikten sonra öğrendim. Babam rahatsızlığını biliyormuş. Babam beni zorla verdi. Üvey annemin benim üzerimde çok baskısı vardı. Üvey annemden dolayı verdi. Babam bi nevi kurtuluş olarak verdi.”*

K.22. Eşinden şiddet gören katılımcımız: *“ Suç kaydı bildiğim kadarıyla yok. Psikolojik rahatsızlığı da yok. Alkol aldığı zamanlarda şiddet gösteriyordu.”*

K.7. *“Suç kaydı yoktur herhalde. Bilmiyorum. Psikolojik rahatsızlığı yok.”*

3.3. Katılımcıların Bu Süreçte Sosyal Destek Algıları

Katılımcılara “şiddet gördükleri bu süre zarfında kimlerden destek aldıklarına” dair soru yönelttik. Katılımcılarımızın bu süreçte devletten, yakın akrabalarından, komşu ve arkadaşlarından destek aldıklarını belirtmişlerdir. Fakat katılımcılarımızın büyük çoğunluğu yoğun bir şekilde kimseden destek almadıklarını, devletten destek aldıklarını vurgulamışlardır.

Bazı katılımcılar kendilerine destek olarak yaklaşan şahısların da suistimaline uğradıklarını belirtmişler ve en büyük zararı da onlardan gördüklerini belirtmişlerdir.

K.1. *“Kimse destek olmadı. Devlet desteği.”*

K.4. *“Dayımın kızı boşan dedi, ömrünü tüketme dedi. İş kur, ev kur diye destek verdi. Annem hasta duyurmuyordum her şeyi. Duyunca da destek verdi. Devlet yardım eder dedi.”*

K.6. *“Arkadaşlarımdan ve biraz da ailemden destek aldım. Devletimize zeval vermesin. Bu çok önemli.”*

K.9. *Sadece kadın sığınma evinden destek gördüm. Kendi ayaklarımın üzerinde durdum bu zamana kadar. Ailemden hiçbir destek görmedim. Ablam biraz destek oldu. Ablama yaşlı baktığımı ve yerimi söyledim. O da enişteme söylemiş. Eniştem mafya zaten. O*

da beni buldu maaşımı zorla alıyordu. Maaşımı vermek istemedim. O da bana tecavüz etti.(Çok ağladı. Görevliler sakinleştirdi) O yüzden bende buraya geldim.”

K.16. “Kimseden almadım. Ailem kocadır döver de sever de. Kocanın gönlünü hoş et. O sana hiç bi şey yapmaz derdi. Annem babam yaşlıydı. İmkanları da yoktu. Dayağımı yiyip oturuyordum. Boşandıktan sonra eşim beni bacağımdan vurdu kaçtı. Yakalanıncaya kadar kadın sığınma evlerinde kaldım. Doğu’da beni bulabilir diye İstanbul kadın sığınma evinde kaldım. Orada çok sıkıntılı kişiler vardı. Çok duramadım. Desteği sadece devletten aldım. Kızım okudu hakime oldu. O bana bakıyor şimdi.”

K.19. “Hiç kimseden almadım. Allah’tan başka kimseden almadım. Annemi babamı ben 5 yaşındayken kaybettim. Üvey abim beni 14 yaşındayken 6 çocuklu bir adama vermek istedi. Biz doğuluyuz. Ben varmak istemeyince beni evin damında üç gün üç gece bağlayıp aç bıraktılar. Bi yolunu bulup kaçtım. Bende halamın kızına sığındım. Fakat o da beni zorla kayınıyla evlendirdi. Eşim 30 yaşındaydı. Bende 14 yaşındaydım.(Çok ağladı) Ben erkek nedir cinsel ilişki nedir bilmeden evlendim. Evlendiğim ilk gün karşımda soyunmaya başlayınca korktum kaçmak istedim bana tecavüz etti .(Zor sakinledi çok ağladı) 22 sene hep döve döve döve yaptı.”

K.21. “Babamdan biraz destek aldım. O da üvey annem olduğu için fazla yapamıyordu. Annem de üvey baba yüzünden beni istemiyordu.”

K.34. “Dayımla teyzem yardımcı oldu. Eşimden ayrılınca babam istemedi. Annemle zaten durulmuyor. Akrabalarım destek oldu . Kime gittiysem yardımcı oldu.”

K.31. “Görümcem sabret diyo. Biz seni seviyoruz diyo. Bu benim ikinci evliliğim. Şimdide bundan boşansam ar ediyom. Millet hadi öbürü şöyleydi bu da mı böyle diyecekler. Ne yapacağımı bilemediğim için buraya geldim.”

Bazı katılımcılara destek amaçlı yaklaşımda bulunan kişilerin katılımcıları suistimal ettiklerini ve ikinci bir darbeyi de onlardan aldıklarını acıyla ifade etmektedirler.

K.11. “Hiç kimseden destek almadım. Annem ve babam ben küçükken öldü. Kimsem yok. O yüzden burdayım. İşten çıkarılmıştım. Yanına sığındığım aile seni evlendirelim dediler. Evinden işine, işinden evine gidiyor. 4-5 bin maaş alıyor dediler. Sana sahip çıkar dediler. Onlar aracı oldular. Keşke onların dediğini yapmasaydım. Eşim alkollüyken anlattı. Aracı olan, sığındığım aile eşimden tekrar para istemişler. Meğer ki beni evliliğe ikna etmek için para almışlar. Tekrar istiyorlarmış.”

K.26. “Abim bana maddi manevi çok destek oluyordu. Ama noldu, bunu bana nasıl yaptı bilmiyorum. O kadar destek olduktan sonra abim bana tecavüz etti. Annem babam vefat etti. Baba gibi gördüm abimi. (Çok ağladı) Ben boşanma sıkıntılarını atlatmak için ilaç

kullanıyordum. İlaçlarım çok ağırdı. Uyuduğum zaman zor ayılıyorum. Gece tecavüz ederken haptan dolayı kendimi savunamadım. (Çok ağladı) Ben bunu yengeme söyledim. Yengem boşanmak istedi. Biz doğuluyuz. Bu tecavüzden sonra amcamlar ölüm emrimizi vermişler abimle ikimizin. Abim öldürülmüş olabilir. Buraya o yüzden geldim. Diyarbakır'da olsam bulurlardı. Öldürür atarlardı beni de. Kıyametin alameti mi bu. Bana yaptığı iyiliklerin yanında bunu mu yapmalıydı.”

3.4. Katılımcıların Gördüğü Şiddet Türü ve Şiddete Maruz Kalma Sıklıkları

Katılımcıların %85'i eşlerinden şiddet görmektedirler. Bununla beraber ailelerinden, anne babalarından ve eşlerinin ailelerinden şiddet gördükleri tespit edilmiştir. Katılımcıların eşlerinden şiddet görenlerinin %50 kısmı küçükken de ailelerinden şiddet gördüğü tespit edilmiştir.

Katılımcıların %95'i fiziksel şiddet, %99 psikolojik şiddet, %25 cinsel şiddet, % 50 fiziksel + ekonomik şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

Katılımcılara uygulanan şiddet türleri; eliyle tokat ve yumruk, ayakla tekme, sert cisimle(kemer, sopa, telefon fırlatma, ütü vurma, ütü priz kablosu , elektrik süpürge sopası, sehpa bacağı) ile yaralama, bıçaklama, tara(küçük balta) ağır yaralam, ateşli silahla tehdit ve yaralama olduğunu belirtmektedirler.

K.3. Eşinden şiddet gören katılımcı; *“Haftada iki defa. Eliylen dövüyodu, kemerle vuruyodu. Kızımızın kolunu kırdı. Oğlumu da bi kere boğdu.”*

K.4. Eşinden şiddet gören katılımcı; *“Alkol aldığı zamanlarda dövüyor. Ütü priz kablosuyla yedim dayağı. Silah sıktı. Çevresindekiler tuttu. Kafama cep telefonu fırlattı. Kafatasım çatladı. Seraların kenarında çubuk plastik vardır. Onunla çocuklarla beraber dövdü hepimizi. O zaman karakolluk olduk. Ameliyat oldum. Eşim beni o halde evden attı. İlaçlarımı sobada yaktı.”*

K.6. Eşinden şiddet gören katılımcı; *“Bu gayri meşru hayatına (kumar) karşı geldiğim zamanlarda beni sindirmek için döverdi, alkol ve uyuşturucu aldığında döverdi. Boşanmak istediğim zamanlarda döverdi.*

Dayak, hakaret, küfür, tehdit, silah çekti, iki üç kez kafama silah dayadı, bıçak çekti. Beni eski eşimden olma oğluma zarar vermekle tehdit ederdi. On saat dayak yedim. Kaçarken direksiyonda bayılmışım, kaza yaptım. Kolum sakat kaldı.”

K.7. Eşinden şiddet gören katılımcı; *“Alkol aldığı zaman kesin döver. Başka zaman da devamlı döver. Dayaktan çok bıçak çekiyordu, tehdit ediyordu. Maddi olarak kısıtlıyordu”.*

K.9. ‘Eniştemden 3 yıl boyunca şiddet gördüm. Her ay maaşımı almaya gelirdi. Vermeyince şiddet uyguluyordu. Sonra da tecaviüz etti. İlk eşimden de şiddet yüzünden ayrıldım. (Çok ağladı)

Eşim evlendiğimiz ilk gece başladı dövmeye. Ben seninle yaşlı anneme ve kız kardeşlerime bakman için evlendim dedi. Eşim benden 20 yaş büyük. Devamlı bahane bulup dövüyodu.

Eniştem tokat atardı, başıma vururdu, sırtıma ve karnıma vururdu. Eşim tokat atardı, bi de sözel şiddet uygulardı. Boyumla dalga geçerdı. Utanıyorum seni yanımda gezdirmeye derdi. Zaten gezmeye hiç çıkartmazdı. Sağlık ocağına felan giderdik. Çocuk gibisin diyodu.

K.11. Eşinden şiddet gören katılımcı; “Bir ay evli kaldım. Üç dört günde bir şiddet gördüm. Cinsel şiddette gördüm.” (Çok ağladı)

“Gözüme, burnuma yumruk atardı. Tekme, tokat, duvarlara vururdu kafamı. En son öldürmeye kalktı kafama ütüyle vurdu. Bayılmışım. Kafama dikiş atıldı. Acilde gözümü açtım. Bir buçuk ay tedavi gördüm. Yüzüm gözüm tanınmayacak haldeydi. Hala ağrılar oluyor ara ara başımda. Bu olaydan sonra artık bu iş olmaz dedim.”

K.12. “Haftada bir döverdi. Ekonomik hiçbir sıkıntımız yoktu. Alkol kullandığı zaman sözlü şiddeti çok olurdu. Eşim benim üzerime iki tane imam nikahlı eş aldı. O yüzden çok gavgav çıkardı.

Eline ne geçerse onunla vururdu. Kafamı kapıya çarptı, yumruk vururdu sürekli. Küfür eder. Orosbu, sürtük der. Çocuklarıma beni kötüler. Ananız şöyle böyle der. Sen çocuk bakamazsın, senden ana olmaz der.”

K.16. Eşinden şiddet gören katılımcı; “Dört yıl cezaevinde kaldıktan sonra sabaha kadar bilinçsizce döverdi. Dövdüğümü hatırlamıyorum derdi. Öldüresiye döverdi.

İki üç güne bir, haftada bir illaki dayak atıyordu. Beni sevdiği halde aldatırdı. Eve bazen haftalarca gelmezdi. Benim umurumda değildi aldatması, gelip gelmemesi. Gelince dövüyordu çünkü.

Eline ne geçiyorsa ne varsa onu fırlatırdı. Önünde demlik varsa, sehpa varsa tepeme atardı. Elektrik süpürgesinin sopasıyla dövdü çok kötü. Beni bacağımdan silahla vurdu. Kurşun bacağımdan çıkartılmadı. Beni dövdüyse o gün, cezalandırmak amaçlı para bırakmadan giderdi.

Akşam gelince yemek isterdi. Bende para olmadığı için yapamadım evde bi şey yok derdim. Tekrar döverdi.”

K.18.Eşinden şiddet gören katılımcı; “ Her gün dövüyordu.

Kafamı duvara vururdu. Bebek arabasını kafama vurdu, kenarındaki demir yüzümün derisini açtı Yüzümdeki yara izi ondan oluştu. Kafamda şurup şişesini patlattı.”

K.19. Eşinden, eşinin ailesinden ve oğlundan şiddet gören katılımcı; “*İki günde bir, haftada bir. Canı nasıl isterse.*

Cinsel şiddet gördüm ilk evlendiğim günlerde. İlk gün tecavüz ettiği için kendimi sıkıyordum kaçıyordum. Çok küçüktüm. 14 yaşında erkek bilmem erkekle ne yapılır bilmem. Zorla sahip olmaya çalışıyordu. Dayağı tekme tokat olurdu. Bi gün abisi ile beraber dövdüler beni. En son oğlumla beraber dövdüler. Oğlum uyuşturucu kullanıyor. Akşam geldim buraya. Gece dövünce evden kaçtım. Arkamdan kovaladılar. Bende bi araba garajına saklandım. Orada çok üşüdüm. Polise sığındım. Onlarda beni buraya getirdi.”

K.28. “*İkisi de her gün döverdi. İlk eşim beni evden attı. Bi kadın getirdi. Onunla evlendi.*

İlk eşim tokat atardı hep. İkinci eşim tekme, tokat, kafama taşla vurdu. Arkamdan tara (küçük balta) fırlattı. Genellikle oklavayla döverdi.”

K.29. Eşinden şiddet gören katılımcı; “*Sözlü şiddet her gün oluyordu. Her an şiddet gösterebilecek birisi. Ben sustuğum için haftada bi veya onbeş günde bir şiddet uygulardı. Ben buraya üç çocuğumla geldim. (Ağladı) Eşim oğlumla dükkanda anne kızlı birileriyle alkol alıp alem yapmışlar. Telefona çekmişler. Benim öbür çocuklar görmüş. Telefonda bana da gösterdiler. Bende eşime kızdım. Oğlum da kendi gibi alıştırdı. Utanmıyorlar hiç. Eşim beni dövdü. Bende üç çocuğumu alıp buraya geldim. Aksaray’dan geldim. Burda babam üvey annem akrabalarım var. Üvey annemden dolayı baba evine gidemiyorum. Kendime ev açınca çocuklarımla çıkıcam burdan.” (Çok ağladı)*

“Eliyle de vururdu. Bir gün migrenim tuttu. Bulaşıkları yıkamadım diye bulaşıkların hepsini kafama fırlattı. Sandalye fırlattı kafama. Boğmaya kalktı. Tecavüz etti.”

K.34. Anne, baba ve eşinden şiddet gören katılımcı; “*Babam bizi istemiyordu. Alkol aldığı veya bunaldığı zaman döverdi. Devamlı saldırgan biri değil. Annem sonradan psikolojisi bozuldu. Böyle değildi. Annemle hiç konuşulmuyor sonu hep kavga ve şiddetle bitiyor. Annem eline gelirse onunla vururdu. Babam eliyle vururdu. Eşim de öyle.”*

K.33. Öldürülme korkusuyla konuk evine sığınan katılımcı; “*Şiddet gören biri değilim. Öldürülme korkusuyla burdayım. Her şey bir günde olup bitti. Yanlış anlaşılma yüzünden ölüm korkum var. Sosyal medyada LIKE uygulamasında canlı yayın açtım. Canlı yayına bir erkek katıldı. Bir akrabamız da katılmış canlı yayına. O erkekle aynı anda görüntümüz çıkınca ekran görüntüsü almış. Annem, babama ve akrabalarım göstermiş. Benim bir erkekle eşimi aldattığımı düşündükleri için amcamlardan tehdit aldım. Yaşatmayız*

öldürcez dediler. Bir evde toplanmışlar karar almak için. Bende korktum polise kaçtım. Poliste beni buraya getirdi. Biz Urfalıyız. Bizde aşiret var. Bu durumlarda sonun ne olacağını iyi biliriz. Eşim hiç aramadı beni. O da inanmış onlara ki yoksa arardı. Ailem kızdılar ama babam gitmesin kadın sığınma evine ben sahip çıkarım demiş. Ama ben inanmadım. Beni oraya getirtmek için çağırıyorlardır diye gitmedim. Ben eşimi canımdan çok seviyorum o çok iyi biri.”

K.32. Eşinden psikolojik şiddet gören katılımcı; *“Haftada bir psikolojik şiddet. Fiziksel şiddeti yok. Geçmişteki yaşanmışlıklar, ailemi küçük görüp yeri gelince agrasif olarak iki lafın arasında bir söylüyor. Aileme söz söylediği için benim onurumu kırıyor. Üste çıkmak istiyor. Kardeşlerimin yaptığı hataları sanki ben yapmışım gibi devamlı beni suçluyor.*

Akşam tekrar böyle bi durum yaşadık. Bende sinirlendim kapıyı çarptım çıktım. Polise gittim. Onlar da beni buraya getirdiler. Şimdi de çıkıcam. Aslında çok büyütmemem gereken durumlar ama dayanamadım artık. Başkalarına baktıkça kendi kendime rahatlık batıyor dedim. Maddi hiç sıkıntımız yok. Fiziksel şiddeti yok. Şimdi biraz sakinledim evime geri dönücem.”

K.30. Kayınpederinden şiddet gören katılımcı; *“Kayınpederim kumarbaz ve alkol alıyor. Haftada bir oluyor şiddeti. Hafta sonları kesin kavga çıkar. Biz kayınpederimin evinde yaşıyoruz. İmkanımız yok kiraya çıkmaya. 2,5 yaşında kızım 1 yaşında oğlum. (Çocuklar yanında) Kayınpederim döverdi, dayak atardı. Yatak odamın kapısını kitlerdim. Eşim akşam gelene kadar elbise dolabına gizlenirdim. (Çok ağladı) İlk çocuğuma hamileydim. Çocuğuma zarar vermesinden korkardım. Hamile olmamı istemiyordu. Çocuk olmasın ben çalışayım para getireyim istiyordu. Tekrar şiddet gösterince buraya geldim. Eşim de babasından korkuyor. Evinde kaldığımız için bi şey diyemiyor.”*

3.5. Mağdurlara Yönelik Şiddete Neden Olan Faktörler

Şiddete neden olarak alkol, uyuşturucu, kıskançlık, aldatma, suistimal, öfke patlamaları, zorla ve çevre baskısıyla evlendirme, sosyokültürel, ekonomik, psikolojik, ataerkil yapı, kadının davranışlarını kontrol etme ve kadının üzerinde baskı kurma gibi faktörlerin karşımıza çıktığı görülmektedir.

K.4. *“Alkol. Normalde sakindir. Alkol alınca önüne geçemiyorum. Kıskançlığından da dövüyor. Ben arkadaşlarımla fotoğraf çektirsem döver, kızar.”*

K.6. *“Sindirme, korkutma ve beni elinde tutmak için. Beni çalıştıracak. O kumarda yiyecek. Kendi aldığı evimi sattı. Alkol ve uyuşturucu aldığında kafası bir milyon oluyor. Normal olmuyorlar zaten. Huzursuz ve panik oluyor. Paranoyalarla dövüyor.”*

K.17. Oğlundan şiddet görüyor. Diğer oğlu da hırsızlıktan hapistedir. “Alkol yüzünden. İçince kafa gidiyo. Babasından ne gördüyse onu yapıyo işte. Taklit ediyö. Babasıda böyleydi. İçer içer döverdi. Babası bile oğlunun hakkından gelemedi kaçtı gitti. Babasıyla dini nikahlıydık zaten. Daha sonrasında üzüliyo. Neden yaptım bunu, yapmıcam diyo. İçince gene aynı. Bu oğlum beni öldürürse hapse girmesin diye sığınma evine geldim.”

K.19. “İş yerinde sinirlense bi bahane bulup döverdi. Oğlum da uyuşturucu alıyor. Akşam ikisi dövdü.”

K.34. Anne, baba ve eşinden şiddet görüyor: “Annemin psikolojik. Kafasında kurgulayıp iftira atıyor. Babamın alkolden. Eşim önceden şiddet göstermezdi. Kredi çekti. Neden çektiğini söylemedi. Ne yaptığını söylemedi. Borçları ödeyemedi. Maddi sıkıntılara girince, ben de niye kredi çektin naptın diye sorgulamaya başlayınca şiddet göstermeye başladı.”

K.2. “Çalışmadın, para getirmedi. Para getirmediysem eşimle oğlum beraber dövüyordu.”

K.3. “Başka kadınlarla olduğu için onu kabullenemiyordum. Bu yüzden kavga çıkıyordu. Hastalık kapmak istemiyordum.” Yabancı kadınlarla eşinin birlikte olduğunu söylüyor.

K.9. “Eşimle kafalarımız uymuyodu. 20 Yaş büyük. Annesi ile iki kız kardeşlerine bakıyordum. Onlar da aşırı şiddet uyguluyordu bana. Ailesi benden memnun kalmadıkça dövüyodu. Ayrılalım ayrı kendi evimize çıkalım dediğimde, boyumla dalga geçip çocuk gibisin deyip dövüyodu. Allah beni böyle yarattı.”

K.11. “Eşimi yaşı büyük diye önce kabul etmedim. Bana çok efendi, sana sahip çıkar dediler. İlk görüşmede durumumu açık net açıkladım. Ben çalışıcam diye atanamadım. Çalıştığım yerde saldırıya uğradım. Tecavüze.” (Çok ağladı) “Ben bakire değilim. Doktora muayene olurken bile kasılma yaşadım. Cinsel olarak bunun devamlı olabileceğini, doktorun bunun psikolojik olduğunu söylediğini söyledim. Ben 54 yaşındayım. Böyle şeyler benim için sorun olmaz dedi.”

Her şey çok mükemmeldi. Fakat ilk gecede benimle zorla ilişkiye girdi. Ağlaya ağlaya şiddet uygulayarak yaptı bunu. Bu hep bu şekilde devam etti. Acı çektiğim için ben karşı çıktıkça devamlı bu şekilde şiddetle sahip olmaya çalışıyordu. Dinimizin de aynı olmadığını söyledi ilk gün. Ben Aleviyim dedi. İlk gün abdest bile almadı. Ne abdesti ya dedi. Ben gerçek yüzümü gösterseydim sen benimle evlenmezdin dedi. Bana sen çok çirkinsin (güzel, temiz beyaz tenli hoş bir bayan) , boyun kısa, eksik akıllısın, safsın diyordu.”

K.12. “Benim diğer eşlerini gabullenmediğimden dolayı şiddet uyguluyodu.”(Eşi üzerine iki tane imam nikahlı eş almış). “Ben ona hesap sormadım mı eyiydim. Ben ona seslenmedim mi nerden geldin nerden gettin diye sormadım mı eyiydim. Son zamanlarda git iş bul, para bul, benim elektiriğimi gullanma, suyumu gullanma diyodu. Ben çocuklarımın başında galayım diyodum. Çalışcaksan çalış, çalışmıcaksan evimde durma derdi.”

K.13. “Benden hallice bi kadına dakalaştı.”(Eşi aldatıyormuş) “Evde huzursuzluk oluyodu bu yüzden. Bubalığım söyledim. Gelmezse eve gelmesin sen evinde otur derdi. Keşke boşanmasaydım, keşke ikinci evliliğimi yapmasaydım”. (Çok ağladı) . “Küçümsüyodu beni. Mal diyodu. Kendi havalydı. Kendini çok büyük görüyodu.” (Müdürü hanımla zor sakinleştirdik. Psikolojisi çökmüş. Anlatmaya başlayınca susmuyor ve bağıra bağıra ağlıyordu. Yaşından 20 yaş fazla gösteriyordu. Yaş 46. Fakat görüntü 65 yaş üzeri. Çok yıpranmış).

K.14. “Almanya’dan Türkiye’ye gelin geldim. Beni neden Almanya’ya götürmüyorsun diye şiddet uygulardı. Her istediği olmadığında döverdi. O eve bakmayınca ben sinirleniyordum dövüyordu. Ailesi beni istemiyordu.

Almanya ‘ya gitmek için yapılmış bir evlilikmiş. Dövdükten sonra küfür ediyor, ailemi arayıp alın kızınızı diyordu. Beni babam önceki nişanlımdan ayırdı. Ben onunla çok iyi anlaşıyordum.”

K.15. “Eşim de annem de dik kafalı olduğumu, söylenenlere karşı geldiğimi, kendilerine sevecen davranmadığımı söylüyorlardı. Her şey onların söylediği zaman olacaktı. Onlar kendilerinin doğru olduğunu iddia ediyorlardı. Mesela bi şey içiyorlarsa sende içeceksin, içmek istemesem suç oluyordu. Karnım toktur ama illaki o saatte yemek yiyeceksin derdi annem. Yoksa mutfağa girmek yasak.” (Almanya da doğma büyüme. Dönüş yapmışlar)

K.16. “O ne derse desin, benim ona hiçbir şey dememem lazım. Dayak yiyeceğimi bildiğim için karşılık vermezdim. Komşularla görüşme, ailenle görüşme, dışarı çıkma. Her dediği olacak. Çarşı içinde bile döverdi herkesin içinde. Çok basit sebeplerden döverdi. Dövdükten sonra kinlenmeyeceksin, unutacaksın, beni seveceksin derdi. Ben küs durunca tekrar döverdi. On yedi yıl çocuklarım için direndim. Ama onlara da şiddet gösteriyordu.”

K.18. “Sebepsiz yere döverdi. Kızımın gözünün önünde döverdi beni. Kızım çok korkardı. Evde 14 nüfus kalıyorduk. Görümcelerim, eltimler, kayınvalidemler. Onlara kızsız bile beni döverdi. Bunu onların önünde yapardı. Bu yüzden bıraktım onu.”

K.21. “İftiralar atardı hırsız diye, aldatıyor diye. Onun hasta olduğunu bildiğim için bi şey demezdim. Sonrasında hakaret ederdi. Sakinleşince özür dilemezdi am biraz pişman olurdu.” (Şiddet gösteren eş şizofren ve %80 raporlu).

K.22. “Orosbu, şerefsiz diyerek küfür edip evden kovuyordu beni.(Ağladı) ‘Benim namusuma laf atıyordu. Neden bunu yaptığını bilmiyorum. Beni kendi arkadaşlarından kıskanıyor kıskanınca da hakaret ediyordu bana. Eve ailecek gelen arkadaşlarımda gözün var diyordu. Zoruma gidiyordu.”

K.28. “İlk eşim ben evlencem git diyordu. Ben de gitmiyordum. O yüzden dövüyordu. İkinci eşim de intikam almak için evlendim ilk eşinden diyodu.”(Kadının ilk eşi ve ikinci eşi kuzen). “Birbirlerini sevmezlerdi. Ama çocuk için benimle evlenmiş. İlk eşinden çocuğu olmadı. Eşiyle anlaşmış. Çocuk olunca beni kovacaklarmış. Ben gitmeyince ilk eşi geldi eve. Ben dini nikahlıydım. Çocuk olunca evden gideyim çocuğu bırakayım diye dövüyodu. Bende çocuğumu aldım buraya geldim.”

K.29. “Sinirli olduğundan her an her şeye sinirlenebiliyodu. Ne zaman kızacağını bilmediğimden çoğunluğla susuyodum. Ama o bi bahane bulur döver kızar. Hayvancılık yapıyoduk. İşimizi beğenmedi mi döverdi. Sosyal hayat istemezdi. El gibi çocuklarını alıp gezmedik, pikniğe gitmedik. Böyle şeyler istedik mi kızardı. Susacaksın diyordu. Ben karşılık vermeseymişim dövmezmiş. Zaten susuyorum hep. Olması gereken ihtiyaçlar oluyodu. Çocukların ihtiyaçları. Onları isteyince de dövüyor.”

K.30. Kayınpeder şiddeti: “Eşime ben senin karını istemiyorum diyordu kayınpederim. Çocukları al bunu kapının önüne koy diyordu. Bu yüzden eşimle de aram açılıyordu. Eşim babasının etkisinde kalıyordu. O da şiddet uyguluyodu. En son dayanamadım çocuklarını alıp buraya geldim. Kayınpederim dövdükten sonra küfür ederdi.”(Kayınpeder kumarbaz, alkolik) “Kapıma dayanır yumruklardı. Ben korkuyla açamazdım kapıyı. Hamile olmamı istemiyodu. Çocuk olmasın ben çalışayım para getireyim istiyodu.” (Çok ağladı, çocuklar kucığında durmuyorlar sıkıntı çıkartıyorlardı. Biri 5 aylık diğeri 2 yaşlarında) “Beş kuruş param yok. Çocuklarıma mama ihtiyaç. Burada mama vermiyorlar, bezler çok büyük geliyor çocuklarıma. Ne yapacağımı bilmiyorum.”

3.6. Katılımcıların Öznel Din/Maneviyat Alguları ve Din Eğitimi Görme Durumları

Grupta farklı inançlardan veya inançsız olduğunu söyleyen bir katılımcıya rastlanmamıştır. Katılımcıların büyük bir bölümü sıkıntı anlarında inançlarına sarılıp dua ettiklerini, ibadete sarıldıklarını, bu sıkıntıların imtihan olduğunun farkında olduklarını belirtmektedirler.

Bazı katılımcıların gördükleri psikolojik sıkıntı ve şiddet sonucunda yaptıkları ibadetleri bıraktıklarını ifade etmektedirler. İncanın olduğunu, bulunduğu ortamın verdiği psikolojik durumdan, gördüğü şiddet ve sıkıntılardan dolayı incasını yitirmek üzere olduğunu

belirtmektedirler. Bir katılımcı gördüğü şiddet ve sıkıntıdan inancını kaybetmek üzere olduğunu ifade etmektedir.

K.31. *“Önceden inancım vardı. Şimdi bunları yaşayınca inancım kalmadı. O modu yitirmek üzereyim.”*

Bazı katılımcıların gördükleri psikolojik sıkıntı ve şiddet sonucunda yaptıkları ibadetleri bıraktıklarını belirtmektedirler.

K.28. *“İçimde az buçuk Allah korkusu var. Allah’a inancım iyidir. Namaz abdesti şiddet gördükten sonra bıraktım. Bekarken evde çocuklara kuran okuturdum. Psikolojim dayak yiye yiye bozuldu. Namaz abdest kalmadı bende.”*

K.13. *“Önceden namaz kılardım. Ayrıldıktan sonra namaz kılamadım. Bıraktım kendimi.”*

Katılımcıların büyük bir bölümü sıkıntı anlarında inançlarına sarılıp dua ettiklerini, ibadete sarıldıklarını, bu sıkıntıların imtihan olduğunun farkında olduklarını belirtmişlerdir.

K.14. *“Kuran okurum Türkçesin den. Namazımı kılarım. Namaz kılmayı kendim öğrendim. Namaz kılınca rahatlamış hissediyorum. Kendi kendimi böyle rahatlatıyorum.”*

K.21. *“Allah’a çok güveniyorum. Hiçbir zaman Allah beni yarı yolda koymamıştır.”*

K.35. *“Allah’a inancım var. Namaz kılıyorum. Okurum öyle yatarım. Allah’ım nolursun bana yardımcı ol diyorum. Dayanma gücü ver diyorum. Sıkıntılıyken Allah’a çok dua ediyorum.”*

K.12. *“Allah’a inancım tam. Allah’ım yolundan şaşırma diye hep dua ettim. Allah’ım hep sınav yaşıyorum, sınavım hiç bitmiyor derdim. İsyan etmişliğim de oldu.”*

K.8. *“Namaz kılmayı bilmem ama her gün yatmadan Allah’a çok dua ederim. Bu sıkıntılarla daha çok sığındım Allah’a.”*

K.16. *“Elhamdulillah, çok şükür inancım yerinde, güçlü. Allah’a olan inancım ile ayaktayım. Sıfırdan başladım. Hiç isyan etmedim.”*

K.17. *“Beş vakit namazımı kılıyorum, duamı yapıyorum. Başka yapacak bi şeyim yok.”*

K.25. *“Sıkıntıda dua ediyorum. Allah inancım var. Allah’ıma söylüyorum. O da olmasa kimden yardım dilicez.”*

K.19. *“Kuranımı okurum, namazımı kılarım. Üç aylarımı tutarım.”*

K.20. *“Ben Aleviydim. Döndüm. Eşim Alevi. Ben on yıl önce döndüm. On yıl önce kuran kursuna gittim. Sıkıntılı dönemimde hep dua ettim. Hep Allah’tan istedim. Ben Allah için sabrettim. Sabrederken onun doğrultusunda çalıştım. Allah’ım sadece sana kulluk ediyor*

senden yardım diliyorum dedim. Eşim aleviydi ama başörtüme, ibadetime saygılıydı. Alkollüyen huyu farklılaşırdu zaten.”

K.22. “Allah’tan korkum var. Eşimin bana yaptığı iftiraya, ben Allah’tan korktuğum için sabrettim. Allahtan korkan biri neden öyle bir iftira atar anlamış değilim.”

K.27. “Allah inancım var. Kötü her şeyden beni koruduğuna inanıyorum. Kötü insanlar karşılığını görüyor. Bu da Allah’tan.”

K.3. “Allah’a inanırım, severim. Kızım başını aç dedi. Ben de açtım. Başımı namaz kılarken kapatırım. Kuran okurum.”

K.4. “Allah’a inanıyorum. Namazımı kılıyorum, orucumu tutuyorum. Orucumu bozdurttu, sigara bastırdu koluma.”

K.5. “Allah’a karşı sadece türbanım yok. Diğer ibadetlerimi yaparım. Dindarımdır. Bana hanlar hamamlar başıslıyorlar. Zina teklif ederler. İnancımından dolayı kabul etmem.”

K.6. “Pozitif bir insanım, Allah’a inancım sonsuz. Bu dünya sınav yeri. Kulluk etmek için geldik.”

K.7. “Namaz kılarım, oruç tutarım, dua ederim.”

K.9. “Allah inancım var çok şükür hamdolsun.”

K.10. “Allah’a inancım güçlüdür.”

K.11. “Allah inancım var. Bazı şeylere kendimce dikkat ediyorum. İbadetlerimi pek yapamıyorum. Ara sıra oruç tutarım, namaz kılarım.”

K.15. “Bir yaratıcı olduğuna inanırım, Allaha inanırım.”

Katılımcıların din eğitimi alma durumlarıyla ilgili olarak, 5 katılımcının hiç dini eğitim almadığı, 5 katılımcının dini eğitimi kendi çabasıyla öğrendiği, 6 katılımcının hem ailede hem de cami yaz kurslarında din eğitimi aldığı, 18 katılımcının da Diyanetin camilerde ki yaz kurslarında, beraberinde özel kurslardan ve okuldan din eğitimi aldıkları tespit edilmiştir.

K.2. “Kuran kursuna gittim. Namazım orucum var. Kuranımı kursta söktüm.”

K.3. “Kuran kursuna gittim çocukluğumda.”

K.4. “Camiye gönderildim sık sık. Oruçlarımı tutardım. Namazımı geçirmemem için devamlı annem uyarır.”

K.6. “Kısıtlı eğitim aldım. Yazın bir iki kez hocaya gittim. Ailem sevdirmede. Kendi çabamla yaptım. Namazı kendim öğrendim.”

K.10. “Kursa felan gittim. Babam yolladı. Ailemden almadım.”

K.11. “Teyzem öğretti, camiye gönderdi. Kuran okumayı öğrendim.”

K.12. “Çocukluğumda camiye gittim. Evlendikten sonra da camiye gittim biraz. Sonra eşim izin vermedi. Dualarımı kendim evde ezberledim.”

K.13. “Çocukluğumda hocaya gittim. Çok iyi hocaya gittim. Dört dörtlük namaz kıldım. Şimdi psikolojim bozuk kalamıyorum.”

(Müdüre hanım ciddi psikolojisinin bozuk olduğunu söyledi mülakat sonunda. Şönim bu hanımı bize değil tedavi için hastaneye gönderilmeliydi dedi). (Şönim: Şiddet önleme ve izleme merkezi).

K.19. “Çocukluğumda camiye gönderdiler ama detaylı almadım. Yetişkinliğimde kuran kursuna gittim. Bi cemaatin kursuydu. Süleymancılardı.”

K.20. “Çocukluğumda almadım. Almış olsaydım bu hatayı yapmazdım. Annem babam Aleviydi. Ben sonradan döndüm. Ortaokulda oruç tutan arkadaşlarıma çok imrenirdim. Kapalı kadınları gördüğümde onları başka dünyaların insanı gibi görüp imrenerek bakardım. Döndükten sonra kapandım. Sonra kuran kursuna gittim. Kuran kursu hocamdan çok etkilendim. Namaza başladım. Annem ve kız kardeşim de, teyzem de etkilenmeye başladı benden. Namazı bize de öğretiyorlar. Zaten benim ailem kurana, peygamberimize karşı değiller. Şehadeti, tevhidi bilirler. Ama atalarından bunu görmemişler.”

K.27. “Camiye gittim sadece. Surelerin çoğunu da ortaokulda öğrendim.”

K.29. “15 yaşında İstanbul’da iki yıl kuran kursunda kaldım.”

K.31. “Köyde camide aldım çocukluğumda.”

K.32. “Yaz döneminde camiye gittim.”

K.7. “Aldım. Ablam benden iki yaş büyüktü. O ezberlediklerini ve kuranı bana da öğretirdi. Kuran kursuna da gittim.”

K.8. “Küçükken camiye gönderdi babam. 5. Sınıftan 8. Sınıfa kadar gittim. Dualarımı kendim öğrendim. Kurana geçemedim, yarım kaldı.”

K.9. “Küçükken bi hoca vardı. Annemler ona Kuran ‘a gönderdiler. Kuran okurum.”

K.15. “Yurt dışında okulda aldım. Boş derslerde Rahibeler gönüllü olarak öğretmen statüsünde geliyorlardı. Eğer Müslümansan sana kuran-ı Kerim veriyorlar, hangi dinden isen ona göre kitabını önüne veriyorlar, inceliyorduk. Ben kuran okuyordum. Almanca olarak okuyorduk kitapları.”

K.28. “Çocukluğumda okuldan çıkınca Elmalı ‘da Sinan-ı Ümmi’de kuran eğitimi aldım. Kuran kursuna yatılı gittim. Camilere de gittim.”

Katılımcılarımızdan 6 kişinin dini manevi eğitim hiç almadıkları tespit edilmiştir.

K.24. “Okulda gördüklerim.”

K.22. “Biz babasız yetiştik. Annem bizi camiye göndermedi.”

K.25. “Ben çok istedim ailem göndermedi. İşten güçten dolayı göndermediler.”

K.33. “Yok almadım. Sürekli tarlalarda çalıştık.”

K.1. “Annem ve babam dini konuda bize destek olmadılar. Eğitim hiç almadım.”

K.18. “Hayır almadım. Ailem hiçbir yere göndermedi.”

Katılımcılarımızdan 5 kişinin dini manevi destek almadığı ve kendi çabalarıyla aldıkları tespit edilmiştir.

K.6. “Kısıtlı eğitim aldım. Yazın bir iki kez hocaya gittim. Ailem sevdirdi. Kendi çabamla yaptım. Namazı kendim öğrendim.”

K.14. “Babam gönderecekti ama annem engelledi. Annem cahildi. Her şeyi kendim öğrendim.”

K.17. “Ailem göndermedi. Okullarda ve kendim öğrendim.”

K.34. “Okuldan aldım. Çocukluğumda annemlere sorardım, öğretmenlerime sorardım. Yetişkinliğimde kendim kitaplara bakıp öğreniyordum”.

K.35. “Mahallede komşum vardı hoca, ondan kuran öğrendim. Namaz kılacak kadar 6-7 tane namaz suresi öğrendim onun sayesinde. Ailemden dini eğitim almadım”.

3.7. Katılımcıların Şiddet Gördükleri Kişilere Dair Dini Manevi Değerlendirmeleri

Katılımcıların şiddet gördükleri kişilerin dini manevi değerlendirmelerine bakıldığında, şiddet gösterenlerin büyük bir kısmının inançlarının olmadığı, dini manevi değerler ile alay ettikleri, dini manevi pratikleri olmadığı, dini manevi inançları olanların da dinen ve manen yasak olan uygulamaların olduğu(zina, alkol, şiddet hırsızlık) tespit edilmiştir. Bu kişilerin dini manevi uygulamalar yaşamlarının merkezinde olmadığı tespit edilmiştir. Şiddet gösterenlerden sadece birkaç kişinin dini pratiklerinin olduğu ifade edilmiştir.

K.2. “Eşimin anne ve babasının dini inancı zayıf, içleri kötü insanlardı. Oğullarının da dini inancı yoktu.”

K.3. “Allah’a inancı var ama günahlardan kaçınmıyor. Zina ve alkolü var. Arada sırada namaz kıldığına şahit oldum.”

K.5. “Pek Allah’ı umursamaz. İbadeti hiç yok.”

K.4. “Zayıf. Allah’a küfrediyor. Nerde Allah diyor. Allah’a inancı olmadığından bu hale geldik. İnancı olsaydı.”

K. 6. “Allah’a bazen küfür eden insan. Ramazan’da bazen oruç tutan insan. Orucu bozup uyuşturucu alır, kumar oynar. Arada Cuma namazına gider.”

K.7. “Allah inancı yok. Manevi hiçbir durumuna şahit olmadım”

K.11. “ Hiçbir şekilde inancı yok. Ahiret diye bir şey yok diyor. Öldükten sonra dünyaya böcek veya hayvan olarak geri gelicem derdi.”

K.12. “Bi bakarsın her şeyi senden iyi bilir. Bi bakarsın Allah’ a küfreder. Töbe ya Rabbim.”

K.13. “ Cuma namazına git derdim Cuma namazına bile gitmezdi. Üç Cuma kılmayan kafir olur derlerdi”

K.14. “Babam ve eşimin doğru dürüst inancı yok. Ölümle tehdit eden birinin ne inancı olur ki.”

K.16. “ İnançsızdı, ataistti. Allah’a, Peygambere küfür eden biriydi”.

K.18. “Allah’a inanmaz. Kuran’a bile küfrederdi. Ailesi de öyleydi. Ailesi de inanmıyordu hiç bi şeye.”

K.19. “Eşimi namaza ben alıştırdım. Namazını kaçırmaz. Orucunu tutturdum. Oğlumu da kursa verdim. Önceden o da namazını kılarıdı. Lise döneminde bozuldu oğlum. Uyuşturucu kullanmaya başladı.”

K.20. “Aleviydi ama Aleviliğin gerektirdiklerini de yapmazdı. İcraat yoktu. Oruçlarını tutmazdı Muharrem ayında. Eşim örtüme, namazıma, orucuma saygılıydı. Orucumu açmadan o da yemezdi”.

K.25. “Kuran öğrenmiş ama Allah’a küfrediyor”.

K.26. “Eşimin inancı vardı ama Ramazanda bile hiç oruçlu görmedim, camiye cumaya bile gitmezdi”.

K.28.” İlk eşim arada camiye giderdi. Arada oruç tutardı. İkinci eşimin hiç inancı yoktur. Namaz abdest görmedim hiç. Oruç ta tutmazdı”.

K.34. “Babam alkolik oldu. Önceden yapardı. Annem de eşim de kılmaz namaz. İnançları var Allah’a.”

K.35. “Namaz kılmaz, kuran okumaz. Allah’a küfür ettiğini gördüm.”

3.8. Bu Süreçte Katılımcıların Aldığı Sosyal Destek

Katılımcıların önemli bir kısmının yakın çevreden destek görmedikleri tespit edilmiştir. Destek görenlerin bir bölümü de ihanet, tecavüz, şiddet ve kandırılma ile karşı karşıya olduğu görülmüştür. Ciddi anlamda güven duygusunun sarsılmasına neden olduğu düşünülmektedir.

K.1. “Kimse destek olmadı. Devlet desteği.”

K.2. “Hiç kimse sahip çıkmadı. Bir yıldır kadın konuk evindeyim.”

K.3. *“Ailem destek olmadı. Sabret dediler. Kimse destek olmadı.17 yaşında kızım destek oldu. Kızımı da dövüyordu. Yüzü mosmor okula gidiyordu.”*

K.4. *“Dayımın kızı boşan dedi, ömrünü tüketme dedi. İş kur ev kur diye destek verdi. Annem hasta diye duyurmuyordum her şeyi. Duyduğunda da destek oldu. Devlet yardım eder dedi.”*

K.5. *“Destek olan olmadı. İkinci evliliğim bu. 13 yaşından beri tek başınayım.”*

K.6. *“Arkadaşlarımdan, biraz ailemden aldım. Devletimize zeval vermesin. Bu çok önemli bizim için.”*

K.7. *“Ailemden destek aldım. En çok ablam destek oldu. Bi daha şans verme, cesedin çıkar o evden dedi.”*

K.8. *“Amcam kadın konuk evine girdiğimde yardım etti. Harçlıklarımı verirdi.”*

K.9. *“Sadece kadın sığınma evinden destek gördüm. Kendi ayaklarımın üzerinde durdum bu zamana kadar. Ailemde hiçbir destek görmedim.”*

K.10. *“Ailem geçer düzelir dedi. Sabret dediler. Destek vermediler. Devlet desteği ile burdayım.”*

K.11. *“Hiç kimseden destek almadım. Annem babam ben küçükken öldü. Kimsem yok. O yüzden burdayım. İşten çıkarılmıştım. Yanına sığındığım aile seni evlendirelim dediler. Evinden işine, işinden evine gidiyor. 4-5 bin maaş alıyor dediler. Sana sahip çıkar dediler. Onlar aracı oldular. Keşke onların dediğini yapmasaydım. Eşim alkollüyken anlattı. Aracı olan, sığındığım aile eşimden tekrar para istemişler. Meğerki beni evliliğe ikna etmek için para almışlar. Tekrar istiyorlarmış.”*

K.12. *“Hiç kimseyi yanıma yaklaştırtmadı gocam. Eve kimse gelsin istemezdi. Uzaklaştırıyordu. Gomşum vardı, o bana destek oldu. Çocukların var sabret, idare et derdi. Bacıları da öyle derdi. Sen gidersen öteki garılar malına mülküne gonar dellerdi. Sen gahrını çektin senin olsun dellerdi.*

Son zaman eşime seni polise şikayet edicem deyince dokunmuyordu. En son yine şiddet görünce gardeşimi aradım. Dayanamıyorum abam ben dedim. Bana sesini felan kaydedin dedi. Ben gidecem dedim. Çocuklarıma ellettirmede. Gardeşim polise haber verdi. Onlarda beni aldı buraya sığınma yerine getirdi.”

K.13. *“Bana bubalık (Kayınpeder) biraz destek oldu ikinci karısından dolayı pek destek olamadı, çekindi ondan. Görgülü kuşlar gördüğünü işler. Bubasından gördüğünü yapıyordu bizimki de. Kendi anam hiç gelmedi destek olmadı. Kardaşım kocanı dava ettin ondan böyle oldun dedi. Kardaşımda dövdü beni. Ondan buraya geldim.”*

K.14. “Hiç kimseden destek almadım. Çalışarak ve kadın sığınma evlerinde kalarak ayakta durmaya çalışıyorum.”

K.16. “Kimseden almadım. Ailem kocadır döver de, sever de. Kocanın gönlünü hoş et. O sana hiçbir şey yapmaz derdi. Annem, babam yaşlıydı. Babam yatalaktı. İmkanları da yoktu. Dayağımı yiyip oturuyordum. Boşandıktan sonra eşim beni bacağımdan vurdu kaçtı. Yakalanıncaya kadar kadın sığınma evlerinde kaldım. Van’da beni bulabilir diye önce İstanbul kadın konuk evine gönderdiler. Ben orda dayanamadım. Çok acılı, sıkıntılı kişiler vardı. Desteği sadece devletten aldım.”

K.17. “Oğlum beni vurur öldürür diye, ben mezara o cezaevine girer diye kaçıyorum. Uyuşturucu alınca kendinde olmuyo. Buraya geldim. Öbür oğlum da ceza evinde. İçmiş hırsızlık için birinin evine girmiş. Hiç kimsem yok. Ablam var hasta. Ona da kızları bakıyor zaten.”

K.18. “Ailem ve kardeşlerim hiç destek vermedi. Kendi ayaklarımın üstünde durdum hep”.

K.19. “Hiç kimseden almadım. Allah’tan başka kimseden destek almadım.”

K.20. “Annemden, kız kardeşimden, iki can dostumdan çok destek aldım.”

K.21. “Babamdan destek biraz destek aldım o da çok az. Üvey annem olduğu için fazla yapamıyordu. Annem de üvey baba yüzünden beni istemiyordu.”

K.22. “Konu, komşu, mahalle muhtarı destek oldu. Ama 7-8 kere gittim geldim ailemin yanına. Ailem geri gönderdi hep. Dön geri diyorlardı.”

K.23. “Kimseden almadım. Devlet desteği.”

K.24. “Kimseden destek almadım. Bana bunu yaptığında annesi beni korudu ama ona da küfretti.”

K.25. “Abim çok destek oluyordu. Ama noldu, nasıl bunu yaptı bilmiyorum. O kadar destek olduktan sonra abim bana tecavüz etti. Annem babam vefat etti. Baba gibi gördüm abimi. (çok ağladı) Ben boşandıktan sonra abim baktı bana. Ben boşanma sıkıntılarını atlatmak için ilaç kullanıyordum. İlaçlarım çok ağırdı. Uyuduğum zaman zor ayılıyordum. Gece tecavüz ederken haptan dolayı kendimi savunamadım.(çok ağladı). Hem de Ramazanda yaptı bunu. Ben bunu yengeme söyledim. Yengem boşanmak istedi. Biz doğuluyuz. Bu tecavüzden sonra amcamlar ölüm emrimizi vermişler abimle ikimizin. Ben kaçtım ve devlete sığındım.”

K.27. “Ailem Van’da ben İstanbul ‘da. O yüzden destek olamıyorlardı. Eşimin ailesi irtibat kurdurmuyordu. Arkadaşlarımla da irtibat kuramıyor, kimseyle görüşmüyordum.

Üvey annemden dolayı ailemin evine gidemiyorum. Gitsem bile iki günden fazla kalamıyorum. Şu anda barınacak yerim yok, işim yok. Eşimle bir buçuk yıl evli kaldım. Eşim şiddet uygulamıyordu ama ailesi yüzünden bana baskı yapıp kimseyle görüştürmüyordu. Yalnız gidemiyordum. Beğendiğimi alamıyordum. Kayınvalidem ne beğenirse onu alıyordu. Babam geldi gördü evliyken. Benim kızım kaç kişiyle evli dedi.”

K.28. *“İlk eşimin yeğeninden çok destek aldım. Sabret derdi. Bi de devletten aldım desteği.”*

K.29. *“Kimseden destek almadım. Üvey annem var. Komşular destek çıktı. Süt satardım ihtiyaçlarım için.”*

K.30. *“Maddi manevi kimse destek olmadı.”*

K.31. *“Millet hadi öbürü şöyleydi bu da mı böyle diyecekler. Ne yapacağımı bilemedim bende kimse duymadan buraya geldim. Evden çıkıp gittiğimde abime eşim bana bi adamla çekti gitti diye arkamdan laf etmiş. Kaldıramıyorum.”*

K.32. *“Yok kimse destek olmadı. Kimseyle konuşmam evimde ki durumları. İçime atarım her şeyi. O yüzden böyle oluyor herhalde. Artık dayanamıyorum patladım geldim.”*

K.33. *“Dayım, teyzem yardımcı oldular. Eşimden ayrılınca babam istemedi annemle zaten durulmuyor sıkıntılı biri. O da istemiyordu beni. Akrabalarım destek oldu. Kime gittiysem yardımcı oldu.”*

K.35. *“Eşimin ailesi destek oldu, ailem destek oldu. Sabret dediler. Sen karşılık verme dediler.”*

3.9. Katılımcıların Bu Süreçte Manevi Yaşamlarında Ki Değişiklikler

Katılımcıların manevi yaşamda ki değişiklikler ile ilgili soruya cevap veren önemli bir kısmının (32-33 kişi) inançlı olduğu, bir kısmının ibadetlerinin-dini katılımının olduğu, fakat yaşanan travmatik sürecin katılımcıların bazılarının inançlarında ve manevi hayatlarında sarsıcı etkiler bıraktığı, bazılarında da olumlu etkiler bıraktığı gözlemlenmektedir.

K.5. *“Allah’la kavgalarımın arttığı oldu. Allah’a küstüğüm zaman oldu. “Sen beni görmüyor musun” diyorum krize girdiğimde. Sonra pişman olup tövbe ediyorum.”*

K.6. *“Bunu nasıl anlatabilirim bilemiyorum. Depresyonlar geçirdim. Çok ilaç kullandım. Uyudum. Hayattan elimi eteğimi çektim. Önce bir sorgulama dönemi yaşadım. İsyen etme durumları yaşadım. Allah affetsin. Bu dünya kötülerin dünyası mı dedim hep. İyilerin ezildikleri. Ama sonra kötülerin de yaptıklarının karşılığını aldığını gördüm. Kısa bir dönemde Allah’ın bu işlere karışmadığını bile düşündüm. Allah esirgesin.”*

Sonra Allah'ın beni koruduğunu kolladığını tek yardımcı, tek dost olduğunu ve bizi ne kadar sevdiğini gördüm. Ve daha çok yönlendim. Bazen ne yaparsanız yapın takdiri ilahinin önüne geçemiyorsunuz. Sonsuz tevekkül ile kimseye kızmadan kimseyi üzmeden Allah yolunda nasıl ilerleyebilirim benim için o önemli. Allah'ın ipine sarıldıkça ben bu sıkıntılardan kurtuldum. Allah'a sığındıkça imanımı daha çok kuvvetlendirdi bu olaylar. Sonsuz tevekkülümle Allah yolunda mücadeleleme devam ediyorum.”

K.30. *“Umudumu kaybettim. İsyan etmek gibi bi şey.”*

K.7. *“Allah'ım niye ben dedim. İsyan ettim hep. Artık demiyorum şu an iyiyim.”*

K.11. *“İlk önce isyan ettim. Beni bu insanlara mı layık gördün, 30 sene sonra yapacağım ilk evlilik bu muydu Allah'ım dedim. Sonra gökyüzüne bakıp bakıp hep ağladım Allah'ıma dua ettim. Nasıl yaptım bu adamı kabul ettim dedim.”*

K.12. *“ Bazen derdim Allah beni unuttu mu? Tövbemi ederdim. Dua ettim, namaz kılardım, kuran okurdum. Eşim, Gocana hürmet etmediğin sürede senin gildiğin namaz kabul olmaz, okuduğun Kuran kabul olmaz derdi.”*

K.13. Bu katılımcı her sorudan sonra kendi kafasına göre konuşuyor. Sıkıntılarını anlatmaya başlıyor. Tekrar tekrar soruları sormak zorunda kalıyoruz.

“Önceleri namazlarıma çok düşkündüm. Bu olaylardan sonra namaz kılasım gelmedi. Kafam yerinde değil. Dünyama bakasım yok. Her zaman inanırım Allah'ıma.”

K.15. *“Konuşacak kimsem yoktu. Alkol ve sigarayı hiç sevmezdim, alkol ve sigaraya başladım. Alkol almadan elim ayağım tutmuyordu.*

Bu dönemde Allah'a dua ettim. Ya beni al, ya da bana yardım et derdim. Profesyonel destek alıp sigarayı ve alkolü bıraktım.”

K.19. *“Yaşadıklarımın sonra Allah'ım neden ben dedim. Çok sıkıntı çektim. Gün görmedim. Kapalıydım açıldım. Kimse zorlamadı beni. Sonra çok pişman oldum. Tövbe ettim.”*

K.26. *“Allah'tan sabır istedim evliyken. Ayrılmaya yakın hep Allah'tan bu adamdan kurtulmak için dua ederdim. Allah'a isyan ettiğimde oldu. İntihar etmeye çalıştım. Evlilik bana işkence olmuştu.”*

K.28. *“Bu sıkıntılarda namaz abdesti bıraktım. Allah'ım bu bana verdiğin imtihan deyip kendime teselli veriyordum.”*

K.34. *“Bu durumlardan dolayı Allah'ım keşke ölseydim dediğim günler oldu. İsyan ettiğim günler oldu. Dua ettiğim günler oldu”*

“Yaşanılan olaydan sonra manevi yaşamınızda bir değişiklik oldu mu?” Bu soruya bazı katılımcıların verdikleri cevaplarda; yaşadıkları şiddet sonrasında karşılaştıkları

psikolojik sorunlardan kurtulmak için tek çare gördükleri Allah'tan yardım istediklerini, Allah'a sığındıklarını ve çok dua ettiklerini dile getirmektedirler.

K.35. *“Allah’a inancım fazlaştı. Şiddete maruz kaldığım için güç bulamıyorum kendimde, ayaklarımın üzerinde durmaya çalışıyorum. Allah’tan sabır diliyorum. Başka bi şey istemiyorum diyorum.”*

K.2. *“Daha fazlaştı dini inancım. Şükürüm fazlaştı. Huzurluyum kadın konuk evinde.”*

K.3. *“Allah’ıma sığınyorum. İster açık olayım ister kapalı inancım tam. Ona sarılıyorum. Sabrediyorum.”*

K. 4. *“Dinime şiddetten sonra daha çok sarıldım. Allah’tan başka sarılacak bir yer var mı? Kaderde ne varsa onu çekicez.”*

K.9. *“Eskiden kuran okurdum Allah nedir bilirdim ama hiç dua etmezdim. Ama bu olaylardan sonra çok dua etmeye başladım. Dua ettikçe işlerimin daha rast gittiğini anladım.”*

K.10. *“Bu benim kaderimdir dedim. İsyan etmedim. Boyun eğdim.”*

K.14. *“Hep sıkıntı çekmeye başladığımda namaz kılmaya başladım. Kendimi o şekilde rahatlattım.”*

K.16. *“İnancımda hiç bir değişiklik olmadı. Bacağımdan vurduğumda yerde yatarken bile Allah’ıma şükrettim.”*

K.17. *“Ben gene aynıyım değişen bi şey yok . Namazımda abdestimdeyim.”*

K.18. *“Allah’a hep dua ettim. Ya Rabbim benim sıkıntılarımı atlattır derdim. Sığınılacak başka kimsem yok. Hep sana sığınyorum derdim.”*

K.20. *“Allah’ıma çok şükrettim. Benim ve kızlarımın elini bırakma Allah’ım dedim. Çocuklarımı iyi bir kul olarak büyüteyim diye çok dua ettim. En son ben bu dünyada vazifemi tamamladığımda beni yanına tertemiz al diye dua ettim. Ona daha da çok sarıldım. Onun bana yakın olduğunu hissettim.”*

K.21. *“Her şeyin bir çıkış noktası olduğuna inanarak sabrediyorum”*

K.22. *“Eşim bunu bana yaptıkça isyan etmedim. Sınav dedim. La havle çektim hep. Allah’a karşı gelmedim. Ne haddime.”*

K.25. *“Allah’a havale ettim. Allah’a dua ettim.”*

K.27. *“Ben ne dua edersem, bir süre sonra gerçekleşiyordu.”*

K.29. *“Çok dua ettim. Manevi olarak iyi yönde değişiklik oldu. İsyan etmem, etmedim de.”*

K.31. *“Allah’ a daha çok yaklaştım. Daha rahat düşünmeye başladım burda.”*

K.32. *“Dua ediyorum. Allah’a sığınıyorum. Vardır bir hikmeti diyorum.”*

K.35. *“Allah’a inancım fazlalaştı. Şiddete maruz kaldığım için güç bulamıyorum kendimde, ayaklarımın üzerinde durmaya çalışıyorum. Allah’tan sabır diliyorum. Başka bi şey istemiyorum diyorum.”*

3.10. Katılımcıların Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Önerileri

Katılımcıların eğitim seviyeleri düşük olduğu için görüşme esnasında soruları anlamakta, yorum yapmakta ve cevap vermekte zorlandıkları tespit edilmiştir. Bu sebeple yoruma dayalı bu soruya cevap veren katılımcı sayısı düşük kalmıştır.

Katılımcıların kadına yönelik şiddete karşı verdikleri önerilerinin başında gelen öğrenilmiş davranışlardan etkilendikleri, yani ailede şiddet görmüş veya buna şahit olmuş çocukların ileri yaşlarda şiddet uyguladıklarını ve çocuğu bu şiddetten uzak tutmak için ailelerin eğitilmesinin gerekliliğini vurgulamışlardır. Kadının eğitim seviyesinin yükseltilmesini, annenin çocuğunun eğitiminde rolü yüksek olması dolayısıyla, çocuğunu bu yönde en iyi şekilde ancak annenin yetiştirebileceğini önermişlerdir.

Ayrıca diğer önerilerde, şiddete karşı cezaların çoğaltılmasını, medyada şiddetin önlenmesine karşı sık sık programlar yapılmasını, anne ve babanın bu konuda eğitilmesi, toplumsal cinsiyet adaletinin korunarak erkek ve kadın arasında ki denge ve hakkaniyetin verilmesini (erkektir yapar denilmemesi), din eğitiminde merhametin öneminin üzerinde durulmasını, din eğitimi olarak Allah’ın emirlerinin öğretilerek nefislerin ıslah edilmesinin gerekliliğini cevap olarak sunmuşlardır.

K.3. *“Çocukken babasından şiddet görüyormuş eşim. Bence babadan kaynaklanıyor. Bende öyle yetiştirirsem çocuğumu benim çocuğumda öyle olur. Büyükler eğitimde iyi ve kötüyü gösterip sabırla yetiştirmeli çocuklarını.”*

K.5. *“Kadının eğitim seviyesi yükselsin. Çocuğu çekip çevirdiği ve çocukları o büyüttüğü için. Baba da eğitilmeli. Eski eşimin bu halde olmasına sebep babası. Babasından çok şiddet görmüş. Ailenin dini eğitim alması lazım. Allah’ın emirlerini öğrenmesi lazım. Nefis nasıl ıslah edilmeli öğrenmesi lazım. Herkes imam hatiplere gidecek kadar şanslı değil. Ben çocuğumu dövmedim. Güzelce anlattım. Oğlum üç yaşındayken sesimi yükseltmişim. Küçük çocuk insanca söyledin de anlamadık mı dedi. Okumuş olsaydım, mesleğim olsaydı onu çok isterdim. Ayaklarımın üzerine sağlam bassaydım bu kadar acı çekmezdim.”*

K.7. *“Cezaları çoğaltsınlar, cezaevinde sürünsünler.”*

K.10. “Şiddet gösterenler ağır cezalar almalı ki herifler, dövmeden önce şöyle bi düşünmesi lazım. Eğitimin temeli ailede başlar. Anne ve baba şiddetin kötülüğünü çocuğun kafasına işlemesi lazım.

Eşim abisinden çok şiddet görmüş. Aşında şiddet görenin kendisinin yapmaması lazım.”

K.11. “Okullarda, televizyonda kadına şiddetin engellenmesi konusunda yayınlar yapılmalı. Kadına şiddette anında müdahale edilmeli. Kadına şiddet yapılırken çevreden tepki olmuyor. Tepki gösterilmeli. Kadınlar kendi haklarını öğrenmeliler, bilmiyorlar.”

K.15. “Eğitimle olur. Annelere çok iş düşüyor. Kız erkek hem ailede hem de dışarda profesyonel eğitim almalı bu konuda. Şiddet gördüğünde kız çocukları kendisini korumalı, uzaklaşmalı. Anneler erkek çocuklarının her işini kendileri yapıyorlar. El üstünde çok tutmak iyi değil.”

K.19. “Küçükken olacak eğitim. Çocuklara küçükken şiddetin kötü olduğunu anlatacaksın. Ben oğluma sen eşine böyle davranma diyordum.”

K.20. “Şiddetin kadını erkeği yok. Şiddet gören kadın da bunu çocuğundan çıkartıyor. İyi bir dini eğitim alınmalı. Empati, merhametin gerekliliğini anlatmalı insanlara. Çocuklarımıza küçüklükten aşılmalı bunlar.”

K.22. “Erkek çocuklarında Allah korkusu olacak. Eşi onun kölesi ve hizmetçisi değildir.”

K.28. “Cezalar yükseltsin. Erkek çocukları çok şımartılıyor. Eşimin babası yaptığı şeylere niye böyle yapıyorsun bile demedi hiç bi zaman.”

K.29. “Önce anne baba eğitim alacak. Aile erkek yapar dememeli. Bizim oralarda erkek yapar kadın susar. Gelin çekecek, susacak. Benim eşim oğlumu da kendi gibi yaptı. Alkol alıyo aynı baba gibi oldu. Erkekler eğitim aldırmalı.”

K.31. “Önce anne baba eğitim alacak. Aile erkek yapar dememeli. Bizim oralarda erkek yapar kadın susar. Gelin çekecek, susacak. Benim eşim oğlumu da kendi gibi yaptı. Alkol alıyo aynı baba gibi oldu. Erkekler eğitim aldırmalı.”

K.34. “Anneler iyi yetiştirilmeli. Sevgiyle büyüyen bir kişi şiddet uygulamaz.”

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Kadına yönelik şiddet, kadim zamanlarda olduğu gibi şimdiki zaman diliminde de hemen her toplumun ve ülkemizin mücadele ettiği, çözüme ulaşmak için çok fazla emek harcanması gereken sosyal sorunlardan biridir. Yakın zamanlarda kadına yönelik şiddeti önleme amaçlı çok sayıda düzenleme yapılmış olsa da ne yazık ki şiddet devam etmektedir.

Araştırmada şiddet mağduru katılımcıların ve onlara şiddet gösterenlerin bağımlılık durumları da göz önüne alınarak, öznel din/maneviyat algılarının kadına yönelik şiddeti önlemede önemli faktörler olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma, Antalya Aile ve Sosyal Hizmetler il müdürlüğüne bağlı Alanya, Kepez, Konyaaltı ilçelerinde bulunan kadın konuk evlerinde ki şiddet mağduru 20-55 yaş aralığında 35 kadın katılımcı ile gerçekleşmiştir. Katılımcıların 30 ve 45 yaş aralığı yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında % 48,57 evli, % 8, 57 bekar, %42,85 dul oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu evli ve dul kadınlardan oluşmaktadır. Dul olan katılımcıların büyük oranı eş şiddetinden dolayı boşanmış, evli olanlarda da yüksek oranda eş şiddeti sebebiyle kadın konukevinde bulunmaktadırlar. Araştırmada eş (partner) şiddeti % 77,14 oranında tespit edilmiştir. Aile içinde kadına yönelik şiddet önemli bir sağlık sorunu olmakla beraber aile içi kadına yönelik şiddet ve partner şiddeti olgusu son yıllarda giderek yaygınlaşan toplumsal bir sorun haline gelmektedir (Çam ve Öztürk-Turgut, 2019: 248). Araştırmalar, ev içi şiddetin büyük oranda erkekler tarafından kadınlara yöneltildiğini göstermektedir. Murrel, Christoff ve Henning (2007) yaptıkları araştırmada kadınların çoğu, yakın partnerler tarafından istismar edilmektedir.

Katılımcıların ve onlara şiddet gösterenlerin eğitim seviyelerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Şiddet gösterenlerin şiddet gören kadınlara oranla eğitim seviyelerinin daha düşük olduğu saptanmıştır. Literatürde de bakıldığında şiddet gösterenlerin ve şiddet gören kadınların eğitim seviyelerinin düşük olduğu belirtilmektedir.

Dinçer (2010) araştırmasında, şiddet gören kadınların yaklaşık %40'ı üniversite, %90'ı da ilkökul mezunu ve yahut hiç okula gitmeyenlerden oluşmaktadır. Ayaz (2019) araştırmasına bakıldığında şiddet görmüş ve kadın konukevlerine sığınmış kadınların %45 ile çoğunluğu ilkökul mezunu %21'i ise ortaokul mezunu olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi yükseldikçe kadın konuk evine sığınan kadın oranının da düştüğü görülmüştür. Çalışmada

katılımcıların eğitim seviyelerinin düşük olduğu ve literatürle yakın orantıda olduğu tespit edilmiştir. Kadınlarda eğitim düzeyinin artırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bulgular şiddet ile eğitim arasında negatif yönlü ilişki olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada hem şiddet görenlerin hem de şiddet gösterenlerin eğitim düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Eğitim bireylere empati, duyarlılık, problem çözme becerileri, öz denetim gibi yeterlilikler kazandırmaktadır. Ayrıca eğitim kadınlarda daha iyi bir gelir düzeyi ile ilişkilidir. Dolayısı ile toplumun eğitim düzeyinin artırılması şiddet önlemede önemli bir faktör olacağı değerlendirilmektedir.

Katılımcıların yüksek oranda %34,22'si ev hanımı olduğu saptanmıştır. Katılımcılarından diğerlerinin mesleklerinin muhasebe, temizlikçi, aşçı, çiftçi, öğretmen, çini işleme, yaşlı bakımı, kuaför, tekstil, estetsiyen oldukları, pandemi dönemi olması ve canlarına kast edilmesi korkusuyla mesleklerini icra edemediklerini belirtmişlerdir. Çalışmada katılımcıların ekonomik özgürlüklerini ellerine aldıklarında kadın konukevinden çıkmak ve sosyal hayata atılmak istediklerini ifade etmişlerdir.

Kadınların, çalışma hayatına atılarak ekonomik güce ulaştıklarında özgüvenleri artar, yaşamlarında daha çok kontrol duygusuna, çevre edinerek te daha yüksek sosyal desteğe ve psikolojik desteğe ulaşırlar (Gökkaya, 2014: 377, 381). Toplumumuzda kadınlar önemli bir yere sahiptir ve eksiklikleri her zaman için hissedilmektedir. Kadınları kavuşmak istedikleri rollere ve statüye ulaştırmak için ekonomik, sosyo-kültürel ilişkilerin yeniden kurgulanıp, destekleyici, koruyucu ve güvenceye alan hizmetlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Araştırmada şiddet gösteren kişilerin bağımlılıkları tekrarlayan bir bulgu olarak tespit edilmiştir. 35 katılımcıya şiddet gösteren 50 kişiden 21 kişi alkol, 4 kişi uyuşturucu, 4 kişi de kumar tespit edilmiştir. Katılımcılarımız bir kişi değil birkaç kişiden şiddet gördükleri için sayı olarak hepsini sorguladığımız bulgulara göre baz alınmıştır. Katılımcılar kendilerine şiddet gösterenlerin şiddet sebepleri arasında alkolün de olduğunu belirtmişler ve alkolün şiddeti tetiklediğini ifade etmişlerdir. Bu ifadelere bakıldığında alkolün şiddeti tetiklediği görülmektedir.

Alkol ve madde kullanımı suç davranışının niteliği arasında bir ilişki vardır. Alkolün şiddet davranışını kolaylaştıran veya hızlandıran bir etki yaptığını söylemek mümkündür. Grech ve Burgess (2011); Avustralya'da aile içi şiddette mevcut durumları ve şiddet sonrasında polise bildirme durumlarını değerlendiren bir çalışma hazırlamışlardır. Çalışmada 2001 ve 2010 yılları arasında polis tarafından kaydedilen 26.006 kadının aile içi şiddet verileri baz alınmıştır. Yıllar arasındaki verilere bakıldığında; alkol kullanımı, şiddet olaylarının

çoğunda önemli bir faktör olmaya devam etmektedir. Ayrıca evde bir saldırı veya şiddet kurbanı olan kadınların yarısından azının bu durumu polise bildirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Alkolün ve madde bağımlılığının, şiddetin uygulanmasında başlı başına neden olarak ortaya konmadığı, şiddete sebep olan birçok faktörün olduğu fakat alkolün, şiddeti yüksek derecede tetiklediği araştırmamızda da tespit edilmiştir. Verilere bakıldığında, polise yansımış vakalarda %50'den fazlası, şiddet gösterenlerin alkol almadığı görülmüştür. Alkolün zihinsel denetime yüksek etki ederek ortadan kaldırdığı, şiddet uygulamayı kolaylaştırdığı, çok az vakada şiddetin gerçek sebebi olarak ortaya çıkmaktadır (İlkkaracan vd., 1996, s. 30).

Kantor ve Straus'un çalışması buna örnek teşkil etmektedir. Kantor ve Straus (1987) Amerika'da 5159 aileyle yapılan oldu görüşmelerde aşırı alkol tüketimiyle eşe yönelik şiddet yüksek derecede ilişkilendirilerek, sadece alkolün şiddet nedeni olmadığı otaya konulmuştur.

Din/maneviyat ile bağımlılıklar arasında negatif ilişki bulunmaktadır. Pek çok dini uygulama bireyi her türlü fiziksel aşırılıktan ve riskli deneyimlerden alıkoymaktadır. Manevi bakım merkezlerinin bu konuda faydalı olacağı düşünülmektedir.

Şiddet gören katılımcılardan sadece 1 kişi şiddet gördüğü sürecin ardından alkol kullanmış ve bırakmak için tedavi görmüştür. Diğer katılımcıların bağımlılıklarının olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcılardan %99'u uyuşturucu, alkol ve türevlerini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcılara şiddet uygulayan kişilerin başka suçlardan suç kayıtları, suça(şiddete) meyillilikleri ve tanımlanmış psikolojik rahatsızlıklarına bakıldığında şiddet gösterenlerin % 37,14'nün suç kaydının olduğu saptanmıştır. Katılımcılara şiddet uygulayanların; adam yaralama(bıçaklama), kavga, tehdit, uyuşturucu satma, dolandırıcılık, hırsızlık, siyasal suçlar(terör), internette ahlak dışı görüntülerden dolayı suç kayıtları olduğu tespit edilmiştir.

% 54,28 suç kaydının olmadığı belirtilmiştir. Katılımcıların belirttiklerine göre büyük çoğunluğunun kendilerine şiddet uygulayanların suç kayıtlarının olup olmadığını bilmemektedirler. Katılımcılara şiddet uygulayanların suça meyilli olmaları, kadına(aile içi) şiddete de meyilli oldukları görülmektedir. Toplumda insanların suça yönelmesine engel olacak ahlaki erdemleri, din ve maneviyat ekseninde eğitimin her alanına yayarak bireylerin eğitilmesi öngörülmektedir.

Katılımcılara kendilerine şiddet gösterenlerin tanımlanmış psikolojik rahatsızlıkları var mı diye soru yöneltilmiştir. Katılımcılara şiddet uygulayanların sadece %5'nin tanımlanmış psikolojik rahatsızlıkları olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar kendilerine şiddet uygulayanların psikolojik yardım almalarının gerekliliğini ifade etmişlerdir.

Akıl hastalıkları, anti-sosyal kişilik bozukluğu ve ruhsal bozukluklar, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı gibi sağlık sorunları da kadına şiddetin nedenleri arasında yer almaktadır (Çiftçi, 2013: 30).

Literatüre bakıldığında da şiddetin belirleyicileri arasında psikolojik rahatsızlıkların da olduğu saptanmıştır. Araştırmada alkol-uyuşturucu madde kullanımının ve psikolojik rahatsızlıkların, şiddet ve saldırganlık eylemlerini ve suça olan meyilliliği arttırdığı tespit edilmiştir. Çalışmanın literatürle doğru orantıda olduğu görülmüştür.

Bu süreçte sosyal destek algıları ile ilgili katılımcılara “şiddet gördükleri bu süre zarfında kimlerden destek aldıklarına” dair soru yöneltilmiştir. Çalışmada katılımcılara çevrelerinden maddi-manevi ve barınma olarak destek görmeyenlerin oranına bakıldığında % 90’la çok yüksek derecede olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların bu süreçte çevrelerinden aldıkları sosyal destek %10 la sınırlı kalmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu sıklıkla kimseden destek almadıklarını, devletten destek aldıklarını vurgulamışlardır. Bu yüzden kadın konukevine sığındıklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar kendilerine destek olarak yaklaşan şahısların da suistimaline uğradıklarını ve en büyük zararı da onlardan gördüklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcı şiddet mağduru kadınlar, ailelerinin ve çevrelerinin yeterince destek olmamalarından, kendilerine şiddet gösteren kişilerin tehlike oluşturmalarından, ekonomik sıkıntılar ve kalacak yerlerinin olmamaları gibi sebeplerden dolayı kadın konukevlerine sığındıklarını belirtmişlerdir. Kadın konukevlerinde mağdur bu kadınlara hukuki yardım, güvenli yer temini, iş bulmalarına yardımcı olunmaktadır. Manevi danışmanlığın yanı sıra şiddet ve diğer sıkıntılarının verdiği psikolojik çöküntülerini düzeltmek için psikologlarla psikolojik yardım sağlanmaktadır. Manevi destek açısından da manevi bakım merkezlerinin önemli bir sosyal destek kaynağı olabileceği düşünülmektedir

Bazı araştırmacı ve teorisyenlere göre, sosyal desteğin, iyi olma hali için süregiden temel ihtiyaçların çevreleri tarafından giderilmesi olarak bakılırken, başka teorisyenlere göre ise elverişsiz ve olumsuz yaşam koşullarının veya olayların sonucu olarak ortaya çıkmakta olan özgün, zaman-sınırlı ihtiyaçların giderilmesi olarak görülmektedir (Cutrano, 1996). Çalışmada katılımcılar, kadın konukevine girdiklerinde şiddetten uzak kaldıkları süreçte daha rahat düşündüklerini ve gelecek planları yaptıklarını ifadelerinde belirtmişlerdir. Kadın konukevlerine ruhsal açıdan rahatlamının, güç toplamının birinci basamağı diyebiliriz. Bu yönden bakıldığında kadınların konukevlerinde barındıkları bu süreçlerde konukevlerinin en iyi şekilde faydalanacakları yerler haline getirilmesi için çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Araştırmada ki bu sonuçlar, kadın konukevlerinin önemini ve zaruriyetini tekrardan ortaya koymaktadır. Konukevleri şiddet gören, suistimal edilen, yardıma muhtaç kadınların korunmasına, tekrar aynı zararı görmelerine engel olan huzurlu sığınak ve bir limandır.

Katılımcıların çok küçük bir bölümü kadın konukevine gelmeden şiddet sürecinde yakın akrabalarının, komşu ve arkadaşlarının kendilerine olumlu telkinlerde buldukları ve psikolojik olarak destek olduklarını belirtmişlerdir. Eşinden, ailesinden, yakın arkadaş ve sosyal çevresinden psikolojik ve maddi destek görmüş kişilerde, fiziksel ve zihinsel sağlıklarının, bu destekleri görmeyen kişilere göre daha iyi olduğu saptanmıştır (Lincoln, 2000). Bireylerde algılanan sosyal destek zihinsel ve ruhsal sağlık problemlerine karşı koruma sağlamaktadır (Rogers, Anthony, Lyass, 2004). Destek gören katılımcıların da bu durumu anlatırken kendilerine olumlu yansıdığını belirtmişler ve bu durumun anlatma biçimlerine yansıdığı görülmüştür. Şiddet ve olumsuz yaşam olayına maruz kalan destek görmeyen katılımcılar, kendilerine destek olmayanlara karşı kin ve nefret söylemleriyle bu durumu ifade etmişler ve bu durumun katılımcılarda ruhsal-duygusal çöküntüye sebep olduğu açık bir şekilde gözlemlenmiştir.

Araştırmamızın da literatürle aynı paralelde olduğu tespit edilmiştir. Sosyal destek algısının, kadınların hayatlarının her alanlarında yüksek derecede olumlu etki yaratarak, bu yükü paylaşacak insanların varlığı baki kaldıkça her zaman için güçlerini toplamaya cesaret bulacaklardır.

Katılımcıların gördüğü ‘şiddet türü ve şiddete maruz kalma sıklıkları’ konusunda soru yöneltilmiştir. Katılımcıların %85’i eşlerinden şiddet görmektedirler. Bununla beraber ailelerinden, anne babalarından ve eşlerinin ailelerinden şiddet gördükleri tespit edilmiştir. Katılımcıların eşlerinden şiddet görenlerinin %50 kısmı küçükken de ailelerinden şiddet gördüğü tespit edilmiştir. Katılımcıların %95’i fiziksel şiddet, %99 psikolojik şiddet, %25 cinsel şiddet, % 50 fiziksel + ekonomik şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Fiziksel şiddetin en çok saptanan ve gözlenen şiddet türü olduğu belirtilmektedir. Kadına karşı fiziksel güç kullanarak hırpalama, dövme eylemiyle ortaya çıkan fiziksel şiddetin sonucu ölümle biten olaylara da neden olabilmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2014 yılı ‘Türkiye Kadına Yönelik Şiddet Araştırmasında’, Türkiye’de fiziksel şiddete hayatının bir döneminde maruz kalmış kadınların oranı % 36 olarak açıklamaktadır.

Şiddet; fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik, şekilde yoksunluk-ihmal içerecek biçimlerde ve farklı türlere de sahip olmakla birlikte, bireylerin kendilerine dönük, kişiler-arası ve kolektif düzeyde deşifre edilebilecek sosyal etkileşim bağlamı içerisinde

yapılaşmış çok boyutlu bir davranış seti olma özelliğine de sahiptir (Akkaş ve Uyanık, 2016). Bu türden şiddetler kadınları bağımlı, öz güvenlerini düşüren, benlik saygılarını azaltan şiddetlerdir. Şiddet; kadınların hem beden sağlıları hem de ruh sağlıklarını bozan sosyokültürel bir sorun olarak belirtilmiştir (KSGM, 2014: 19). DSÖ'nün 2002 yılı yayınlamış olduğu raporuna göre; şiddetin en çok aile içinde olduğu ve bunun da kadına yönelik yapıldığı belirtilmiştir.

Katılımcıların maruz kaldığı şiddet sıklığına bakıldığında devamlılık arz eden, belli süreye kadar yani kadın konukevi dönemine kadar katlanılmış, sabredilmiş bir süreç olarak görülmektedir. İfadelere bakıldığında sanki sistemsel devam eden şiddet silsilesi ve insanlık dışı hareketlerdir. Araştırmadan hareketle şiddetin öncesi ve sonrasında, şiddetin önlenmesi hususunda din-maneviyatın, manevi bakım ve danışmanlığın bireyler üzerinde destekleyici ve önleyici faktörler olabileceği düşünülmektedir.

Mağdurlara yönelik şiddete neden olan faktörlere bakıldığında şiddete neden olarak alkol, uyuşturucu, kıskançlık, aldatma, suistimal, öfke patlamaları, zorla ve çevre baskısıyla evlendirme, sosyokültürel, ekonomik, psikolojik, ataerkil yapı, kadının davranışlarını kontrol etme ve kadının üzerinde baskı kurma gibi faktörlerin karşımıza çıktığı görülmüştür. Araştırma literatür sonuçlarıyla örtüşmektedir. Kadına yönelik şiddeti önlemek için öncelikle kadınla erkek arasındaki eşitsizliğin ortadan kaldırılması gerektiği belirtilmektedir. Toplumsal cinsiyet algısını ortadan kaldırmaya ve kadına yönelik şiddeti önleyici eğitimler için daha fazla çalışmalar yapılmalıdır. Günden güne oranların arttığı ve şu zamana kadar yapılan çalışmaların yetersiz kaldığı görülmektedir. Ailesi tarafından şiddet görmüş olan bireylerin, aynı şekilde şiddeti başkalarına da uyguladıkları ve bu döngünün devam etmekte olduğunu, dolayısıyla da şiddet olgusunun öğrenilen bir davranış olduğunun belirlendiği ortaya konmaktadır (Yiğitcan, 2013: 67).

Katılımcıların öznel din/maneviyat algıları ve din eğitimi görme durumları ile ilgili araştırma sorusu yöneltilmiştir. Grupta farklı inançlardan veya inançsız olduğunu söyleyen bir katılımcıya rastlanmamıştır. Bazı katılımcıların gördükleri psikolojik sıkıntı ve şiddet sonucunda yaptıkları ibadetleri bıraktıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük bir bölümü sıkıntı anlarında inançlarına sarılıp dua ettiklerini, ibadete sarıldıklarını, bu sıkıntıların imtihan olduğunun farkında olduklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların din eğitimi alma durumlarıyla ilgili olarak, 5 katılımcının hiç dini eğitim almadığı, 5 katılımcının dini eğitimi kendi çabasıyla öğrendiği, 6 katılımcının hem ailede hem de cami yaz kurslarında din eğitimi aldığı, 18 katılımcının da Diyanetin camilerde ki yaz kurslarında, beraberinde özel kurslarda ve milli eğitime bağlı gittikleri okullardan din

eğitimi aldıkları tespit edilmiştir. Katılımcılarımızdan 5 kişinin dini manevi destek almadığı ve kendi çabalarıyla din eğitimlerini geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun dini eğitimlerinin çocuklukta aldıkları cami yaz kurslarından ibaret olduğu ve din eğitimlerinin düşük, dinin gerektirdiklerine karşı çok ilgili olmadıkları ve dinle çok ilişkileri olmadığı görülmektedir. Toplumun manevi eğitimden yoksun bırakılmaması gerekmektedir. Ahlaki değerler, etik kurallar, dini kurallar iyi işlenmeli, toplumun manevi olgunluğu yükseltilmelidir. Bunun için okullarda Din Kültürü ve Ahlak dersleri öğrencilerin daha dikkatini çekecek ve faydalanabilecekleri düzeylere çıkartılarak, Diyanet İşlerinin de toplumu manevi olarak eğitecek ve yönlendirecek programlarına daha fazla ağırlık vermesi önerilmektedir (Kılıç, 2009).

Katılımcıların şiddet gördükleri kişilere dair dini manevi değerlendirmeleri istenilmiştir. Katılımcıların şiddet gördükleri kişilerin dini manevi değerlendirmelerine bakıldığında, şiddet gösterenlerin büyük bir bölümünün dini manevi inançlarının zayıf olduğu, çok ufak bir kesimi için katılımcılar tarafından ataistlikle itham edildiği ve yine çok az bir kısmının da dini manevi inancının olduğu belirtilmiştir.

Katılımcıların bu süreçte manevi yaşamlarında ki değişiklikler çalışma kapsamında sorgulanmıştır. Katılımcıların önemli bir kısmının (32-33 kişi) inançlı olduğu, bir kısmının ibadetlerinin-dini katılımının olduğu, fakat yaşanan travmatik sürecin katılımcıların bazılarının inançlarında ve manevi hayatlarında sarsıcı etkiler bıraktığı, bazılarında da olumlu etkiler bıraktığı gözlemlenmiştir.

“Yaşanılan olaydan sonra manevi yaşamınızda bir değişiklik oldu mu?” Bu soruya bazı katılımcıların verdikleri cevaplarda; yaşadıkları şiddet sonrasında karşılaştıkları psikolojik sorunlardan kurtulmak için tek çare gördükleri Allah’tan yardım istediklerini, Allah’a sığındıklarını ve çok dua ettiklerini dile getirmişlerdir.

1996 yılında ABD’nin Chicago kentinde yapılan araştırmada dinin çeşitli yönlerinin kaygı ve barışla ilişkili olup olmadığı sorusu da ele alındı. Sonuç olarak, sık sık dua etmenin, stres altındaki insanların uzun vadede sorunlarının (hayatta yaşadıkları tüm sıkıntılarının) neden olduğu kaygının azaldığı açıkça gösterilmiştir. Bu nedenle, bazı dua biçimlerinin (ritüellerin) kaygı üzerinde diğerlerinden daha büyük bir etkiye sahip olabileceğine inanılmaktadır. (Ellison, Burdette and Hill, 2009).

Jung’a göre, maneviyat insan ilişkilerinde önemli yer tutar, erdemler ve seküler tutumlar insan ilişkilerinde sorunları çözmek için yeterli değildir. İnsanların sorunlarını değerlendirirken maneviyat da dikkate alınmalıdır. İyileşme, maneviyatı dikkate almayan bir yaklaşımla sağlanması mümkün değildir (Stanard, Sandhu ve Painter, 2000). Din ve

maneviyatın aynı zamanda, sakatlık, hastalık ve tüm olumsuz yaşam olaylarının üstesinden gelmede de etkili olduğu görülmüştür (Pargament, 1997).

Bazen kişilerin maneviyatı dinle buluşur ve manevi ihtiyaçları dinin kurallarıyla karşılanabilir. Bu sebeple ki maneviyat, insan varlığının önemli bir yönüdür, böylece insanlar bütünlüklerini anlamlı bir şekilde bulabilir ve geliştirebilirler (Swinton, 2003). İnsanların hayatta bir anlam sahibi olmaları, başkalarıyla ilişki içinde olmaları (bağlantılılık), günlük yaşam sorunlarını çözmeye sürekli, güvenilir bir güce sığınmaları gerekir (Bedel, 2009). Bunların hepsi manevi birer ihtiyaçtır.

Din, kültürü belirleyici en önemli unsurdur. Dinin kökleri kutsala, dalları topluma, yaprakları bireylere uzanan kültür ağacını besleyen suyun ana kaynağıdır. Kadına şiddet sorununun tam olarak uyumla çözülebileceği ulaşabilmesi için din ve geleneklerin doğru şekilde anlaşılması gerekmektedir. Aksi takdirde, dini temellere dayanan, ancak geleneksel yönü baskın olan inançlar nedeniyle sorunu çözmek mümkün değildir. Bugün karşı karşıya olduğumuz kadın sorunu, tarihte yaşananlardan çok da farklı değil. Sami dinleri bağlamında kadına yönelik olumsuz algılar, dini kökenden ziyade geleneksel anlayışın ürünüdür (Kaval, 2016).

Kadının toplumun en önemli üyeleri arasında yer alması, ailenin kuruluşu ve nesillerin devamlılığı bağlamında ele alındığında, toplumdaki yeri yeniden anlaşılacaktır. Bu nedenle İslam dini, toplumsal düzen ve neslin devamı ile ilgili olarak evliliği ve evliliğin sağlıklı bir şekilde devam etmesini tavsiye etmektedir. Bu bağlamda, eşlerin her birine ayrı haklar tanımış, buna bir kadının kocası üzerindeki hakkı ve bir erkeğin karısı üzerindeki hakkı adını vermiştir. Fakat toplum içinde kadınlar ve erkekler bu haklarından haberdar değil veya çıkarları gereği görmezden gelmektedirler. Mutlu, huzurlu ve sağlıklı evliliklerin oluşması için bu haklara saygı göstermeleri talimatı verilir.

Günümüz Türkiye'sinde kadın konukları sosyal hizmetlere bağlı olarak devam etmektedir. Geçmişte sosyal hizmetler alanında din hizmetleri bağlamında yürütülmüştür. Bugün de böyle yapılmasının faydalı olacağı değerlendiriliyor. Din hizmetleri sosyal hizmetleri de içerecek şekilde yapılandırılması ya da sosyal hizmetlerin içerisinde din hizmetlerinin ve manevi bakım hizmetlerinin yer almasının iyi olacağı değerlendirilmektedir. Çünkü bu insanlar travmatik olaylar yaşıyorlar ve bu bağlamda en büyük desteği maneviyattan alacaklardır. Maneviyat ve dini değerler, yapıları nedeniyle bir kişinin tutarlı davranışlarında, sağlıklı ilişki tarzının uygulanmasında, sağlıklı bir toplumsal yapının oluşturulmasında ve insanlar arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde önemli rol oynar ve rehberlik görevi yapar (Mutluer, 2006).

SONUÇ

Kadına yönelik şiddet evrensel bir sorundur. Ülkemizde de en sık görülen şiddet türü olarak yer almaktadır. Kadına yönelik şiddeti önleme amacı ile pek çok hukuki düzenleme yapılmaktadır. Ancak hukuki düzenlemelerin bu kadar büyük bir sorunun çözümünde sınırlı kaldığı görülmektedir. Hukuki düzenlemeler ile birlikte eğitim ve temel insani değerlerin de önemli olduğu düşünülmektedir. Din/maneviyat temel insani değerlerin eğitiminde önemli katkı sunmaktadır. Din/maneviyat bireye yaşamın anlamı, kontrol sağlama, öz disiplin, öz sorumluluk, riskli davranışlardan kaçınma, saygı, sabır, minnettarlık, değişim gibi şiddeti önleyici pek çok değer kazandırmaktadır. Ayrıca din/maneviyat, şiddet ile ilişkili olan bağımlılık, yalan beyanda bulunma, suç işleme gibi pek çok değişken ile de olumsuz ilişkilidir.

Araştırmada hem şiddet gören kadınların hem de onlara şiddet gösteren erkeklerin eğitim düzeylerinin düşüklüğü tekrarlayan bir bulgudur. Toplumun eğitim düzeyinin artırılması kadına yönelik şiddeti önlemede yapılacaklar listesinin başında geldiği görülmektedir. Eğitim düzeyinin düşüklüğü ile iletişim becerileri, problem çözme becerileri, öz sorumluluk yeterliliği gibi şiddette rol oynayan faktörler arasında ilişki gözlemlenmiştir.

Kadın konuk evinde kalan katılımcıların şiddet gördükleri erkeklerin alkol başta olmak üzere, uyuşturucu, kumar gibi bağımlılıkları da tekrarlayan bulgular arasındadır. Alkol şiddetin tek başına nedeni olmasa da kadına yönelik şiddet ile alkol arasında güçlü bir ilişki görülmektedir. Bağımlılıklara yönelik önleyici ve tedavi edici önlemlerin alınması önerilmektedir. Ayrıca din/maneviyat ile bağımlılıklar arasındaki negatif ilişkinin son derece önemli olduğu değerlendirilmektedir. Yani din/maneviyat bağımlılıkları önleyerek dolaylı olarak kadına yönelik şiddeti de azaltmaktadır.

Kadın konukevinde kalan katılımcıların şiddet gördükleri erkeklerin yaşamında din/maneviyat merkezi rol oynamamaktadır. Dini/manevi değerlere inanmama, alay etme, hakaret etme sıklıkla tekrarlanmaktadır. Şiddet gösteren erkeklerin yaşamlarında dini/manevi uygulamalar neredeyse hiç yer almamaktadır. Yine şiddet gösteren erkeklerin neredeyse hiç dini manevi eğitim almamış oldukları tespit edilmiştir. Dini /manevi bakım merkezlerinin hem eğitim hem de danışmanlık hizmetleri ile bireye ve topluma katkı sunacağı düşünülmektedir.

Şiddet gören katılımcıların dini/manevi inanç ve değerlere sahip oldukları tespit

edilmiştir. Ancak gördükleri ağır şiddet nedeni ile inançsal sorgulamalar, manevi krizler ile karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda kadın konuk evlerinde manevi bakım hizmetlerinin de sunulmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Kadın konuk evinde kalan katılımcılar sıklıkla kimseden destek almamışlardır. Destek olan yakınlarının da istismarına uğramışlardır. Bu nedenle katılımcılar devletten aldıkları desteği vurgulamaktadırlar. Devlet desteğinin katılımcılar için hayati öneme sahip olduğu tespit edilmiştir. Kadın konuk evlerinde kalan katılımcıların eğitim düzeyi ve gelir düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle hayatta kalmakta ve şiddetle mücadelede yeterli kaynaklara sahip olmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca birinci dereceden aile desteğinin olmadığı, eşlerinden şiddet gördükleri gibi babaların tarafından da korunmadıkları görülmektedir. Bu anlamda kadın konuk evleri çok önemli bir ihtiyaca cevap vermektedir. Kadın konukevlerinin varlığının kadına yönelik şiddeti önlemede bir faktör olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- 5393 Sayılı Kanun (2005) Belediye Kanunu 13.7.2005 Tarihli ve 25874 Sayılı Resmi Gazete 633 Sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, T.C. Resmi Gazete, sayı:27958 (Mük / 08.06.2011), 3 Haziran 2011.
- Aktaş, A. M. (2006). *Aile içi Şiddet*, Elma Yayınevi, Ankara, s. 30.
- Akkaş, İ ve Uyanık, Z. (2016). Kadına Yönelik Şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1).
- Alşan Kılıç RS. (2018). *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Etkin Bir Risk Değerlendirmesinin Yapılması: Ev İçi Şiddet Risk Değerlendirme Ölçeği'nin Türkiye'ye Adaptasyonunun Sağlanması*, Uzmanlık tezi, Ankara: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.
- Altınay A, Arat Y. (2008). *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet*. Punto Baskı Çözümleri, İstanbul. s. 15-22.
- Altuner D., Engin N., Gürer C., Akyay İ., Akgül A. (2009). Madde Kullanımı Ve Suç İlişkisi: Kesitsel Bir Araştırma, *Tıp Araştırmaları Dergisi*: 7 (2).
- Anayasa Mahkemesi'nin, 18.9.2008 gün ve 2006/37 Esas Sayılı: 2008/141 Karar Sayılı kararı için Bkz. 29 Mart 2008 günlü Resmi Gazete
- Appelt, B., Kaselitz, V. (2002). *More Than A Roof Over Your Head*. Vienna: European Information Center Against Violence Against Women.
- Atman, Ü. (2003), Kadına Yönelik Şiddet; Cinsel Taciz / Irza Geçme, *STED*, 12 (9), s. 333.
- Bedel, G. (2009). *The validity and reliability study of the Turkish version of the spirituality scale*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Bilgin Y. (2015). *Sığınma evlerindeki kadınların kadına yönelik şiddet ve kadın sığınma evlerine bakışı: İstanbul örnekleme*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Bryson, K. (2004). *Spirituality, Meaning and Transcendence*. Palliative and Supportive Care. 2, 321-328.
- Caniklioğlu, M. D. (2015) ‘‘ Anayasal Devletten Hukuk Devletine Daha Çok Var mı?’’. *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 1:1(48-81).
- Creswell, J. W. (2015). *A concise introduction to mixed methods research*. Sage.

- Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, (2013), *Merkezi ve Yerel Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşlarının, Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Kapasite ve İmkânlarının Değerlendirilmesi Raporu*, s.25. <http://www.tccb.gov.tr/ddk/ddk55.pdf>,
- Çakır S. (1992). *20. Yüzyılın Başında Kadın ve Aile Dernekleri ve Nizamnameleri, Sosyo Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi*, Ankara, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1008- 1009.
- Çakır, Ö., Harcar, T., Sürgevil, O., & Budak, G. (2008). Kadına yönelik şiddet ve Türkiye'de kadına yönelik şiddetin durumu. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(4), 51-70.
- Çalışkan, H., Çevik, E.İ. (2008). Kadına Yönelik Şiddetin Belirleyicileri: Türkiye Örneği. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi* 7:14.
- Çam, Mahire, Olcay. Turgut, Emel Öztürk. "A Model Suggestion For The Recovery Of Women Exposed To Violence: Tidal Model". *Psikiyatride Guncel Yaklasimler* 11.2 (2019).
- Çiftçi F. (2013). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadın Sığınmaevleri*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.
- Dein, S. ve Kimter, N. (2014). Din, maneviyat ve depresyon: Tetkik ve tedavi için öneriler. *Akev Akademi Dergisi*, 18, 739-750.
- Delgado, C. (2005). A discussion of the concept of spirituality, *Nursing Science Quarterly*, 18(2), 157-162
- Dinçer, G. (2010). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet "Düzce Örneği"*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dobash, R. E., Dobash, R. P. (1992). *Women, Violence and Social Change*. New York: Routledge Press.
- Dolu, O. (2010). *Suç teorileri: Teori, araştırma ve uygulamada kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Elkins, D. N., Hedstrom, L. J., Hughes, L. L., Leaf, J. A., & Saunders, C. (1988). Towards a humanistic–phenomenological spirituality: *Definition, description, and measurement*. *Journal of Humanistic Psychology*, 28, 5–18.
- Ellison, C. G. ve Levin S.J., (1998). The religion-health connection: Evidence, theory, and future directions. *Health Education & Behavior*, 25(6), 700-720
- Ellison, C. G., Burdette, A. M. ve Hill, T. D. (2009). Blessed assurance: Religion, anxiety, and tranquility among US adults. *Social Science Research*, 38, 656-667.

- Emniyet Genel Müdürlüğü, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2006 Raporu).
- Erdem, M. (2007). “Aile İçi Şiddet Ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun” . *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 73: 56.
- Erim, B. ve Yücens, B. (2016). Kadına yönelik şiddet ve kadın sığınma evleri. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 25 (4): 536-549.
- Eron, L. D. (1987). The development of aggressive behavior from the perspective of a developing behaviorism. *American Psychologist*, 42(5), 435–442.
- Ersoy, A. F. (2016). Fenomenoloji. Saban, A. ve Ersoy, A. (Edt.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. (ss. 51- 110). Ankara: Anı.
- Fowler, J. (1995). *Stage of Faith The Psychology Human Development and The Quest For Meaning*. HarperSanFransico, New York.
- Freud, S. (2010). *Totem ve Tabu*. (Çev. H. İlhan), Sayfa Yayınları, İstanbul.
- Friedman, A. S. (1998). Substance use/abuse as a predictor to illegal and violent behavior: a review of the relevant literature. *Aggression and Violent Behavior*, 3(4), 339–355.
- Fromm, E. (2011). *İnsandaki yıkıcılığın kökenleri. Birinci Kitap*. (Çev. Ş. Alpagut). İstanbul: Payel Yayınevi (Orijinal eser 1973 yılında basılmıştır).
- Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. XVIII, Y. 2014, Sa. 2: 175
- Garalova, N., (2019), *Aile içerisinde kadına yönelik şiddet ve kadın sığınma evleri; azerbaycan örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Garcia-Moreno C, Jansen HAFM, Ellsberg M, Heise L, Watts C. (2005). *WHO multi-country study on women’s health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomes and women’s responses*. Geneva, World Health Organization.
- Grech, K., & Burgess, M. (2011). Trends and patterns in domestic violence assaults: 2001 to 2010. *NSW Bureau of Crime Statistics and Research Crime and Justice Statistics*, 61, 1-14.
- Gross, Z. (2006). *Spirituality, Contemporary Approaches to Defining*. İçinde E. M. Dowling & W. G. Scarlett (Ed.), *Encyclopedia of Religious and Spiritual Development* (ss. 424-426). Sage Publications, Inc.
- Gökkaya, V. B. (2011). Türkiye’de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* , 12 (2), 103.
- Hukuk Fakültesi Dergisi Yıl 2 Sayı 2 - 2016 (75-125)

- Hill, P. C., Pargament, K., Hood, R. W., McCullough, M. E., Swyers, J. P., Larson, D. B., & Zinnbauer, B. J. (2000). Conceptualizing Religion and Spirituality: Points of Commonality, Points of Departure. *Journal for Theory of Social Behaviour*, 1(30).
- Hinterkopf, E., (1994). Integrating spirituality in counseling. *Counselling and Values*. 38, 165-175.
- Hull, J. M. (2003). Manevi Gelişim: Yorumlar ve Uygulamalar (İ. Kapaklıkaya, Çev.). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(2), 109-124.
- İçli, T. (1985). Uyuşturucu Madde Suçlarında Bazı Sosyal Faktörler, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3: 2, 115.
- İçli, T. G. (1994). Aile içi şiddet: Ankara- İstanbul ve İzmir örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 7-20.
- İlkkaracan, P. Gülçür, L. Arın, C. (1996). *Sıcak yuva masalı-aile içi şiddet ve cinsel taciz*, Metis Yayıncılık. İstanbul.
- İlkkaracan, P., Gülçür, L. (1996). *Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz*. İlkkaracan P, Gülçür L (Editörler). Sıcak Yuva Masalı. İstanbul: Metis Yayınları, 25-35.
- Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, (2013). 05.01.2013 Tarihli 28519 Sayılı Resmi Gazete.
- Kadına Şiddet, TBMM. Tutanak Hizmet Başkanlığı, 19.02.2015 tarihli tutanak. *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor*, (2014), ss..8-9
- Kamer. (2015). *Kadın Hakları İnsan Haklarıdır Projesi*. Proje Final Raporu.
- Kantor, G., Straus, M.(1987). The ‘drunken bum’ theory of wife beating. *Social Problems* (34): 213-230.
- Kaptanoğlu C, Seber G, Erkmen H ve Tekin D. (1988) Kadınlık Rolü” ve Irza Tecavüz Olgusuna Değın Tutumların Karşılaştırılması *XIV. Nörolojik ve Psikiyatri Bilimler Kongresi Serbest Bildiriler*, 1988;997-999.
- Karataş S, Otaran N, Şener Ü. (2019). *Kadın Sığınma Evleri Kılavuzu*. http://www.ktu.edu.tr/dosyalar/kadinarastirmalari_02401.pdf.
- Karataş, S., Şener, Ü. ve Otaran, N. (2008). *Kadın Sığınma Evleri Kılavuzu. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi*. Ankara: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü yayınları.
- Karınca, E. (2008) “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum ve Uygulama Örnekleri”. *TC. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları*.

- Kaval, M. (2016). İlahi Dinlerde Kadının Kıymet Problemi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi* , (55) , 306-324 .
- Kılıç, M.N. (2009). “Kadına Yönelik Şiddet: Sosyo Psikolojik Arka Plan, Manevi Boyut, Hukuki Yaptırımlar”. Yüksek Lisans Tezi.
- Korkmaz, N. E. (2011). İslam Açısından Bağlanma Kuramının Değerlendirilmesi: Teorik Bir Yaklaşım. *İslam Araştırmaları*, 1, 297-312
- Köknel, Ö. (1998). *Bağımlılık-Alkol ve Madde Bağımlılığı*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Kuyu, C. (1998). *Adli Psikiyatri*. Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Leijssen, M. (2008). Encountering the Sacred: Person-centered therapy as a spiritual practice. *Person-centered and experiential psychotherapies*, 7(3), 219-225
- Lemmer C. M. (2005). Recognizing and caring for spiritual needs of clients. *Journal of holistic nursing*, 23(3), 310-322.
- Mattis, J., and Jagers, R. (2001). A Relational framework for the study of religiosity and spirituality in the lives of African Americans. *Journal of Community Psychology*, 29 (5), 519-539
- Meydan, H. (2015). *Din Eğitiminde Manevi Boyut*. DEM.
- Mutçalı, S. (1995). *Manevi*. İçinde Arapça-Türkçe Sözlük. Dağarcık Yayınları.
- Mutluer, S. (2006) “Özgüven Oluşumunda Manevi Değerlerin Rolü” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2006, s. 36.
- Nye, R.D. (1998). *Three psychologies. Perspectives from Freud, Skinner and Rogers*. Belmont: Wadsworth/Thomson.
- Nancy L. Murdock; *Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Kuramları*, (Fusun Akkoyun); Nobel Akademi Yayıncılık, İstanbul 2014, 34-35.
- Öner Suata C. (2008). *8 Haftalık Pilates Egzersizlerinin Kadın Konukevinde Kalan Şiddet Mağduru Kadınların Psikolojik Dayanıklılık, Bilişsel Çarpıtma ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Üzerine Etkisi*, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Programı, Yüksek Lisans tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
- Öztürk E. (2008). “Türkiye’de Aile İçi Şiddet, Kadın Sığınma Evleri ve Di”., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlahiyat Anabilim Dalı, Doktora tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Öztürk, E. (2010). *Türkiye’de aile içi şiddet ve kadın sığınmaevleri*. İstanbul: Birey.

- Öztürk, E. (2007). "Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi İnÜHFD* 8:3
- Pargament, K.I. (1997), *The psychology of religion and coping: Theory, research, practice*. New York: Guilford Press.
- Pargament, K. I. (2007). *Spiritually integrated psychotherapy*. (9. ed.). New York and London: The Guilford Press.
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. 3. Baskıdan Çeviri. Bütün, M & Demir, S. B. (Edt.), Ankara: Pegem Akademi.
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve Şiddet*, İstanbul: DER Yayınları.
- Polat, O. (2015). *Şiddet*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Powell, A. (2005). Spirituality, healing and the mind. *Spirituality and health international*, 6(3), 166-172.
- Rose, P., Beeby, J. & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing*. 21(6), 1123-1129. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>
- Roth, R. (2010). The criminal brain: Understanding biological theories of crime. *Journal of Interdisciplinary History*, 41(1), 123-124.
- Sağlam, İ. (2009). Bazı Öğrenme Kuramları ve Din Öğretimi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2): 251-266.
- Sallan Gül, S. (2011). *Türkiye’de kadın sığınma evleri*. İstanbul.
- Sallan Gül, S. (2013). *Türkiye’de Kadın Sığınma Evleri Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama Açılan Kapılar Mı?*. İstanbul.
- Shafranske, E. P., & Gorsuch. R. L. (1984). Factors associated with the perception of spirituality in psychotherapy. *Journal of Transpersonal Psychology*, 16, 231-241.
- Shahabi, L., Powell, L. H., Musick, M. A., Pargament, K. I., Thoresen, C. E., Williams, D., Underwood, L., & Ory, M. A. (2002). Correlates of self-perceptions of spirituality in American adults. *Annals of Behavioral Medicine: A Publication of the Society of Behavioral Medicine*, 24(1), 59-68.
- Smith C, Maurer F (1995). *Violence: a social and family problem*. Community Health Nursing-Theory and Practice. Saunders Company, USA, 517-545.
- Soydınç, L. (2018). *Kadın sığınacağı modellerinin kadınların ruh sağlığına etkisi üzerine nitel bir inceleme*. Bilim Uzmanlığı Tezi. Kocaeli Üniversitesi.

- Stanard, R. P., Sandhu, D. S. ve Painter, L. C. (2000). Assessment of spirituality in counseling. *Journal of Counselling and Development*, 78(2).
- Sullivan, C. M., Gillum, T. (2001). *Shelters And Other Community-Based Services for Battered Women and Their Children*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Sunguray, S.S. (2018). *Kadına yönelik şiddet haberlerinin söylem analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Swinton, J. (2003). *Spirituality and mental health care*. (2. ed.). London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Şahinoğlu, A. (1998). *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kadın Sığınaklarının Rol ve İşlevleri: Türkiye'den Bir Deneyim*. İstanbul: Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı.
- Şahinoğlu, A. (2000). *Sığınak nedir? Neden sığınaklara ihtiyacımız var? Mor Çatı Kadın Kolektifi, Kadın Sığınakları I. ve II. Kurultayları (29-33)*. İstanbul: Mor Çatı.
- Şimşek H. (2018). *Kadın Konukevinde Kalan Şiddet Mağduru Kadınların Yaşam Planlarının Niteliksel Olarak Araştırılması: Eskişehir Örneği*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Tatlıdil, E. (2007). *Bağımlılığı Önlemede Sosyal Politikalar: Aileye Yaklaşım*, IV. Ulusal Alkol ve Madde Bağımlılığı Kongresi Çocuk Ve Ergende Bağımlılıktan Korunma Politikaları Oturumu, 01 Aralık 2007, Çeşme İzmir, Yayımlanmış Bildiri Kitabı.
- TBMM Araştırma Komisyonu, (2006). *Araştırma Komisyonu Raporu*, Ankara.
- TBMM Genel Kurul Tutanağı (1997). *20. Dönem 2. Yasama Yılı* 134. Birleşim, 13 Ağustos 1997.
- TBMM, Genel Kurul Tutanağı, 24. Dönem, 2. Yasama Yılı, 75. Birleşim, s.15 www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_g_sd.birlesim_baslangic
- TDK Sözlüğü: <https://sozluk.gov.tr>).
- Thoresen, C. E. (1999). Spirituality and health: Is there a relationship? *Journal of Health sychology*, 4(3), 291-300.
- Tosun, Z. ve Öztürk, A. B. (2010). *Kadın Sığınma Evi Modelleri*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü.
- Üstünel, A. Ö., Sakallı, A. E., Büyükgöze, S., Canbolat, T., ve Güreli, Z. (2017). *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede "İyi" Uygulamalar*.
- Vaughan, F. (1991). Spiritual Issues in Psychotherapy. *Journal of Transpersonal Psychology*, 23, 105-119.

- Vahip, I., & Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(2), 107-114.
- White HR, Gorman DM. (2000). Dynamics of the drugs-crime relationship. *J Crim Justice*, 1: 151-218.
- WHO, (2002). *World Report on Violence and Health*, Geneva.
- Yancar, C. (2005). *Madde Bağımlılarında İkinci Eksen Komorbidite ve Kişilik Özelliklerinin Bağımlılık Şiddeti Ve Yaşam Kalitesine Etkisinin Değerlendirilmesi*. Bakırköy Prof Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 11. Psikiyatri Birimi, Uzmanlık Tezi, İstanbul, 2005.
- Yanikkerem, E. (2002). *15-49 yaş evli kadınların aile içi şiddete ilişkin görüşlerinin ve şiddete maruz kalma durumlarının incelenmesi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Yıldırım A. (1996). *Sığınaklarda Kalan Kadınların Uğradığı Şiddetin Boyutları*, Yüksek Lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Yıldırım, A. (1998). *Sıradan Şiddet: Kadına ve Çocuđa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları*. İstanbul: Boyut Kitapları.
- Yiğitcan, G. (2013). *Kadına Yönelik Şiddet- Kırıkkale Örneği*. Kırıkkale: Yüksek Lisans Tezi.
- Yin, Robert. (2011). "Doing Qualitative Research From Start to *Finish*". New York: Guilford Press.
- Zinnbauer, B.J. (1997), *Capturing the meanings of religiousness and spirituality: One way down from a definitional Tower of Babel*, Unpublished doctoral dissertation, Bowling Green State University.
- Zinnbauer, B. J., Pargament, K. I., & Scott, A. B. (1999). The Emerging Meanings of Religiousness and Spirituality: Problems and Prospects. *Journal of Personality*, 67(6), 889-919.
- Zinnbauer, B.J., & Pargament, K.I. (2005). Religiousness and Spirituality. In R.F. Paloutzian & C.L. Parks (Eds.), *Handbook of the Psychology of Religion and Spirituality*, (pp. 21-42). New York: The Guilford Press.

İNTERNET ERİŞİM SİTELERİ

<http://www.evicisiddet.adalet.gov.tr>

<https://.tbmm.gov.tr./anayasa/anayasa>

<https://www.who.int/>

<https://vatandas.jandarma.gov.tr/>

<https://www.resmigazete.gov.tr/>

<https://www.aile.gov.tr/sss/kadinin-statusu-genel-mudurlugu/>

EKLER**EK 1- Mülakat Soruları**

- 1-Kaç yaşındasınız?
- 2-Medeni durumunuz nedir?
- 3-Eğitim durumunuz nedir
- 4-Mesleğiniz nedir?
- 5-Şiddet gördünüz kişinin yakınlık derecesi nedir?
- 6-Şiddet gördüğünüz kişinin eğitim durumu nedir?
- 7-Şiddet gördüğünüz kişinin mesleği nedir?
- 8-Şiddet gördüğünüz kişi ile nasıl tanıştınız?
- 9-Şiddet gördüğünüz süreçte bağımlılığınız var mıydı?
- 10-Şiddet gördüğünüz kişinin herhangi bir bağımlılığı var mı?
- 11-Şiddet gördüğünüz kişinin daha önce suç kaydı var mıydı?
- 12-Şiddet gördüğünüz kişinin suça meyilli (şiddete) olduğunu biliyor muydunuz?
- 13 -Tanımlanmış psikolojik rahatsızlığı var mıydı?
- 14-Ne sıklıkla şiddete maruz kaldınız?
- 15-Ne tür şiddet ya da şiddetler gördünüz?
- 16-Sizce size şiddet uygulamasının sebebi nedir?
- 17-Şiddet gördüğünüz kişi, gösterdiği şiddetle ilgili neden şiddet uyguladığına dair sonrasını da neler söylerdi?
- 18-Kendinizi manevi olarak nasıl tanımlarsınız?
- 19-Çocukluğunuzda veya yetişkinliğinizde manevi-dini eğitim aldınız mı?
- 20-Şiddet gördüğünüz kişiyi manevi olarak nasıl tanımlarsınız?
- 21-Bu süreçte kimlerden destek aldınız?
- 22-Yaşanılan olaydan sonra manevi yaşamınızda bir değişiklik oldu mu?
- 23-Sizce uyumlu/mutlu ilişkilerde olup sizin ilişkinizde olmayan neydi?
- 24-Şöyle bir geriye dönüp baktığınızda bu süreçte şunları daha farklı yapabilirdim dediğiniz şeyler var mı?
- 25-Şiddet gördüğünüz kişi sizce kötü biri mi?
- 26-Sizce kadına yönelik şiddet nasıl önlenebilir?

EK 2- Katılımcıların Demografik Özellikleri

K1: 25, bekar, ön lisans.

K2: 50, evli, ilkokul 3'ten terk.

K3: 34, evli boşanmak üzere, ilkokul.

K4: 39, evli, ilkokul.

K5: 50, dul, ilkokul.

K6: 45, boşanmış, lise.

K7: 42, evli, ilkokul 3'ten terk.

K8: 25, bekar, meslek lisesi.

K9: 28, dul, ilkokul 3'ten terk.

K10: 26, evli, ortaokul.

K11: 33, dul, lisans.

K12: 40, evli, ilkokul.

K13: 46, evli, ilkokul

K14: 31, evli(ayrı yaşıyor), lise.

K15: 55, dul, yüksekokul.

K16: 48, dul, okutulmamış(okuma yazmayı kendi öğrenmiş).

K17: 56, dul, lise terk.

K18: 27, dul, ilkokul (okuma yazması yok).

K19: 47, dul, lise 1 terk.

K20: 31, boşanmış, lise.

K21: 25, evli, ortaokul.

K22: 41, dul, ilkokul.

K23: 30, dul, lise son terk.

K24: 37, bekar, ön lisans.

K25: 30, evli, ortaokul.

K26: 35, boşanmış, lise.

K27: 40, dul, ön lisans.

K28: 44, dul, ilkokul.

K29: 42, evli, ilkokul.

K30: 24, evli, ilkokul.

K31: 46, evli, ilkokul.

K32: 33, evli, lise.

K33: 20, evli, ilkokul 3 terk.

K34: 46, dul, lise 2 terk.

K35: 42, evli, ilkokul.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	ALİME KENDİRLİ
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Antalya İmam Hatip Lisesi
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Tezsiz Yüksek Lisans Diploması	
Dönem Proje Konusu	
Tezli Yüksek Lisans Diploması	
Yüksek Lisans Tez Konusu	Kadın Konukevleri Kadına Şiddet ve Maneviyat Algısı
Doktora Diploması	
Doktora Tez Konusu	
Yabancı Dil / Diller	Arapça/İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
İŞ DENEYİMİ	
Stajlar	Konyaaltı Anadolu Lisesi
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Muhammed Oğuz Kılınç Anadolu İmam Hatip Lisesi